

Broj 3/2010.

SLUŽBENI VJESNIK

BISKUPIJÂ
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik
Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik
Don Ivan Kovač
sudski vikar

Odgovorni urednik
Msgr. Tomo Vukšić
generalni vikar

Grafička obrada
Crkva na kamenu

Tisak
Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici
Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zadnjoj korici
Katedrala u Trebinju

SADRŽAJ

BISKUPOVA BOŽIĆNA ČESTITKA

Božićna radost i veselje!	265
---------------------------	-----

I. DOKUMENTI SVETE STOLICE

Papino pismo svećeničkim kandidatima	268
Papina poruka za svjetski dan mladih 2011.	271
Odgovor Kongregacije za bogoštovlje na upit o promjeni župnih zaštitnika	276
Pravila o ustanovljenju zaštitnikâ	277

II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Priopćenje s 50. jubilarnog zasjedanja BK BiH	284
---	-----

III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

Imenovanja i razrješenja	288
Proslava Križeva u Mostaru	289
Sjednica Zbora konzultora	290
Godišnja skupština "Svećeničke uzajamnosti"	291
Sjednica Prezbiterskoga vijeća	292
Krizme 2011.	294

BISKUPOVE HOMILIJE

U širokobriješkoj župnoj crkvi, 11. rujna 2010.	295
U mostarskoj katedrali, 14. rujna 2010.	295
U hvarskoj katedrali sv. Stjepana, 2. listopada 2010.	298
U zagrebačkoj isusovačkoj bazilici, 18. listopada 2010.	301
U samostanskoj kapelici u Bijelom Polju, 21. studenoga 2010.	304

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR (KIUM)

Neumsko slavlje	310
Svećeničke duhovne vježbe	310
Blagoslov crkve sv. Mateja	312
Dan Trebinjske biskupije	313
Isus u "Emausu"	315
U Drežnici zrno gorušićino	315
U "Karmelu sv. Ilike" na Zidinama	317
Duhovne vježbe sjemeništarcima	317
Elizejevo čudo i Gehazijevo čudovište	318
Trođnevnička u čast sv. Luke	319
U oratoriju svetoga Tome apostola	320
Sretna 120. obljetnica!	321
Ivan Marčić diplomirao teologiju	322
Sv. Misa za biskupe i svećenike	323

Plod Isusove žrtve za sve vjerne mrtve	323
Spomen na dvije katedralne vjeroučenice	324
Promocija diplomiranih vjeroučitelja	325
Pozdravni govor don Tome Vukšića, generalnoga vikara	326
Duhovne vježbe svećenicima	327
Stoljetno djelovanje sestara franjevki u Bijelome Polju	328
Blagoslovljen sakralni objekt na Crkvinama	329
USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	
Fra Marko Jukić	331
Mudro i budno čekajući Krista	331
BISKUPOVA KRATKA KRONIKA	334
RADI LAKŠEGA SNALAŽENJA PODSJEĆAMO GDJE SU I KADA OBJAVLJENI	
PRAVILNICI I STATUTI	337
TEČAJEVI PRIPRAVE ZA SAKRAMENTALNI BRAK	338

BISKUPOVA BOŽIĆNA ČESTITKA

BOŽIĆNA RADOST I VESELJE!

Braćo svećenici, dragi vjernici!

Radost i veselje. I u adventskom i u Božićnom vremenu često odzvanjaju i u okičenim crkvama i u vjerničkim srcima riječi i stanja **radosti i veselja**. U našem ljudskom poimanju **radost** je ugodno unutarnje čovjekovo prisno raspoloženje duha, a **veselje** je nešto prijazno izvana, tjelesno, kao čujno kliktanje i vidljivo poskakivanje. Radost je sreća u srcu kao središtu života, ugodaj u duši, a veselje je ugoda u tijelu, kad svim svojim držanjem pokazujemo izvanjsku veselost do iskrena zagrljaja s dragim osobama. Radost se očituje u duhovoj sferi, u savjesti, u pameti, pa onda kao odraz i u vanjskoj veselosti oka, lica i smijeha. Riječ *rād* - odatle rado, radije, radost, radovati se - stara je riječ i znači upravo biti voljan, zadovoljan, odatle udovoljiti, imati, usrećiti, uživati. A veselo potječe od prastare riječi *wesel*, a znači zdrav, dakle nešto tjelesno uredno zbog ravnomjerne uporabe jela i pića, rada i odmora, snenosti i budnosti. Jesti, piti i uz to igrati i kliktati, to je veselje, vriska.

Ustajanje iz mrtvih. Biblija rabi oba pojma: i radost i veselje, jer promatra čovjeka cjelovito, dušu i tijelo kao jedinstvenu osobu. Ona nerijetko ta dva pojma - radost i veselje - stavlja zajedno. Grješni čovjek u pokorničkom psalmu Boga moli da mu objavi, tj. podari **radost i veselje**, da se "obraduju" kosti satrvene (Ps 51,10). Tako ćemo i u Isusovoj prispodobi o Milosrdnu Ocu naći rečenicu koju je Otac uputio starijemu ljutitu sinu: "Trebalo se **veseliti i radovati**, jer ovaj brat tvoj koji bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!" (Lk 15,32). U oba slučaja riječ je o ustajanju iz mrtvila, iz smrti grijeha na pravi i puni život, na bujicu duhovne radosti i tjelesne veselosti.

U **Novom Zavjetu** preko stotinu puta susrećemo izraz radost, radovati se, radujte se. A nekada priključi se i veselje. Anđeo Gabrijel na-

vješćuje Zahariji rođenje Ivanovo. I prenosi mu Božju poruku: "Ne boj se, Zaharija! Uslišana ti je molitva: žena će ti Elizabeta roditi sina. Nadje-nut ćeš mu ime Ivan. Bit će ti **radost i veselje**, i rođenje će njegovo mnoge obradovati" (Lk 1,13-14). Radost i veselje, znači kliktat ćeš i duhovno i tjelesno, svim bićem svojim, svim srcem i svim licem svojim.

Središnja Božićna poruka, koju anđeo upućuje betlehemskim pastirima, a preko njih svemu puku izraelskomu i svjetskomu, jest: "Javljam vam blagovijest - *euangelion* - radosnu vijest, veliku radost za sav narod!" A to je: "Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin!" (Lk 2,10-11), kako navješćujemo u Evandelju na Polnočki. On je zato došao na zemlju da nam ispuni srce radošću. On je kao krunu Blaženstava postavio radost koja pobjeđuje naše nevolje, žalosti progone: "**Radujte se i kličite**: velika je plaća vaša na nebesima!" (Mt 5,12). On nam je jasno i više nego preporučio: Neka se ne uznemiruje srce vaše (Iv 14,1), nego neka se ispuni radošću! Da njegova radost bude u nama, i da naša radost bude potpuna (Iv 15,11). "I srce će vam se radovati, i radosti vaše nitko vam oduzeti neće" (Iv 16,22). Ištite, i primit ćete, da radost vaša bude potpuna! (Iv 16,24). Nije dakle Isus razaratelj, nego dovršitelj naše radosti. Ali one prave duševne radosti, koja se s pravom prelijeva i na vanjsko oduševljenje! On nije protivnik, nego je tvorac naše autentične radosti. Vječni se život spašenika naziva radošću. Bog poziva nas, sluge svoje, da na kraju ovozemnoga života, provedena po njegovim zapovijedima, uđemo u "radost Gospodara svoga"! (Mt 25,21). Radost nije sredstvo, nego cilj života!

Zato i brojne naše **Božićne pjesme** već od prvoga retka ističu radost: *Raduj se, o Betleme! Radujte se, narodi! Raduje se Marija... Radujmo se i mi dakle svi danas! On dijeli svijetu radosti.*

Ali u tim našim pjesmama ne zaostaje ni riječ veselje. Veselimo se: *Veselje ti navješćujem... Veseli se, Majko Božja! Svako svijeta stvorenje sada ima veselje. Hajmo dakle u veselju klanjati se Spasitelju! Vesel'mo se i mi, braćo, ovdje zajedno, al veselje neka naše bude pravedno! Daj nam Bog zdravlje, k tomu veselje!*

Božićna radost nastaje iz svijesti da smo Božja stvorenja, da se po njegovim ravnomo zakonima. Radost je u nama nakon čestito obavljene sakramentalne isповijedi, nakon temeljito proživljene svećenikove propovijedi, nakon korjenito i prokušano opslužene Božje zapovijedi. A Božično veselje očituje se u "veselici", bilo božićnoj pogačici, bilo u božićnoj zaoblaci. Razumije se da je jača i poželjnija duhovna i duševna radost od tjelesnoga veselja. Bogu je, dakle, stalo, uz onu pravu radost, i do našega vanjskoga veselja. A mnogima je između nas samo i isključivo do toga

(*Daj nam Bog zdravlje!*). On beskrajno više drži do naše čiste savjesti, do istinske pobožnosti, do zdrave duše, do unutarnje duhovne radosti koju je Krist Gospodin, svijeta Razveselitelj, donio na ovu svoju i našu zemlju. Njegovo se Evangelje naziva i jest Radosna vijest. Jer našu žalost uklanja svojom radošću, naše grijehe briše svojom milošću, naše bolesti lijeći svojim darom zdravlja.

U jednoj crkvenoj pjesmi molimo, odnosno pjevamo: *Kriste, budi naša radost.* Radost kakvu ne može dati svijet, nego samo ON!

Božić je Dan koji nam učini Gospodin: **kličimo i radujmo** se njemu! (Ps 118,24). Radostan i veseo Božić svima! Svi dani Nove godine 2011. bili nam puni duhovne radosti i blagoslova, puni tjelesnoga zdravlja i pravoga veselja!

Mostar, početkom Došašća 2010.

+ Ratko Perić, biskup

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

PAPINO PISMO SVEĆENIČKIM KANDIDATIMA

Dragi sjemeništarci,*

kad sam, u prosincu 1944., bio pozvan u vojnu službu, pitao je zapovjednik satnije svakoga od nas, kakvo zvanje želi u budućnosti. Odgovorio sam da želim biti katolički svećenik. Zatim mi poručnik reče: "Onda trebate potražiti nešto drugo. U novoj Njemačkoj svećenici više ne će biti potrebni. Znao sam da je ta "nova Njemačka" već bila na kraju i da će, nakon strašnih razaranja koje je donijelo ovo ludilo diljem zemlje, zasigurno svećenici opet biti potrebni. Danas je situacija sasvim drukčija. No, na različite načine i danas mnogi misle da katoličko svećenstvo nije zvanje budućnosti, nego, mnogo više, pripada prošlosti. Vi, dragi prijatelji, vi ste se odlučili ući u sjemenište i tako se uputiti na put prema službi svećenika u Katoličkoj Crkvi, nasuprot svim ovim predavudama i mišljenjima. I to ste dobro učinili, jer će ljudi uvijek, i u ovom vremenu tehničkog vladanja svijetom i globalizacije, trebati Boga koji se pokazao u Isusu Kristu i koji nas okuplja u sveopćoj Crkvi na svijetu, da bismo s njim i po njemu izučili istinski život, da bismo mogli djelotvorno, i danas, čuvati mjerilo prave ljudskosti. Kad čovjek Boga više ne uzima ozbiljno, život je prazan. Sve je premalo. On zatim traži utočište u buci ili u nasilju koje danas, sve više, prijeti mladima. Bog živi. On je stvorio svakoga od nas i poznal nas. On je toliko velik da ima vremena za naše malenkosti: "Sve vlasti na glavi su vam izbrojene." Bog živi i on treba ljudi koji su tu za njega i koji će dovesti druge ljudi k njemu. Da, ima smisla postati svećenik. Svijet treba pastire, danas, sutra i sve dok bude svijeta. Time je već nešto važno rečeno. Svećenik se ne postaje sam. Potrebna je "zajednica učenika", zajedništvo onih koji žele služiti zajedničkoj

Crkvi. U ovom pismu želim - gledajući svoje vrijeme sjemeništa - ukazati na nekoliko elemenata koji su važni na tom putu.

1. Tko želi biti svećenik, mora prije svega biti "čovjek Božji", kao što to kaže sv. Pavao (1 Tim 6,11). Bog nije za nas udaljena hipoteza, nije nepoznati koji se povukao nakon Velikoga praska. Bog se objavio u Isusu Kristu. U licu Isusa Krista vidimo lice Božje. U njegovim riječima čujemo Boga koji s nama razgovara. Dakle, najvažnija stvar na putu do svećeništva i cijelog svećeničkog života jest osobni odnos s Bogom, u Isusu Kristu. Svećenik nije direktor bilo koje udruge koja pokušava održati ili povećati svoje članstvo. On je glasnik Božji među ljudima. On nas želi dovesti do Boga i učiniti da među ljudima nastane i raste prava zajednica. Zato je vrlo važno, dragi prijatelji, da naučite živjeti u neprestanu kontaktu s Bogom. Ako Gospodin kaže: "U svako doba molite", onda on, naravno, ne traži od nas da neprestano izgubaramo molitvene formule, nego da nikada ne izgubimo unutarnji kontakt s Bogom. Sebe ugraditi u njega, to je smisao naše molitve. Zato je vrlo važno dan započeti molitvom i završiti ga, također, molitvom. Da ga slušamo u čitanju Pisma. Da mu iznosimo svoje želje i nadanja, svoje radosti i patnje, svoje mane i reknemo mu svoju hvalu za sve lijepo i tako ga stalno imamo pred očima kao glavnu točku svoga života. I tako ćemo postati osjetljivi na svoje pogrješke i učiti raditi na svome poboljšanju. Osjetljivi za sve lijepo i dobro, što primamo iz dana u dan, a nekako smatramo kao po sebi razumljivim, tako raste zahvalnost. Sa zahvalnošću raste radost da nam je Bog blizu i da mu smijemo služiti.

* Nota Uredništva: Sveti Otac uputio je osobno pismo svim bogoslovima i sjemeništarcima u Katoličkoj Crkvi. U svijetu je za svećeničke kandidate uobičajen izraz sjemeništarci. U nas su sjemeništarci polaznici gimnazije i maloga sjemeništa, a bogoslovima nazivamo polaznike bogoslovnih fakulteta i teoloških škola. Ovdje se pod pojmom "sjemeništarci" razumije i jedno i drugo. Prijevod je Pisma preuzet s linka don Ivica Matulića s manjim preinakama.

2. Bog nije samo riječ. U sakramantu nam se tjelesno daje po tjelesnim stvarima. Središte našega odnosa s Bogom i našega načina života jest Euharistija. Nju iznutra slaviti i tako tjelesno susresti Krista, mora biti u središtu svih naših dana. Sveti je Ciprijan evandeosku molitvu "kruh naš svagdanji daj nam danas", među ostalim, ovako razložio kad govori: "Naš" kruh, kruh kojega mi kao kršćani smijemo primati u crkvi, jest sam euharistijski Gospodin. U molitvi "Očenaš" molimo i za to da nam on svakoga dana daruje toga kruha, da bude uvijek hrana našega života, da uskrsli Krist, koji nam se u euharistiji daruje, sasvim oblikuje i prožme naš život sjajem svoje božanske ljubavi. Pravom euharistijskom slavlju pripada, također, da poznamo liturgiju Crkve u konkretnu obliku, da je razumijemo i volimo. U liturgiji mole vjernici svih uzrasta - prošlost, sadašnjost i budućnost sastaju se u veliki zbor molitve. Postupno naučiti razumjeti kako je to sve nastalo, koliko iskustva vjere stoji u izgradnji liturgije, koliko se generacija izgrađivalo u njezinim molitvama, to je nešto uzbudljivo ako vam to smijem reći iz svoga osobnog puta.

3. I sakrament pokore je važan. On me uči sebe promatrati s Božje strane i sili me na ozbiljnost prema samomu sebi On me vodi k poniznosti. Župnik je Arški jednom rekao: "Ne vidite danas puno smisla primiti odrješenje, a znate da ćete opet sutra učiniti iste grijeha. Ali - tako je on rekao - sam Bog toga trenutka zaboravlja vaše grijeha od sutra, da bi vam danas mogao dati milost. Iako se uvijek borimo s istim pogreškama, važno je da djelujemo protiv unakazivanju duše i ravnodušnosti da jednostavno pristanemo biti takvi. Važno je ostati na putu - bez skrupula, u zahvalnu znanju da mi Bog uvijek iznova opršta. Ali isto tako i bez ravnodušnosti koja se više ne bori za svetost i napredak. I time što se meni opršta, učim opršati drugima. Time što upoznajem svoju duhovnu bijedu, bit ću tolerantniji i više razumjeti slaboće svoga bližnjega.

4. **Čuvajte smisao za pučku pobožnost** koja je u svim kulturama različita, a opet potpuno slična, jer je konačno srce ljudi isto. Možda ponekada pučka pobožnost teži iracionalnosti, a možda ponekada i vanjštini. I bilo bi sasvim krivo proglašiti je nezakonitom. Preko pučke pobožnosti ušla je vjera u srce ljudi, postala je dio njihovih osjećaja, njihovih navika, postala njihov zajednički osjećaj života. Dakle, pučka je pobožnost

veliko blago Crkve. Po njoj je vjera dobila krv i meso. Nju treba uvijek čistiti, usmjeravati je prema središtu. Ona zaslužuje našu ljubav i čini nas, na posve stvaran način, "Božjim narodom".

5. Vrijeme je u sjemeništu, prije svega, **vrijeme studiranja**. Kršćanska vjera ima racionalnu i intelektualnu dimenziju. Bez nje vjera ne bi bila to što jest. Pavao govori o "načinu učenja" u koji smo uronjeni po krštenju (Rim 6,17). Svi vi poznate riječ sv. Petra koja je bila opravdanje srednjovjekovnim teologozima za racionalno, znanstveno razrađivanje teologije: "Budite uvijek spremni na odgovor svakomu tko od vas zatraži obrazloženje (*logos*) nade koja je u vama" (1 Pt 3,15). Glavna je zadaća, u godinama sjemeništa, izvježbati tu sposobnost da se daju takvi odgovori. Ja vas mogu samo usrdno potaknuti: marljivo studirajte! Godine studija iskoristite! Ne ćete požaliti. Naravno da često materija studiranja izgleda daleko od prakse kršćanskog života i pastoralne. I sasvim je iskrivljeno ako se na početku pragmatično i zabrinuto pitamo: Mogu li ovo jednom iskoristiti? Je li sve to i praktično korisno za pastoral? I ne radi se o tome da izučimo ono korisno, nego se radi o tome da upoznate unutarnju strukturu vjere, tako da je znate u cijelosti i shvatite da je to odgovor na pitanja ljudi koji se, izvana gledano, mijenjaju iz generacije u generaciju, a ipak ostaju, u svojoj dubini, isti. Zato je vrlo važno nadići promjenljiva pitanja trenutka i razumjeti prava i istinska pitanja te tako shvatiti odgovore kao odgovore. Važno je temeljito upoznati Sveti Pismo kao cjelinu, u njegovu jedinstvu Staroga i Novoga Zavjeta - nastajanje tekstova, njihovu književnu jedinstvenost, njihovo objedinjavanje u kanon svetih knjiga, dinamičko unutarnje jedinstvo, koje nije samo površno, nego svakoj pojedinoj knjizi daje njezinu punu važnost. Vrlo je korisno i važno upoznati Oce i velike Koncile po kojima je Crkva, vjerujući i razmišljajući, usvojila bitne izreke Pisma. Tako bih mogao nastaviti: ono što nazivamo dogmatikom jest razumijevanje pojedinih istina i sadržaja vjere u njihovu jedinstvu, u njezinoj konačnoj jednostavnosti: sve pojedinačno jest konačno samo razvijanje vjere u jednoga Boga, koji nam se očitovao i koji nam se očituje. Da je važno poznavati bitna pitanja moralne teologije i socijalnog nauka Crkve, ne trebam posebno govoriti. Koliko je danas važna ekumenska teologija, upoznavanje različitih kršćanskih zajednica, ne treba ni naglašavati, kao i potreba temeljnoga poznavanja velikih religija, a nije na posljednjem mjestu

filozofija: razumijevanje ljudskih traženja i pitanja na koja vjera želi dati odgovor. Nastojte također učiti - usuđujem se reći - ljubiti crkveno pravo u njegovoj unutarnjoj nužnosti i u oblicima njegove praktične primjene: društvo bez prava bi bilo bespravno društvo. Pravo je uvjet ljubavi. Ne želim dalje nabrajati, nego želim još jednom reći: Ljubite studij teologije, slijedite ga s istančanim osjećajem za učvršćenjem teologije u živu zajednicu Crkve, koja svojim auktoritetom nije suprotnost teološkoj znanosti, nego njezina predpostavka. Bez vjerujuće Crkve, teologija prestaje biti ono što jest i pretvara se u skup različitih disciplina, bez unutarnjega jedinstva.

6. Godine sjemeništa trebaju biti i vrijeme **ljudskoga dozrijevanja**. Za svećenika, koji treba druge pratiti na putu života i do vrata smrti, vrlo je važno da dovede svoje srce i um, razum i emocije, tijelo i dušu u ravnotežu, ljudski "cjelovitu". Kršćanska je tradicija uvijek tako povezivala "bogooblične krještosti" s onima koje su potekle iz ljudskoga iskustva i filozofije kao "stožerne krještosti" i uopće iz zdrave etičke tradicije čovječanstva. Pavao je to vrlo jasno rekao Filipljanima: "Uostalom, braćo, što je god istinito, što god časno, što god pravedno, što god čisto, što god ljubazno, što god hvalevrijedno; je li što krepost, je li što pohvala - to nek vam je na srcu" (Fil 4,8). U jedinstvo s ovim ulazi i integriranje seksualnosti u cjelovitost osobe. Spolnost je Stvoriteljev dar, ali i zadaća za vlastito postajanje čovjekom. Ako to nije integrirano u osobu, onda to postaje banalno i destruktivno istodobno. To vidimo, danas, na brojnim primjerima društva. U posljednje vrijeme, s velikom žalošću moramo ustvrditi da su svećenici, po seksualnoj zlorababi djece i mladih, dali izobličenu sliku o svećeništvu. Umjesto da ljudi vode do zrele ljudskosti i oni sami primjerno žive, neki su (svećenici kojih se to tiče) uzrokovali uništavanje te ljudskosti svojim zlorabama, zbog čega osjećamo duboku bol i žaljenje. To sve može, kod mnogih ljudi pa i kod vas samih, dovesti do pitanja da li je dobro postati svećenik, je li celibat smislen put ljudskoga života. No zloraba, koja se mora duboko osuditi, ne može diskreditirati svećeničko poslanje, koje i dalje ostaje veliko i čisto. Hvala Bogu, svi mi poznamo osvjedočene, vjerom prožete i izgrađene svećenike, na kojima nam je vidljivo da se u takvu stanju, upravo po životu u celibatu, može ostvariti puna i zrela ljudskost. Ono što se dogodilo treba nas učiniti još budnijima i opreznijima i upravo na tom putu k svećeništvu, ozbiljno se i temeljito

propitivati je li to volja Božja za mene. Zadaća je duhovnika, isповједnika i vaših pretpostavljenih da vas prate i da vam pomažu na tom putu odluke. Temeljni element vašega puta jest vježbanje u temeljnim ljudskim krještostima, s pogledom na Boga koji se u Kristu objavio, i prepuštanje da vas on uvijek iznova pročišćuje.

7. Početci svećeničkoga poziva danas su raznovrsniji i različitiji nego prijašnjih godina. Odluka za svećeništvo danas se često poduzima u iskustvu nekoga svjetovnog zanimanja već stečena. Vrlo često raste u zajednicama, posebno u pokretima (movimenti) koji omogućuju zajednički susret s Kristom i njegovom Crkvom, duhovni doživljaj radosti u služenju vjeri. Taj poziv raste i u sasvim osobnim susretima s veličinom i bijedom ljudskoga bića. Tako svećenički kandidati žive na sasvim različitim duhovnim kontinentima. I može biti vrlo teško upoznati zajedništvo budućega poziva i svoga duhovnog puta. Upravo zato je važno sjemenište kao zajednica na putu, bez obzira na razne oblike duhovnosti. Pokreti (movimenti) veličanstvena su činjenica. Vi znate koliko ih slijedim i ljubim kao dar Duha Svetoga Crkvi. Njih se mora vrednovati po tome kako i koliko su otvoreni prema zajedničkoj katoličkoj zbiljnosti, životu jedincate i zajedničke Crkve Kristove, koja je u svoj svojoj raznolikosti ipak samo jedna Crkva. Sjemenište je vrijeme kada se uči jedni s drugima i jedni od drugih. U suživotu, možda ponkad teškom, morate se učiti velikodušnosti i toleranciji, ne samo da podnosite jedni druge, nego da obogaćujete jedni druge, tako da svatko može donijeti svoje posebne darove u jednu cjelinu, dok svi služe istoj Crkvi, istomu Gospodinu. Ova škola tolerancije, štoviše, prihvatanja i razumijevanja u jedinstvu Kristova Tijela, jedan je od važnih elemenata u sjemenišnim godinama.

Dragi sjemeništarci! S ovih nekoliko redaka želio sam vam pokazati koliko mislim na vas upravo u ovim teškim trenutcima i koliko sam vam bliz u molitvi. Molite i vi za mene, da uzmognem dobro ispuniti svoju službu, dokle Gospodin bude htio. Povjeravam vas, na vašem putu pripremanja za svećeništvo, Marijinoj majčinskoj zaštiti, čija je kuća bila mjesto dobrote i milosti. Neka vas blagoslovni svemogući Bog Otac, Sin i Duh Sveti.

U Vatikanu, 18. listopada, blagdan svetoga evanđelista Luke.

Papa Benedikt XVI.

PAPINA PORUKA ZA SVJETSKI DAN MLADIH 2011.

“Ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri” (Kol 2,7)

Dragi prijatelji, često razmišljam o Svjetskom danu mladih u Sydneyu 2008. Ondje smo doživjeli istinsko slavlje vjere, gdje je Duh Sveti snažno djelovao i stvorio snažno zajedništvo među sudionicima iz svih krajeva svijeta. Taj je skup, kao i svi prethodni, urođio bogatim plodovima u životima mladih ljudi i u životu same Crkve. Sada svoj pogled upiremo prema sljedećem Svjetskom danu mladih koji će se održati u Madridu u kolovozu iduće godine. Godine 1989., nekoliko mjeseci prije povijesnoga pada Berlinskoga zida, mladi su hodočastili u Španjolsku, u Santiago de Compostelu. Danas, kada Europa ima silnu potrebu ponovno pronaći svoje kršćanske korijene, za odredište svjetskoga susreta mladih odredili smo Madrid. Tema će toga susreta biti: “Ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri” (Kol 2,7). Pozivam vas zato na taj susret u Madridu, koji je od iznimne važnosti kako za Crkvu u Europi, tako i za opću Crkvu. Volio bih da svi mladi, kako oni koji dijele našu vjeru u Isusa Krista, tako i oni koji okljevaju, sumnjaju ili ne vjeruju, mogu doživjeti iskustvo Gospodina Isusa uskrsloga i živoga i iskustvo njegove ljubavi prema svima nama, koje može biti presudno za život.

1. Na izvorima vaših najdubljih težnji

U svakom povijesnom dobu, pa tako i u ovom našem današnjem u kojem živimo i djelujemo, mladi osjećaju duboku želju da međuljudski odnosi budu protkani iskrenošću i solidarnošću. Mnogi pokazuju jasnu želju da izgrađuju istinske prijateljske odnose, upoznaju pravu ljubav, zasnjuvaju vlastitu obitelj, postignu osobnu stabilnost i stvarnu sigurnost, riječu sve ono što može jamčiti vedru i sretnu budućnost. Prisjećajući se svoje mladosti,

znam da stabilnost i sigurnost nije ono što najviše zaokuplja misli mladog čovjeka. Nema sumnje da su posao i siguran krov nad glavom veliki i žuran problem, no istodobno je mladost doba u kojem je čovjek u traženju većega života. U doba moje mladosti i mi, tadašnji mladi, tražili smo nešto novo, ne pristajući na prosječnost i malograđanštinu. Htjeli smo ono što je veliko i novo. Htjeli smo pronaći život u svoj njegovoj širini i ljepoti. Naravno, to je bilo povezano i s tadašnjom situacijom u kojoj smo živjeli. Tijekom nacionalsocijalističke diktature i rata bili smo, da tako kažem, “sputani” od tadašnjih vlasti. Zato smo se silno željeli osloboditi tih okova i istražiti sve mogućnosti koje se pružaju čovjeku u svoj svojoj širini. No smatram kako je ta želja mladoga čovjeka da se izdigne iznad svakodnevica prisutna u svakom dobu. Mladom je čovjeku svojstveno željeti nešto više od ubičajene svakodnevice, nešto više od sigurnog zaposlenja i osjećati težnju za onim što je doista veliko. Je li to samo isprazni san koji nestaje kada čovjek odraste? Ne nipošto! Čovjek je stvoren za ono što je veliko, za beskonačno. Sve drugo je nedovoljno. Sveti Augustin bio je u pravu kada je rekao: nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi. Težnja za većim životom ukazuje na činjenicu da smo Božja stvorenja, da nosimo njegov “otisak”. Bog je život i zato svako biće toliko snažno teži životu; napose čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, žudi za ljubavlju, radošću i mirom. Tako shvaćamo da je besmisленo težiti tome da se ukloni Boga kako bi čovjek mogao živjeti! Bog je izvor života; ukloniti ga znači odvojiti se od toga izvora i, neizbjegno, ostati bez punine i radosti: “stvorenje naime iščezava bez Stvoritelja”.¹ Današnja kultura, u nekim dijelovima svijeta, posebice na Zapadu, teži isključiti Boga ili

¹ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Konstitucija *Gaudium et spes*, 36.

vjeru promatrati kao posve privatni čin, koji nema nikakva značenja u društvenom životu. Premda sve vrijednosti koje su u temelju društva - kao što su ljudsko dostojanstvo, solidarnost, obitelj, rad - proizlaze upravo iz Evanđelja, svjedoci smo svoje-vrsna "iščeznuća Boga", nekoga zaborava, ako ne čak i pravog odbacivanja kršćanstva i nijekanja blaga primljene vjere, što za sobom povlači opasnost gubitka vlastitoga dubokog identiteta.

Zato vas, dragi prijatelji, pozivam da učvrstite svoju vjeru u Boga, Oca našega Gospodina Isusa Krista. Vi ste budućnost društva i Crkve! Kao što je apostol Pavao nekoć pisao Kološanima, bitno je imati korijene, čvrste temelje. To osobito vrijedi danas kada mnogi nemaju čvrsta uporišta na kojima graditi život te tako postaju duboko nesigurni. Rašireni relativizam, prema kojemu sve isto vrijedi i ne postoji nikakva istina i nikakva apsolutna referentna točka, ne vodi pravoj slobodi, već nestabilnosti, izgubljenosti, prilagođavanju trenutačnim modama. Vi mladi imate pravo primiti od naraštajâ koji su vam prethodili čvrsta uporišta kako biste mogli donositi vlastite odluke i graditi svoj život, kao što mlada biljka treba hrnjivu podlogu kako bi njezino korijenje moglo rasti te da bi tako kasnije postala snažno stablo, kadro davati plodove.

2. Ukorijenjeni i nazidani na Kristu

Da bih istaknuo važnost vjere u životu vjernika, želim nešto reći o svakom od tri izraza koje sveti Pavao koristi u ovom svom izričaju: "Ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri" (Kol 2,7). U tome možemo razabrati tri slike: izraz "ukorijenjeni" doziva u svijest sliku stabla i korijena koje ga hrani, izraz "nazidani" odnosi se na građenje kuće, dok riječ "čvrsti" upućuje na tjelesni i duhovni rast. Riječ je o vrlo rječitim izrazima. Prije nego što ih počнем tumačiti, treba primijetiti kako su u izvornom tekstu ta tri izraza, gramatički gledano, u pasivu: to znači da je sâm Krist taj koji ukorjenjuje, naziđuje i učvršćuje vjernike.

Prva slika je stablo koje je čvrsto prionulo uz tlo pomoću korijena, koje mu daje čvrstoću i koje ga hrani. Bez snažnih korijena lako bi ga odnio vjetar i ne bi preživjelo. Koji su naši korijeni? To su, naravno, naši roditelji, obitelj, kultura naše zemlje, koji su vrlo važna sastavnica našeg identiteta. Biblija otkriva i drugu sastavnicu. Prorok Jeremija piše: "Blagoslovjen čovjek koji se uzda u Jahvu i kome je Jahve uzdanje. Nalik je na stablo zasadeno uz vodu što korijenje pušta k

potoku: ne mora se ničeg bojati kad dođe žega, na njemu uvijek zelenilo ostaje. U sušnoj godini brigu ne brine, ne prestaje donositi plod" (Jr 17,7-8). Za proroka pustiti korijenje znači staviti svoje pouzdanje u Gospodina. Od njega crpimo svoj život. Bez njega ne bismo mogli istinski živjeti. "Bog nam je dao život vječni; i taj je život u Sinu njegovu" (1 Iv 5,11). Sâm Isus se predstavlja kao naš život (usp. Iv 14,6). Zato kršćanska vjera nije samo vjerovanje u određene istine, nego je, prije svega, osobni odnos s Isusom Kristom, to je susret s Božjim Sinom, koji životu daje novu snagu. Kada stupimo u osobni odnos s njim, Krist nam otkriva naš identitet i, u prijateljstvu s njim, život raste i ostvaruje se u punini. Postoji trenutak u mladosti u kojem svatko od nas postavi sebi pitanje: koji smisao ima moj život, koju svrhu, kako ga usmjeriti? Ta temeljna pitanja ponekad dugo zaokupljaju čovjekov duh. Postavljamo sebi pitanje: kojim se poslom baviti, kakve društvene odnose uspostaviti, koje osjećaje produbljivati...? U vezi s tim ponovno se prisjećam svoje mladosti. Na neki sam način već prilično rano znao da Gospodin želi da budem svećenik. No kasnije, nakon rata, kada sam u sjemeništu i na fakultetu bio na putu prema tom cilju, morao sam iznova zadobiti tu sigurnost. Brojna pitanja zaokupljala su mi misli i srce: je li to sigurno put kojim želim ići? Je li to sigurno Božja volja za mene? Hoću li mu moći biti vjeran i biti potpuno raspoloživ za njega u njegovoj službi? Takvu odluku nije nimalo lako donijeti, ona zahtijeva mnoga trvanja i borbe. Dručije i ne može biti. No zatim se javila sigurnost: dobro je tako! Dà, Gospodin me želi, zato će mi dati i snagu. Kada ga slušam, kada zajedno s njim koračam postajem doista to što jesam. Nije važno ispunjavati svoje vlastite želje, nego njegovu volju. Tako život postaje autentičan.

Kao što korijeni drže stablo čvrsto zasađeno u tlu, tako temelji daju kući trajnu stabilnost. Po vjeri smo nazidani na Kristu (usp. Kol 2,7). U svetoj povijesti imamo brojne primjere svetih ljudi, koji su svoje živote gradili na riječi Božjoj. Prvi je od njih Abraham. Praotac naše vjere poslušao je Gospodina kada je od njega zatražio da napusti zemlju svojih predaka i zaputi se u nepoznatu. "Povjerova Abraham Bogu i uračuna mu se u pravednost pa prijatelj Božji posta" (Jak 2,23). Biti nazidan na Kristu znači na konkretan način odgovoriti na Božji poziv, uzdajući se u njega i provodeći u djelo njegovu riječ. Sâm Isus opominje svoje apostole: "Što me zovete 'Gospodine,

Gospodine!, a ne činite što zapovijedam?” (Lk 6,46); i, uzimajući sliku građenja kuće, dodaje: “Tko god dolazi k meni te sluša moje riječi i vrši ih... sličan je čovjeku koji gradi kuću pa iskopa u dubinu i postavi temelj na kamen. A kad bude poplava, nahrupi bujica na tu kuću, ali je ne može uzdrmati jer je dobro sagrađena” (Lk 6,47-48).

Dragi prijatelji, gradite svoje kuće na stijeni, poput čovjeka koji “iskopa u dubinu”. Trudite se i vi svaki dan slijediti Kristovu riječ. Doživljavajte ga kao pravoga prijatelja s kojim ćete zajedno putovati na svome životnom putu. Dok je on uz vas, moći ćete se hrabro i s nadom suočavati s teškoćama i problemima, razočarenjima i porazima. Neprestano vam se nude lakše ponude, ali vi primjećujete da se one pokazuju lažnima, ne daju vam vedrinu i radost. Jedino nam Božja riječ pokazuje pravi put, samo je vjera koja nam je prenesena svjetlo koje prosvjetljuje put. Zahvalno primite taj duhovni dar koji ste primili od svojih obitelji i trudite se odgovorno odgovoriti na Božji poziv, postanite zreli u vjeri. Ne vjerujte onima koji vam kažu da ne trebate drugih da izgradite svoj život! Pronađite, naprotiv, oslonac u vjeri vama bliskih osoba, u vjeri Crkve i zahvaljujte Gospodinu što ste je primili i što ste je prigrili!

3. Čvrsti u vjeri

Budite “ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri” (Kol 2,7). Poslanicu iz koje je preuzet ovaj tekst sveti je Pavao pisao da odgovori na točno određenu potrebu kršćana grada Kolosa. Ta je zajednica bila izložena prijetnji određenih kulturnih strujanja, koje su odvraćale vjernike od evanđelja. Naše današnje kulturno okruženje, dragi prijatelji, ima mnoge sličnosti s onim u kojem su živjeli onodobni Kološani. Naime, u njemu postoji snažna struja laicizma koji želi potisnuti Boga na margine čovjekova života i društva općenito, nudeći i nastojeći stvoriti “raj” bez njega. No, iskustvo nas uči da se svijet bez Boga pretvara u “pakao” u kojem prevladavaju sebičnosti, podjele u obiteljima, mržnje među ljudima i narodima i u kojem nema ljubavi, sreće i nade. Nasuprot tome, ondje gdje ljudi i narodi prihvataju Božju prisutnost, klanjaju mu se u istini i slušaju njegov glas, tu se na konkretan način gradi civilizacija ljubavi, u kojoj se svakoga poštije u njegovu dostojanstvu, raste zajedništvo, s plodovima koje ono sa sobom nosi. Postoje međutim i kršćani koji su dopustili da ih zavede laicistički način razmišljanja ili ih privlače vjerske struje koje udaljavaju od vjere u

Isusa Krista. Neki drugi, opet, premda nisu podlegli zovu njihovu, jednostavno su dopustili da im se vjera ohladi, što za sobom neizbjježno povlači negativne posljedice na moralnom planu.

Braći zaraženoj idejama koje su tuđe evanđelju, apostol Pavao doziva u pamet moć umrlog i uskrslog Krista. To otajstvo jest temelj našega života, središte kršćanske vjere. Sve filozofije koje to zanemaruju, smatrajući to “ludošcu” (1 Kor 1,23), pokazuju svoje ograničenosti kada se nađu pred velikim pitanjima koja prebivaju u čovjekovu srcu. Zato i ja, kao nasljednik apostola Petra, želim učvrstiti vas u vjeri (usp. Lk 22,32). Mi čvrsto vjerujemo da se Isus Krist prinio na križu da nam dadne svoju ljubav; u svojoj muci ponio je naša trpljenja, preuzeo na sebe naše grijeha, podario nam oproštenje i pomirio nas s Bogom Ocem, otvorivši nam put vječnoga života. Na taj smo način oslobođeni od onoga što nas najviše smeta u životu: ropstva grijeha, i možemo ljubiti sve, pa čak i neprijatelje, i dijeliti tu ljubav s najsromičnjom braćom u nevolji.

Dragi prijatelji, križ nas često plaši jer kao da nekako poništava život. No križ je zapravo nešto sasvim suprotno! On je Božje “da” čovjeku, najveći izraz njegove ljubavi i vrelo iz kojeg izvire vječni život. Samo nas uskrsli Krist može spasiti, oslobođiti od zla i uspostaviti Kraljevstvo pravde, mira i ljubavi. Naime, iz Isusova otvorenog srca na križu je potekao taj božanski život, koji je uvijek dostupan onome koji prihvati podići oči prema Raspetom. Pozivam vas zato da prihvate Isusov križ, taj znak Božje ljubavi, kao izvor novoga života. Izvan Krista umrlog i uskrslog nema spasenja! Samo on može spasiti svijet od zla i učiniti da poraste Kraljevstvo pravednosti, mira i ljubavi kojem svi težimo.

4. Vjerovati u Isusa Krista, a ne vidjeti ga

U Evanđelju nam je opisano vjersko iskustvo apostola Tome u prihvaćanju otajstva križa i Kristova uskrsnuća. Toma je jedan od dvanaestorice apostola; slijedio je Isusa na njegovu putu; izravni je svjedok njegovih čudâ i ozdravljenjâ; slušao je njegove riječi; iskusio strah zbog njegove smrti. Isus se uvečer prvoga dana u tjednu ukazao apostolima, no Toma nije bio prisutan, a kada su mu ostali apostoli priopćili kako je Isus živ i da se ukazao, izjavljuje: “Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati” (Iv 20,25).

I mi bismo htjeli vidjeti Isusa, moći razgovarati s njim, još snažnije osjetiti njegovu prisutnost. No, velikom broju današnjih ljudi teško je doprijeti do Krista. Kruže tolike slike Isusa koje se predstavljaju kao znanstveno utemeljene i oduzimaju mu njegovu veličinu, jedincatost njegove osobe. Zato je, tijekom dugih godina proučavanja i razmišljanja, u meni sazrela misao da prenesem drugima nešto od svojeg osobnog susreta s Isusom u jednoj knjizi, gotovo da im pomognem vidjeti, čuti, dotaknuti Gospodina, u kojem nam je Bog došao ususret kako bi ga upoznali. Sâm Isus, naime, ukazavši se iznova učenicima nakon osam dana, kaže: "Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran" (Iv 20,27). I mi možemo imati opipljiv kontakt s Isusom, dodirnuti, da tako kažem, rukom biljege njegove muke, znakove njegove ljubavi prema nama: on nam je u sakramentima posebno blizak, daruje se nama. Dragi mladi, naučite "vidjeti" i "susresti" Isusa u euharistiji, u kojoj je prisutan i toliko blizak da nam se daje za hranu na našem životnom putu; u sakramentu pokore, u kojem nam Gospodin očituje svoje milosrđe nudeći nam uvijek svoje oproštenje. Prepoznajte i služite Isusu također u siromašnima, bolesnima, braći koja su u nevolji i trebaju pomoć.

Otpočnite i njegujte osobni dijalog s Isusom Kristom u vjeri. Upoznajte ga preko čitanja Svetoga Pisma i Katekizma Katoličke Crkve. Razgovarajte s njim u molitvi, pouzdajte se u njega: on vas ne će nikada izdati! "Vjera je prije svega čovjekovo osobno prianjanje Bogu, istodobno, nedvojivo od toga, jest i slobodan pristanak uza svu istinu što ju je Bog objavio".³ Tako ćete moći postići zrelu i čvrstu vjeru, koja se ne će temeljiti samo na nekom vjerskom osjećaju ili na nejasnom sjećanju na ono što ste u djetinjstvu pročitali u katekizmu. Moći ćete upoznati Boga i živjeti istinski s njim, poput apostola Tome, kada snažno očituje svoju vjeru u Isusa: "Gospodin moj i Bog moj!"

5. Poduprti vjerom Crkve, da bi bili svjedoci

U tome trenutku Isus je uskliknuo: "Budući da si me video, povjerovaš si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju" (Iv 20,29). On pritom ima pred očima Crkvu, koja se temelji na vjeri očevidaca: njegovih apostolâ. Shvaćamo onda da je naša osobna

vjera u Krista, rođena iz razgovora s njim, vezana uz vjeru Crkve: nismo izolirani vjernici, nego smo, po krštenju, članovi te velike obitelji, a vjera koju isповijeda Crkva daje sigurnost našoj osobnoj vjeri. Vjerovanje koje molimo na nedjeljnoj misi štiti nas upravo od opasnosti da vjerujemo u nekoga boga koji nije Bog kojega nam je objavio Isus: "svaki je vjernik kao kolut u dugom lancu onih koji vjeruju. Ja ne mogu vjerovati, ako nisam podržan vjerom drugih, a svojom vjerom pridonosim da se podupre vjera drugih".⁴ Budimo uvjek zahvalni Gospodinu za dar Crkve: ona nam pomaže kročiti naprijed sa sigurnošću u vjeri, koja nam daje pravi život (usp. Iv 20,31).

U povijesti Crkve sveci i mučenici iz slavnoga su Kristova križa crpili snagu da ostanu vjerni Bogu sve do potpunog samopredanja; u vjeri su pronalazili snagu da pobijede vlastite slabosti i prevladaju sve protivštine. Naime, kao što kaže apostol Ivan, "tko to pobjeđuje svijet ako ne onaj tko vjeruje da je Isus Sin Božji?" (1 Iv 5, 5). A pobjeda koja proizlazi iz vjere je pobjeda ljubavi. Koliko je samo negdašnjih i današnjih kršćana koji su živi svjedoci snage vjere koja se izražava u ljubavi: oni su mirotvorci, promicatelji pravde i začetnici boljega, humanijega svijeta, svijeta u skladu s Božjim naumom. Ti su ljudi svojom kompetentnošću i sposobnošću u različitim područjima društvenog života djelotvorno pridoniojeli dobrobiti čitave zajednice. Ljubav koja izvire iz vjere dovela ih je do vrlo konkretna svjedočanstva, u djelima i riječima: Krist nije dobro samo za nas same, on je najdragocjenije dobro koje moramo dijeliti s drugima. U dobu globalizacije budite svjedoci kršćanske nade u čitavom svijetu: mnogo je onih koji žele prigrlići tu nadu! Pred grobom prijatelja Lazara, koji je ležao već četiri dana mrtav, Isus, prije nego će ga ponovno dozvati u život, reče njegovoj sestri Marti: "Budeš li vjerovala, vidjet ćesh slavu Božju" (Iv 11,40). Tako i vi, ako budete vjerovali i svakoga dana svjedoci svoju vjeru, postat ćete oruđa koja će drugim mlađima poput vas pomoći pronaći smisao i radost života, koja izvire iz susreta s Kristom!

6. Na putu prema Svjetskom danu mladih u Madridu

Dragi prijatelji, još vas jednom pozivam da dođete na Svjetski dan mladih u Madrid. Oče-

² Katekizam Katoličke Crkve, 150.

³ Katekizam Katoličke Crkve, 166.

kujem svakoga od vas s dubokom radošću: Krist vas želi učvrstiti u vjeri po Crkvi. Odluka o vjerenju u Isusa Krista i njegovu nasljedovanju nije laka; stoje joj na putu naše nevjere i mnogi glasovi koji pokazuju lakše putove. Ali ne dajte se obeshrabriti, nego radite tražite potporu vjerničke zajednice, potporu Crkve! Pažljivo se pripremajte tijekom ove godine za susret u Madridu sa svojim biskupima, svećenicima i odgovornim osobama za pastoral mladih u biskupijama, župnim zajednicama, društvima i pokretima. Kvaliteta našega susreta ovisit će ponajprije o duhovnoj pripravi, molitvi, zajedničkom slušanju riječi Božje i uzajamnoj potpori.

Dragi mladi, Crkva računa na vas! Treba vašu živu vjeru, kreativnu ljubav i snagu vaše nade. Vaša prisutnost obnavlja, pomlađuje i daje novi polet Crkvi. Zato su svjetski dani mladih milost ne samo za vas, nego za cijeli Božji narod. Crkva se u Španjolskoj aktivno priprema da vas ugosti i

doživi s vama radosno iskustvo vjere. Zahvaljujem biskupijama, župama, svetištima, redovničkim zajednicama, crkvenim društvima i pokretima, koji velikodušno rade na pripremi toga susreta. Gospodin će ih sigurno za to blagosloviti. Neka vas Djevica Marija prati u tim pripremama. Ona je, na anđelov navještaj, s vjerom prihvatile Božju riječ; s vjerom je pristala da Bog izvede u njoj ono što je naumio. Izgovorivši svoj "da", primila je dar beskrajne ljubavi, koja ju je potaknula da predala samu sebe Bogu. Neka ona zagovara za svakog od vas, mladići i djevojke, kako biste na idućem Svjetskom danu mladih mogli rasti u vjeri i ljubavi. Jamčim vam svoj očinski spomen u molitvi i od srca vas blagoslivljam (kta/ika).

Iz Vatikana, 6. kolovoza 2010., na blagdan Preobraženja Gospodnjega.

Papa Benedikt XVI.

ODGOVOR KONGREGIJE ZA BOGOŠTOVLJE NA UPIT O PROMJENI ŽUPNIH ZAŠTITNIKA

KONGREGACIJA ZA BOGOŠTOVLJE I DISCIPLINU SAKRAMENATA

Prot. br. 320/10/L
Vatikanski Grad, 28. srpnja 2010.

Preuzvišeni gospodine,
čast mi je odgovoriti Vam na pismo, od 22. veljače o. g., kojim ste zatražili pojašnjenja s obzirom na mogućnosti da u čast sv. Ivana Krstitelja posvetite župnu crkvu u Rakitnu, na području te Mostarsko-duvanjske biskupije, do sada poznatu pod imenom sv. Ivana Nepomuka.

Nakon pozorna ispitivanja, ovaj Dikasterij smatra da se mogu primijeniti sljedeće naznake. S obzirom da posveta crkve nije nikada bila obavljena, slučaj ne potпадa pod odredbe koje predviđa kan. 1218, gdje se izričito tvrdi nedopustivost promjene naslovnika [titulara], ali uz uvjet da je bila izvršena posveta crkve.

Kongregacija stoga smatra da Vi, Preuzvišeni, možete pristupiti posveti spomenute crkve u čast sv. Ivana Krstitelja.

Što se pak tiče imenovanja zaštitnika [patrona], moći će se imati u vidu, s vremenom, ono što je propisano pravilima *De patronis constitutendis* - O ustanovljenju zaštitnika (*Acta Apostolicae Sedis*, 65/1973., str. 276-279), koja su ovdje priložena.

Iskorištavam prigodu da Vam izrazim svoje poštovanje i potvrdim osjećaje osobita počitanja

odani Vam u Gospodinu
s. r.
Mons. Juan Miguel FERRER GRENESCHE
podtajnik

(s prilogom)

Preuzvišenom gospodinu
Mons. Ratku PERIĆU
Biskupu mostarsko-duvanjskomu

PRAVILA O USTANOVLJENJU ZAŠTITNIKÂ

1. U liturgijskom smislu za zaštitnika [patrona] razumije se Blažena Djevica Marija, svetac ili blaženik koji se, po starodrevnoj tradiciji ili po zakonitom ustanovljenju, slavi kao pokrovitelj ili zagovornik kod Boga.

2. Zaštitnik se razlikuje od naslova ili naslovnika neke crkve, neke kongregacije, neke zajednice, iako naslov na neki način prepostavlja zaštitništvo.

3. Postoje zaštitnici:

- a) *mesta* (to jest nekoga naroda, pokrajine, biskupije, države, grada ili kraja, župe);
- b) *redovničkih obitelji*;
- c) *moralnih osoba, društava, ustanova, laičkih ili crkvenih skupina*.

IZBOR ZAŠTITNIKA

4. Za zaštitnika mogu biti izabrani *Blažena Djevica Marija*, pod naslovom prihvaćenim u liturgiji, *anđeli i sveci*. Blaženici ne mogu biti izabrani za zaštitnike bez posebne povlastice Apostolske Stolice. Uvijek su isključene Božanske Osobe.

5. Neka bude samo jedan zaštitnik. Dopušteno je izabrati dva ili tri sveca zaštitnika, ako se u kalendaru ovi sveci nalaze zajedno.

Zbog posebnih razloga, ponekad je dodan još jedan zaštitnik kao drugotni zaštitnik. Ubuduće, obično će biti samo jedan zaštitnik.

6. Zaštitnike mesta neka bira kler i vjernici, to jest oni koji će biti stavljeni pod pokroviteljstvo zaštitnika.

Zaštitnike redovničkih obitelji, moralnih osoba, društava, ustanova, skupina trebaju birati zainteresirani, to jest članovi redovničkih obitelji, moralnih osoba, društava, ustanova, skupina.

Izbor treba biti obavljen bilo vijećanjem ili biranjem, bilo molbom ili skupljanjem potpisa.

ODOBRENJE ZAŠTITNIKA

7. Izbor zaštitnika treba odobriti mjerodavna crkvena vlast, to jest: *biskup* za biskupiju; *biskupska konferencija* za crkvenu pokrajinu, kraj ili narod; *provincijski kapitul* za redovničku provinciju; *generalni kapitul* za cijelu redovničku obitelj. Za moralne osobe, društva, ustanove, postojeće skupine u raznim dijelovima svijeta, neka stvar bude predstavljena Svetoj Stolici.

8. Izbor i odobrenje zaštitnika treba potvrditi Kongregacija za bogoslovje.

Da bi se ta potvrda dobila, ovoj istoj Kongregaciji treba poslati sljedeće dokumente:

- a) molbu mjesne vlasti, bilo crkvene, bilo civilne, ako je prikladno i moguće;
- b) akte, zamolbe, potpise koji prate i dokazuju izbor kao i izvještaj u kojemu neka budu izloženi razlozi toga izbora;
- c) potvrda da je izbor odobrila mjerodavna crkvena vlast.

9. Potvrda se daje dekretom već spomenute Kongregacije a, s obzirom na zaštitnika šire oblasti, također apostolskim pismom u obliku brevea.

10. Ondje gdje su se kult i pobožnost prema već uspostavljenom ili naslijedenom zaštitniku od pamтивjeka ugasili s protokom godina, ili ondje gdje se ništa ne zna kao sigurno glede toga sveca, ništa ne prijeći da se, nakon zrele razmišljanja, uspostavi novi zaštitnik, uz obdržavanje svega što je gore određeno.

LITURGIJSKA PROSLAVA ZAŠTITNIKA

11. Liturgijsko slavlje pripada samo zaštitnicima koji su uredno uspostavljeni ili primljeni od prastare tradicije. A drugima, koje se naziva zaštitnicima u širem smislu i koji su predloženi samo iz razloga pobožnosti, ne pripada nikakvo posebno liturgijsko pravo.

12. Slavlje zaštitnika mjesta, grada ili kraja, moralne osobe, društva, ustanove, skupine obavlja se na stupnju *svetkovine*. Ta svetkovina ima pravo *prvenstva* pred svim blagdanima koji su upisani u opći ili posebni kalendar te pred nedjeljama božićnoga vremena i "kroz godinu".

Slavlje zaštitnika biskupije, provincije, kraja, naroda ili širega područja i redovničke provincije obavlja se na stupnju *blagdana*. Ipak, ako to pastoralni razlozi preporučuju, na primjer kad je zaštitnik imao važno mjesto u povijesti nekoga kraja ili kad ga vjernici vrlo časte, blagdan zaštitnika može biti proslavljan kao svetkovina.

Zaštitnika mjesta ili neke šire oblasti trebaju proslavljati također redovnici i svi koji imaju vlastiti kalendar.

13. Redovničke obitelji mogu same slaviti na stupnju svetkovine samo blagdan zaštitnika ili naslova ili utemeljitelja, ako su uvršteni među svece. Ipak, u posebnim okolnostima, mogu tražiti da imaju obje ove svetkovine.

14. Drugotni zaštitnici ustanovljeni u prošlosti neka budu slavljeni na stupnju obvezatna spomena.

15. Zaštitnici koji su ustanovljeni u prošlosti zbog posebnih povijesnih okolnosti, kao i zaštitnici izabrani za izvanredne prigode, na primjer kuge, rata, ili drugih nepogoda, ili zbog posebna kulta sada napuštena, odsada ubuduće neka se ne časte kao zaštitnici.

Iz Svetе Kongregacije za bogoslovje, dana 19. ožujka 1973., na svetkovinu svetoga Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije.

Kardinal Arturus TABERA
prefekt

+ Hannibal BUGNINI
naslovni nadbiskup dioklecijanski
tajnik

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

NN. 152.503 – 152.504

Dal Vaticano, 10 Agosto 2010

Eccellenza Reverendissima,

è pervenuta a questa Segreteria di Stato la somma di € 10.000,00 che Ella, per il cortese tramite del Nunzio Apostolico in Bosnia ed Erzegovina, ha inviato al Santo Padre Benedetto XVI in ossequio alle disposizioni del can. 1271 C.I.C., in parte (€ 7.000,00) come contributo della diocesi di Mostar-Duvno per l'anno 2009 ed in parte (€ 3.000,00) come contributo della diocesi di Trebinje-Mrkan per l'anno 2009.

Nel ringraziare Vostra Eccellenza per il gesto di solidarietà ecclesiale e di rinnovata adesione al Suo universale ministero apostolico, il Sommo Pontefice auspica, per l'intercessione di Maria Santissima, ogni desiderato bene per Lei e per quanti sono affidati alle sue cure pastorali e di cuore imparte la propiziatrice Benedizione Apostolica.

Profitto della circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima

dev.mo

Mons. Peter B. Wells

Assessore

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno

BOSNIA ED HERZEGOVINA

Prisjednik ili Asesor Državnoga tajništva, Prve sekcije - Općih poslova, Msgr. Peter B. Wells, potvrđuje 10. kolovoza 2010. da je, prema odredbama kan. 1271 C.I.C. ("kao znak veze jedinstva i ljubavi") primljeno za 2009. godinu 10.000 eura, i to 7.000 kao doprinos Mostarsko-duvanjske, a 3.000 kao doprinos Trebinjsko-mrkanske biskupije. Ujedno zahvaljuje za "iskaz crkvene solidarnosti i obnovljene privrženosti sveopćoj apostolskoj službi" Svetoga Oca, koji "po zagovoru Pre-svete Marije, želi svako željeno dobro" biskupu i svima koji su povjereni njegovoj pastoralnoj skrbi te "od srca podjeljuje zagovorni apostolski blagoslov."

Dokumenti Svetе Stolice

SEGRETERIA DI STATO
PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 11 ottobre 2010

N. 156.074

Eccellenza Reverendissima,

è pervenuta a questa Segreteria di Stato la somma di KM 19.420,30 che Ella, per il cortese tramite del Nunzio Apostolico in Bosnia ed Erzegovina, ha inviato al Santo Padre quale Obolo di San Pietro delle diocesi di Mostar-Duvno e Trebinje-Mrkan per l'anno 2010.

Sua Santità, riconoscente per il premuroso gesto di comunione e per i sentimenti di spirituale affetto e di venerazione che l'hanno suggerito, mentre auspica un fecondo cammino ecclesiale, invoca la materna intercessione della Vergine Santa e di cuore imparte a Vostra Eccellenza e a quanti sono affidati alle sue cure pastorali la Benedizione Apostolica, pegno di ogni desiderato bene.

Nel significarLe che l'offerta figurerà nel Bilancio per l'anno 2010, profitto della circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Rev.ma
dev.mo nel Signore

* Fernando Filoni
Sostituto

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno
Amministratore Apostolico di
Trebinje-Mrkan
HERZEGOVIA

Zamjenik ili Substitut Državnoga tajništva, Prve Sekcije - Općih poslova, nadbiskup Fernando Filoni, javlja 11. listopada 2010., da je preko Apostolskoga nuncija u BiH, poslan Svetom Ocu iznos od 19.420,30 KM kao "Petrov novčić" Biskupija Mostarsko-duvanske i Trebinjsko-mrkanske za 2010. godinu. [Petrov novčić vjernici skupljaju na svetkovinu Tijelova].

"Njegova Svetost, zahvalna za brižljivi izraz zajedništva i za osjećaje duhovne bliskosti i poštovanja, koji su to sugerirali, dok želi plodan crkveni put, zaziva majčinski zagovor Svetе Djevice i od srca podjeljuje" biskupu i svima koji su povjereni njegovoј pastirskoj skrbi, "Apostolski blagoslov kao zalog svega željkovana dobra."

Prilog će biti objavljen u Proračunu za godinu 2010.

30 ottobre 2010
00193 Roma
Via della Conciliazione, 34
Indirizzo postale: 00120 Città del Vaticano

Prot. N. 1/2010

Eccellenza Reverendissima,

E' pervenuta a questo Dicastero la somma di € 35.140,49 quale offerta raccolta nell'anno 2010 in codesta Diocesi per la Terra Santa.

Desidero ringraziare vivamente l'Eccellenza Vostra, i Sacerdoti, i Religiosi e le Religiose, e tutti i fedeli per aver contribuito generosamente a sostenere la Comunità cristiana che vive in quella Terra benedetta e che ha bisogno permanente della nostra solidarietà. Le opere pastorali, sociali, educative, sanitarie e caritative avviate dalla Comunità cattolica a vantaggio dei più poveri potranno grazie alla Colletta pro Terra Sancta realizzare le tanto benefiche finalità.

Sono onorato, soprattutto, di rinnovare alle chiese particolari la gratitudine di Papa Benedetto XVI. Nello storico pellegrinaggio in Terra Santa, che ho avuto la gioia di condividere come Prefetto della Congregazione per le Chiese Orientali, il Santo Padre ha elevato a Dio la preghiera riconoscente per quanti consentono alla comunità ecclesiale di rimanere ed operare in nome di Cristo là dove è risuonato per la prima volta il Vangelo della salvezza.

Voglia accogliere il mio cordiale ossequio ed augurio di bene nel Signore Gesù.

Suo dev.mo

Leonardo Card. Sandri
Prefetto

+ Cyril Vasil', S.I.
Arcivescovo Segretario

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno
Amministratore Apostolico di Trebinje-Mrkan
Biskipski Ordinarijat, Nadbiskupa Čule BB, PP. 54
88000 MOSTAR, Bosna i Hercegovina

Pročelnik Kongregacije za Istočne Crkve, kard. Leonardo Sandri, javlja 30. listopada 2010., da je primljen iznos od 35.140,49 eura kao prilog hercegovačkim Biskupija za Svetu Zemlju.

Pročelnik Sandri želi zahvaliti biskupu, "svećenicima, redovnicima i redovnicama i svim vjernicima što su velikodušno pridonijeli za uzdržavanje Kršćanske zajednice koja živi u blagoslovljenoj Žemlji i koja stalno treba naše solidarnosti. Pastoralna, društvena, odgojna, zdravstvena i karitativna djela koja Katolička zajednica poduzima u korist najsromišnjih moći će, zahvaljujući Kolekti za Svetu Zemlju, ostvariti tolike dobrovorne ciljeve".

Kardinal zahvaljuje u ime Svetoga Oca, kojega je - kao Prefekt Kongregacije za Istočne Crkve - pratio na njegovu povjesnom pohodu Svetoj Žemlji, "kada je Sveti Otac uzdigao Bogu zahvalnu molitvu za sve koji pristaju uz crkvenu zajednicu i djeluju u ime Kristovo ondje gdje je prvi put odjeknulo Evanđelje spasenja".

II.

BISKUPSKA KONFERENCIJA

BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE S 50. JUBILARNOG ZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je od 3. do 5. studenoga 2010. u Sarajevu 50. jubilarno redovno zasjedanje pod predsjedanjem biskupa banjolučkog mons. dr. Franje Komarice. Svećarsko-radni dio zasjedanja prvog dana održan je u prostorijama Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, a radni dio u Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom. Osim svih članova Biskupske konferencije BiH, na zasjedanju su sudjelovali delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Ante Ivas, biskup šibenski, Talijske biskupske konferencije mons. Sebastiano Dho, nedavno umirovljeni biskup Albe, Slovenske biskupske konferencije mons. Stanislav Lipovšek, biskup celjski, te predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup beogradski. Biskupi su s osobitom radošću izrazili dobrodošlicu svom novom članu mons. Marku Semrenu, pomoćnom biskupu banjolučkom.

Biskupi su s osobitom pozornošću primili riječi apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini nadbiskupa Alessandra D'Errica koji im je, kao papinski predstavnik, prenio čestitarski pozdrav poglavara Svetе Stolice i poseban blagoslov Svetog Oca: znak njihove duhovne blizine i njihove podrške u svjedočenju vjernosti Bogu i Crkvi koju daju u ne uvijek lakim okolnostima.

Zahvalni za sudjelovanje delegata susjednih Biskupskih konferencija, biskupi su sa zahvalnošću primili riječi njihove potpore i izraženu želju za dalnjom suradnjom i izmjenom iskustava na dobro krajevnih Crkava. Iskazali su svoju otvorenost za suradnju s Međunarodnom biskupskom konferencijom sv. Ćirila i Metoda u pripremi za obilježavanje 1700. obljetnice Milanskog edikta kojim je kršćanstvo dobilo slobodu.

Biskupi izražavaju svoju iskrenu zahvalnost svim sadašnjim i bivšim članovima Vijeća i Komisija, kao i djelatnicima tijela Biskupske konferencije. Radosni su što su im se u svećarskom radnom dijelu, osim vijećnika i djelatnika, pridružili i svi članovi Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica te izrazili svoju otvorenost za suradnju na dobro svojih i biskupijskih zajednica te cijele krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini.

Iznoseći retrospektivu gotovo šesnaestogodišnjeg djelovanja Biskupske konferencije BiH, počevši od njezina osnutka u teškim ratnim godinama 8. prosinca 1994. pa do danas, biskupi BiH su se osvrnuli na svoj dosadašnji rad na planu krajevne Crkve kroz poduzimanje zajedničkih pastoralnih inicijativa, vođenje Vijeća, Komisija i drugih tijela BK BiH, ekumenska i dijaloska nastojanja, susrete s višim redovničkim poglavarna i poglavaricama, zauzimanje za ljudska prava, istupe u vezi s izgradnjom pravednog mira u Bosni i Hercegovini itd. Svjesni bremena odgovornosti koje im je povjereno ali i molitvene i druge potpore biskupijskih zajednica, žele još s većom ljubavlju u budućnosti služiti Kristu Gospodinu, članovima svojih biskupijskih zajednica, ali i svakom čovjeku u Bosni i Hercegovini osobito onima na rubu društva.

Pohodom sjedištu Franjevačke provincije Bosne Srebreni biskupi su izrazili zahvalnost ovoj franjevačkoj zajednici za njezino sedamstoljetno djelovanje na ovim prostorima, a preko njih i za djelovanje svih redovnika i redovnica koji daju osobiti doprinos svetosti Crkve kroz molitvu i djelovanje na socijalnom planu. Hodočasteći u svetište Gospe Stupske i moleći pred njezinom čudotvornom slikom, biskupi su izrazili svoju duboku zahvalnost moćnom zagovoru nebeske Majke što ih je čuvala i zagovarala u obnašanju

odgovorne zadaće. Pohodom pojedinim mjestima koji simboliziraju stradanja građana glavnog grada Bosne i Hercegovini, biskupi su odali poštovanje svima koji su tijekom rata pretrpjeli bol na duši i tijelu u bilo kojem dijelu ove zemlje.

Biskupi su se osvrnuli na provođenje zaključka s posljednjeg zasjedanja održanog od 12. do 14. srpnja 2010. u Banjoj Luci. Saslušali su izvješća svojih delegata te odredili one koji će ih predstavljati na budućim susretima u domovini i u inozemstvu.

Biskupi podupiru rad Odbora za mlade pri Vijeću za laike BK BiH i Ureda za mlade BK BiH te ih potiču da se angažiraju na pripremi sudjelovanja mladih katolika iz Bosne i Hercegovine na predstojećem Svjetskom danu mladih u Madridu. Potiču ih da i dalje blisko surađuju s Odborom za mlade Hrvatske biskupske konferencije. Imajući u vidu broj katolika i stanje biskupijskih zajednica u BiH, zaključili su da sljedeće 2011. godine neće biti održan Susret hrvatske katoličke mladeži BiH te da će o mogućnosti gostoprivista jednog od budućih susreta sveukupne hrvatske katoličke mladeži razgovarati na zajedničkom susretu s Hrvatskom biskupskom konferencijom.

Biskupi su razmotrili temu odnosa Biskupske konferencije i dijecezanskog biskupa te razmisljali o iznalaženju načina za još usklađenje pastoralno djelovanje i još jasnije prenošenje nauka Crkve u skladu s uvjetima života vjernika u Bosni i Hercegovini te još učinkovitiji rad na području apostolata i karitativnoga djelovanja.

Biskupi su odlučili da susreti svećenika na razini cijele Bosne i Hercegovine ubuduće budu organizirani svake treće godine. Još jednom zahvaljuju svim svećenicima koji su 2. lipnja 2010. na Kupresu sudjelovali na svršetku Svećeničke godine, a napose zahvaljuju svima koji su se uključili u organizaciju spomenutog susreta.

Razmotrivši Izvršnu presudu Općinskog suda u Sarajevu kojom se nalaže Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom deložacija iz dijela njegovih prostorija, čime kulminiraju slučajevi dugogodišnje prakse presuda prema pojedincima i ustanovama u Bosni i Hercegovini, izrazili su zaprepaštenost ovakvim odnosom, dali potporu Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom očekujući da će nadležne institucije naći načine kako ispraviti ovu i ovakve nepravde.

Biskupi su u sarajevskoj katedrali Srca Isusova, 3. studenog slavili Švetu misu za pokojne nadbiskupe, biskupe i svećenike te redovnike i redovnice koji su djelovali u Vrhbosanskoj i svim drugim biskupijama u Bosni i Hercegovini. Euharistiju je predslavio kardinal Puljić, a propovijedao je biskup Komarica.

Slavili su Euharistiju, 4. studenog na spomen-dan sv. Karla Boromejskog, u kapelici Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu, a prigodnu homiliju održao je biskup Semren.

Sarajevo, 5. studenoga 2010.

Tajništvo BK BiH

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dijecezanski biskup Ratko Perić izdao je sljedeća imenovanja:

- don Ante Komadina imenovan je članom Nadzornoga odbora Svećeničke uzajamnosti, na petogodište, br. 1204/2010., od 7. rujna 2010.
- don Mijo Bosankić umirovljen, s boravkom u Svećeničkom domu u Mostaru, br. 1206/2010., od 8. rujna 2010.
- don Nedjeljko Galić umirovljen, s boravkom u Svećeničkom domu u Mostaru, br. 1207/2010., od 8. rujna 2010.
- don Milivoj Galić umirovljen, s boravkom u Svećeničkom domu u Mostaru, br. 1208/2010., od 8. rujna 2010.
- don Dragan Filipović stavljen je na raspolažanje Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, za predavača crkvene glazbe, br. 1235/2010., od 13. rujna 2010.
- don Niko Luburić imenovan je predavačem Crkvene glazbe na Teološko-katehetskom institutu u Mostaru i pastoralnim suradnikom u župi sv. Ivana apostola i evanđelista - Centar-Zalik u Mostaru, br. 1236/2010., od 13. rujna 2010.
- don Aleksandru Borasu potvrđeno je umirovljenje u Svećeničkom domu, u skladu s obnovljenim Statutom Doma, i potvrđena ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1312/2010., od 2. listopada 2010.
- don Srećku Čulinu potvrđeno je umirovljenje u Svećeničkom domu, u skladu s obnovljenim Statutom Doma, i potvrđena ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1313/2010., od 2. listopada 2010.
- don Tadiji Pavloviću potvrđeno je umirovljenje u Svećeničkom domu, u skladu s obnovljenim Statutom Doma, i potvrđena ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1314/2010., od 2. listopada 2010.
- don Nedjeljku Galiću potvrđena je ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1315/2010., od 2. listopada 2010.
- don Miji Bosankiću potvrđena je ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1316/2010., od 2. listopada 2010.
- don Milivoju Galiću potvrđena je ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1317/2010., od 2. listopada 2010.
- don Stipi Ivančiću potvrđeno je umirovljenje u Svećeničkom domu, u skladu s obnovljenim Statutom Doma, i potvrđena ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1318/2010., od 2. listopada 2010.
- don Marijanu Bevandi potvrđena je ovlast ispovijedanja na neodređeno vrijeme, br. 1319/2010., od 2. listopada 2010.
- fra Ivan Boras razriješen je službe grudskoga dekana, br. 1387/2010., od 12. listopada 2010.
- fra Miljenko Mika Stojić razriješen je službe broćanskoga dekana, br. 1388/2010., od 12. listopada 2010.
- fra Mirko Bagarić razriješen je službe duvanjskoga dekana, br. 1389/2010., od 12. listopada 2010.
- fra Branimir Musa imenovan je grudskim dekanom, br. 1390/2010., od 12. listopada 2010.
- fra Gabrijel Mioč imenovan je duvanjskim dekanom, br. 1391/2010., od 12. listopada 2010.
- fra Mate Dragičević imenovan je broćanskim dekanom, br. 1392/2010., od 12. listopada 2010.
- don Ivi Šatalu produžena je služba ljubuškoga dekana, do 3. prosinca 2013., br. 1393/2010., od 12. listopada 2010.
- odobreno je župno ekonomsko vijeće župe Hutovo, br. 1403/2010., od 15. listopada 2010.
- fra Miljenko Mića Stojić imenovan je župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 1482/2010., od 10. studenoga 2010.
- odobren je direktorij za 2010./2011. liturgijsku godinu, br. 1530/2010., od 22. studenoga 2010.

Podijelio je kanonske misije:

- Kseniji Perić, u Privatnoj srednjoj strukovnoj školi s pravom javnosti "Libar" u Širokom Brijegu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 13. § 3. Temeljnoga ugovora između Svetе Stolice i BiH, br. 1282/2010., od 28. rujna 2010.

- Sanijeli Matković, u Stručnoj organizaciji "Centar za vozila" Široki Brijeg, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 13. § 3. Temeljnoga ugovora između Svetе Stolice i BiH, br. 1283/2010., od 28. rujna 2010.

- Zoranu Zekiću, u Gimnaziji Mostar, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 13. § 3. Temeljnoga ugovora između Svetе Stolice i BiH, br. 1285/2010., od 28. rujna 2010.

- Martini Vukoja, u Osnovnoj školi za djecu s posebnim potrebama, u školskoj godini 2010./2011., br. 1286/2010., od 28. rujna 2010.

- Mariju Matošu, u Drugoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, u školskoj godini 2010./2011., br. 1534/2010., od 24. studenoga 2010.

PROSLAVA KRIŽEVA U MOSTARU

Na blagdan Uzvišenja sv. Križa, u utorak 14. rujna 2010., u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve u večernjim satima svećano je slavljenja koncelebrirana sv. Misa koju je predvodio biskup Ratko Perić. U koncelebraciji je sudjelovalo 35 svećenika, dijecezanskih i redovničkih. Umjesto odsutnoga provincijala dr. fra Ivana Sesara Provinciju je zastupao dr. fra Iko Skoko, definitor provincijske uprave i mostarski gvardijan. Među pukom bio je velik broj časnih sestara. Dva su povoda euharistijskoga slavlja: 30. obljetnica posvete katedrale i 18. obljetnica biskupova ređenja. Biskup je održao propovijed koju donosimo među njegovim homilijama. Na kraju koncelebriranoga misnog slavlja generalni je vikar don Tomo Vukšić, u ime svećenstva i puka, osvrnuvši se na 30. obljetnicu posvete katedrale, izrazio dobre želje dijecezanskemu biskupu u povodu njegove 18. obljetnice biskupskoga ređenja:

OBLJETNICA POSVETE KATEDRALE I BISKUPSKOGA REĐENJA MONS. RATKA PERIĆA

(Mostar, Blagdan Uzvišenja Svetoga Križa, 14. rujna 2010.)

Dragi vjernici,
Časni redovnici i redovnice,
Poštovana subraćo svećenici,
Preuzvišeni gospodine biskupe,
Jednim imenom, draga braćo i sestre!

Danas cijela Katolička Crkva na svečan način proslavlja blagdan Uzvišenja svetoga Križa. A vrlo je sretna okolnost da na ovaj blagdan mi u svojoj Biskupiji obilježavamo još dvije obljetnice.

Prva je posveta naša katedrale u Mostaru koja je, po rukama i molitvama tadašnjega pročelnika Kongregacije za nauk vjere, kardinala Franje Šepera, te u prisutnosti ondašnjega pročelnika

Kongregacije za širenje vjere, kardinala Agnela Rossija, brojnih drugih nadbiskupa i biskupa, svećenika, redovnika, redovnica i vjernika, svečano posvećena 14. rujna 1980. Tako se danas našlo ravno 30 godina od toga svečanog čina. No u ovom svećarskom, zahvalnom i molitvenom trenutku, kao što vidite, zatičemo katedralu u završnoj obnovi nakon što je bila teško oštećena za vrijeme posljednjega rata. Svojim izgledom ona nas podsjeća na obvezu da s dubokom zahvalnošću molimo za sve dobrotvore koji su omogućili obnovu, kao i da javno zahvalimo svima koji u ovo vrijeme nastoje da ova obnova bude privедena sretnom završetku. Ali simbolično nas podsje-

ća i na istinu da je zajednica Naroda Božjega, to jest Crkva Kristova, i mi pojedini vjernici u njoj, uvek potrebna obnova kako bi se suočila Kristu Gospodinu.

Druga obljetnica, koje se danas s jednakom radošću sjećamo, jest biskupsko ređenje našeg biskupa mons. dr. Ratka Perića koje je obavljeno u Neumu na današnji dan 1992. godine, jer to nije bilo moguće obaviti u ovoj katedrali zbog prevelika rizika u ondašnjim ratnim prilikama. I kao što je liturgijski običaj da se u svakoj katedrali svetkovinom obilježava posveta katedralne crkve,

tako je isto ustaljena praksa i propis da se svake godine u katedrali i u drugim crkvama i zajednicama biskupije slavi obljetnica biskupova ređenja služenjem svete Mise.

Neka ova naša katedrala što prije zasja obnovljena kako bi mogla svim drugim crkvama biti primjer liturgijskoga života i molitvenoga okupljanja vjernika, a preuzvišenom gospodinu biskupu - predvoditelju ove crkvene zajednice - želimo da u znaku i pod zaštitom uzvišenoga Križa Kristova, sretno služi zajednici Kristovih vjernika koja mu je povjerena.

SJEDNICA ZBORA KONZULTORA

Na poziv dijecezanskoga biskupa Ratka Perića, od 5. studenoga 2010., u skladu s člankom 21 Pravilnika Zbora konzultora, sazvana je sjednica savjetnika, koja se održala 10. studenoga.

Pozvani su iz ovoga petogodišnjeg saziva (u zagradi donosimo trajanje mandata):

dr. don Tomo Vukšić, generalni vikar (12. 9. 2009.-12. 10. 2014.), snagom službe.

don Srećko Majić, ostao i nakon razrješenja službe gen. vikara (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

mr. don Ante Luburić, kancelar i ekonom (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

dr. don Ante Komadina, ravnatelj Biskupijskoga caritasa (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

msgr. Luka Pavlović, katedralni župnik i dekan mostarski (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

don Ivan Štironja, pastoralni vikar Mostar (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

mr. don Ivo Šutalo, župnik Studenci i dekan Ljubuški (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

fra Gabrijel Mioč, župnik i dekan duvanjski (31. 8. 2007.-31. 8. 2012.)

dr. fra Marinko Leko, župnik u Rakitnu i dekan posuški (28. 11. 2008.-31. 8. 2012.)

mr. don Ivan Kovač, sudski vikar i tajnik (12. 9. 2009. -12. 9. 2014.).

Fra Marinko Leko pozvan je umjesto fra Valentina Vukoje.

Don Ivan Kovač imenovanjem za sudskoga vikara, 12. rujna 2009., ušao je statutarno u Prezbiterško vijeće i imenovan članom Konzultorskoga zbora.

Don Stipe Gale odlaskom za vicerektora u Sarajevo razriješen je službe savjetnika.

Opravdano su se ispričali i izostali sa sjednici: don Ante Komadina i don Ivan Kovač.

Raspravljaljalo se o sljedećim temama: Izvanredno upravljanje crkvenim dobrima. Pomoći za izgradnju filijalne crkve u Rodoču. Naša privremena situacija potpadanja pod Državno tajništvo, nakon što smo početkom 2006. izuzeti ispod jurisdikcije Kongregacije za evangelizaciju naroda. Preimenovanje titulara župnih crkava u Duvnu i u Rakitnu i o eventualnom posvećenju tih župnih crkava. Susret hrvatske katoličke mladeži. Praćenje i odobrenje raznih molitvenih društava. Djelovanje nekih poznatijih "karizmatičara" na području hercegovačkih biskupija.

GODIŠNJA SKUPŠTINA “SVEĆENIČKE UZAJAMNOSTI”

Dijecezanski prezbiteri hercegovačkih biskupija održali su svoju redovitu skupštinu “Svećenike uzajamnosti” u Bijelom Polju, 17. studenoga 2010., na kojoj su raspravljali o nekim pitanjima s obzirom na svećeničku egzistenciju, osobito na bolesti, nemoći i umirovljenje.

Taj oblik samoorganiziranosti statutarno je zaživio kao ustanova, nazvana “Svećenička uzajamnost”, 15. lipnja 1923. na skupštini tadašnjih biskupijskih svećenika, održanoj u župnoj kući u Klepcima. Svećenici, kojih je tada bilo četrnaest (Ante Bakula, Tadija Božić, Stanko Čotić, Petar Čule, Nikola Jurić, Marijan Kelava, Martin Krešić, Andrija Majić, Ivan Maslać, Vide Putica, Ivan Raguž, Ivan Rajić, Marijan Vujnović i Marko Zovko), također su uključili u tu uzajamnost i svećeničke kandidate.

Ta ustanova postoji do danas. Njezino djelovanje na crkveno-pravnom području regulirano je Pravilnikom “Svećeničke uzajamnosti” dijecezanskih svećenika Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, koji je u sadašnjem obliku, u skladu sa suvremenim zahtjevima i uvjetima, 31. kolovoza 2010., odobrio dijecezanski biskup Ratko Perić (*Službeni vjesnik*, 2/2010., str. 165-167). Njezina svrha, da se brine za “organizirano međusobno pomaganje dijecezanskih svećenika hercegovačkih biskupija za slučajevе bolesti, nemoći i starosti”, nije se promijenila ni ovim novopotvrđenim Pravilnikom. Njome upravlja dijecezanski biskup u Mostaru s Upravnim odborom Uzajamnosti. Pravilnik određuje da “svi članovi, napisneno pozvani, sudjeluju u godišnjem sastanku Svećeničke uzajamnosti, gdje se daju obavijesti i o stanju fonda Uzajamnosti.” Takva se skupština, uobičajena u mjesecu studenome svake godine, održala u kući susreta “Emaus” u Potocima kod Mostara. Skupština je započeta zajedničkim moljenjem Časoslova.

Budući da je uz pozivnice na skupštinu poslan i zapisnik od prošlogodišnje skupštine, održane 25. studenoga 2009., i da na zapisnik nije bilo primjedaba, riječi pozdrava okupljenim svećenicima uputio je mr. don Jozo Čirkо, župnik Cima i Ilića u Mostaru, predsjednik Uzajamnosti, koji je ujedno dao informacije svećenicima, članovima

Uzajamnosti, bitne za razdoblje od prošle sjednice.

Zatim je sudionicima skupštine detaljno izvješće o stanju blagajne fonda Uzajamnosti podnijeo mr. don Ante Luburić, ekonom biskupije i blagajnik fonda Uzajamnosti. U izvješću je posebno naglašeno da i ovogodišnju skupštinu održavamo u vremenu različitih kriza, a posebno gospodarske recesije, koju osjećamo svi, i kao pojedinci i kao zajednice - što posebno vidimo u ostvarivanju poslova i projekata, u prvom redu pastoralnih, koji su nam prvočna briga.

Najteže stanje gotovo u svakoj velikoj zajednici, pa i u samoj državi, jest na području brige o osobama “treće dobi” - umirovljenicima, invalidima, ako i o mirovinsko-socijalnim fondovima.

U našem vlastitom fondu međupomoći i ustanovi koja nam omogućuje doličan smještaj za dane bolesti i starosti, i ove su se godine osjećale poteškoće kao i u svim drugim institucijama, posebno ovakva djelovanja. Naš Svećenički dom nije profitabilna nego potrošačko-uslužna ustanova. Ova je ustanova naša prijeka potreba. I Bogu hvala da je imamo.

Svi smo, kao dijecezanski svećenici, pozvani biti članovi “Uzajamnosti” i tako ispunjavanjem svojih redovitih obveza prema ovoj instituciji, a i izvanrednim prilozima koliko nam to prilike dopuštaju, doprinositi u fond Uzajamnosti kao i za potrebe Svećeničkoga doma.

Svećenički dom, smješten pokraj samoga Ordinarijata u Mostaru, svojim korisnicima pruža ugodan prostor za doličan svećenički život i boravak.

Izražena je zahvalnost svima onim članovima Uzajamnosti koji svoje obveze prema fondu ispunjavaju redovito, a posebna zahvalnost ide onima koji su svoje doprinose za fond dali i u izvanrednu obliku i iznosu. Materijalno stanje našega fonda i stalna finansijska briga Ordinarijata omogućuju omogućuju redovito i kvalitetno zbrinjavanje naših umirovljenih svećenika u Domu u Mostaru, gdje su sada smješteni: don Marijan Bevanda, don Aleksandar Boras (povremeno), dr. don Mijo Bosankić, don Srećko Čulina, don Milivoj Galić, don Nedjeljko Galić, dr. don Stipe Ivančić,

don Zdravko Ivanković kao ravnatelj Doma, don Srećko Majić, don Tadija Pavlović, don Mihovil Zrno, a dr. don Vjeko Jarak pobrinuo se za smještaj u Hrvatskoj.

Svećenici su, prije zajedničkoga objeda, slavili koncelebriranu sv. Misu koju je, u biskupovoj od-sutnosti, predvodio don Tomo Vukšić, generalni vikar.

SJEDNICA PREZBITERSKOGA VIJEĆA

Na poziv biskupa Ratka Perića održana je treća sjednica Prezbiterorskog vijeća Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije ovoga saziva. Članovi su (u zagradi dodajemo i trajanje manda-ta, koji svima istječe istoga dana, bez obzira kada je pojedini član imenovan službom ili zamjenom).

Don Tomo Vukšić, generalni vikar (27. 11. 2008.-30. 8. 2012.)

Fra Ivan Sesar, provincijal Herceg. franjevačke provincije (27. 11. 2008.- 30. 8. 2012)

Don Đuro Bender, župnik na Gradini (25. 10. 2010.-30. 8. 2012.)

Fra Nikola Spužević, župni vikar u Gorici-Sovićima (3. 12. 2009.-30. 8. 2012.)

Msgr. Luka Pavlović, župnik Katedrale - Mo (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Fra Gabrijel Mioč, župnik u Duvnu (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Marko Kutleša, župnik u Gabeli Polju. (6. 3. 2009.-30. 8. 2012)

Fra Marinko Leko, župnik u Rakitnu (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Krešo Pandžić, župnik u Jarama (29. 10. 2008.-30. 8. 2012.)

Fra Stipan Šarić, župni upravitelj u Klobuku (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Blaž Ivanda, župnik u Čeljevu (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Pater Dominik Magdalenić, karmelićanin (29. 10. 2008.-30. 8. 2012.)

Don Jozo Ćirko, predsjednik Svećeničke uza-jamnosti (27. 11. 2008.-27. 11. 2012.)

Don Slavko Maslać, župnik na Trebinji (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ante Luburić, kancelar i ekonom bisku-pije (30. 8 . 2007.-30. 8. 2012.)

Don Radoslav Zovko, bolnički kapelan (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ante Komadina, ravnatelj Caritasa (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ante Pavlović, predstojnik Teološko-ka-tehetskog instituta (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ivan Štironja, vikar za pastoral (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Krešo Puljić, voditelj oratorija sv. Tome na B. Brijegu (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ivo Šutalo, župnik u Studencima (30. 8. 2007.-30. 8. 2012.)

Don Ivan Perić, župnik Sv. Mateja, Rudnik-Mostar (30. 8. 2007.- 30. 8. 2012.)

Don Ivan Kovač, sudski vikar (12. 9. 2009.-30. 8. 2012.).

Novi Čapljinski dekanat izabrao je svoga za-stupnika don Marka Kutlešu, župnika u Gabeli Polju, 2009.

Umjesto pokojnoga don Petra Leventića iza-bran je za Grudski dekanat fra Nikola Spužević, župni vikar u Gorici-Sovićima, 2009.

Don Ivan Kovač ušao je u članstvo statutarno, tj. službom sudskoga vikara, 2009.

Istekao je mandat don Anti Kutleši, koji je vr-šio službu ravnatelja za hrvatsku inozemnu pa-stvu, 2010.

Prihvatio je zamjenu don Đuro Bender umje-sto fra Stipana Martinovića koji je iz Međugorja premješten u Kongoru, 2010.

Teme o kojima se raspravljaljao:

1 - Sekte u većim gradovima, posebno u Mo-staru i Čapljini. Bilo je prijedloga da se povjeri Teološko-katehetskom institutu, odnosno stu-dentu koji bi pod vodstvom kojega profesora taj fenomen istražio. Odlučeno je da jedan član Vijeća priredi izlaganje za sljedeću sjednicu.

2 - Imajući u vidu zaključak s prošle sjednice Vijeća, u kojem se "preporučuje da se naša svećenička komunikacija i zajedništvo pokaže za života", misleći osobito na Svećenički dom i starije bolesne svećenike, istaknuto je načelo: "Za života

mi dođi u posjet, a ne na sprovod!” Stoga i poziv da imamo osobita osjećaja za starijega bolesna subrata svećenika”. Navedeno je da je toga dana bilo u bolnici šest svećenika - tri dijecezanska i tri franjevačka.

3. Prezentirani su izvještaji o katoličkim zajednicama u Foči i Čajniču, o obnovi stare župne crkve u Blagaju, o oratoriju sv. Tome na Bijelome Brijegu, o Tasovčićima u župi Čeljevu, o Crvenome Grmu-Prologu u župi Humac, koji je spomenut i u Dekretu “Romanis Pontificibus” iz 1975. i u “Zajedničkom putu Crkve u Hercegovini” iz 2005.

4. S tim u vezi razgovaralo se o mogućnosti, prikladnosti i pastoralnoj potrebi osnivanja novih župa. O tome je biskup je dužan upitati mišljenje vijećnika, a Kodeks mu daje pravo vlastita odlučivanja.

5. Predstavljen je najnoviji popis pučanstva u općini Mostar. Pojedini su mostarski župnici istaknuli da se popis ne podudara s crkvenim statistikama.

6. Biskup je stavio na razmišljanje prijedlog o održavanju BISKUPIJSKE SINODE. Sinode su u Crkvi zamišljene kao velika pokretačka snaga u jednoj biskupiji i kao osobita pomoć biskupu u upravi biskupijom, a događa se da se sinode rijetko održavaju. Mostarsko-duvanjska biskupija nije od svoga početka, 1881. godine, imala takvu sinodu. Novi uvjeti, crkveni, socijalni, moralni, politički zahtijevaju takvu pastoralnu pomoć. Sinoda se godinama priprema, godinama održava i njezini zaključci godinama provode. Ideja je naišla na odobravanje pojedinih članova, samo treba razrađivati plan: pokrenuti urede, osoblje, pitanja, odgovore, sjednice... O tome više na sljedećim sastancima.

Biskup je na kraju spomenuo da će se na 100. obljetnicu smrti mostarsko-duvanjskoga biskupa fra Paškala Buconjića slaviti za Pokojnika sv. Misa u crkvi sv. Petra i Pavla, gdje je - u staroj crkvi - bio pokopan 1910. godine (privremeno premješten na groblje Šoinovac nakon rušenja župne crkve u vrijeme posljednjega rata). I pozvao je svećenike u koncelebraciju.

KRIZME 2011.

Travanj

3. travnja - IV. korizmena nedjelja	Gabela
9. travnja - subota	Izbično
10. travnja - V. korizmena nedjelja	Goranci
25. travnja - Uskrsni ponedjeljak	Gorica-Sovići
30. travnja - Uskrsna subota	Humac Studenci

Svibanj

1. svibnja - II. vazmena nedjelja	Domanovići (generalni vikar) Grljevići
7. svibnja - subota	Čitluk
8. svibnja - III. vazmena nedjelja	Široki Brijeg Potoci (generalni vikar)
14. svibnja - subota	Posušje
15. svibnja - IV. vazmena nedjelja	Vitina Veljaci Rotimlja (generalni vikar)
21. svibnja - subota	Čerin
22. svibnja - V. vazmena nedjelja	Bukovica Gradac Posuški Dračevo i Čeljevo (generalni vikar)
28. svibnja - subota	Međugorje
29. svibnja - VI. vazmena nedjelja	Gradnići Blagaj-Buna

Lipanj

11. lipnja - subota	Duvno Šuica
12. lipnja - Svetkovina Pedesetnice	Mostar
18. lipnja - subota	Čapljina i Gorica-Struge
19. lipnja - Presveto Trojstvo	Gabela Polje Sutina (generalni vikar)
23. lipnja - Tijelovo	Stolac
24. lipnja - Rođenje sv. Ivana Krstitelja	Hutovo (generalni vikar)
25. lipnja - subota	Kongora Vinica (generalni vikar)
26. lipnja - nedjelja	Drinovci Aladinići (generalni vikar)

Srpanj

1. srpnja - Presv. Srce Isusovo	Šipovača-Vojnići
---------------------------------	------------------

Kolovoz

28. kolovoza - nedjelja	Neum
-------------------------	------

BISKUPOVE HOMILIJE

U širokobriješkoj župnoj crkvi

PORUKE IZ ISUSOVIH PRISPODOBA

U franjevačkom samostanu na Širokom Brijegu održavao se 11. rujna Redovnički dan u organizaciji Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH-a. Tema je Dana bila: "Redovnički život: Po-vijest nade i nada za povijest". Sudjelovalo je oko 250 redovnika i redovnica. Koncelebrirano euharistijsko slavlje u 11,30 predvodio je dijecezanski biskup Ratko Perić, koji je u početku sv. Mise pozdravio braću redovnike i sestre redovnice, među kojima posebno novoimenovanoga pomoćnog biskupa banjalučkoga dr. fra Marka Semrena, provincijala Bosne Srebrenе fra Lovru Gavrana, viceprovincijala hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenka Šteku, sve provincijalke i poglavarice, na čelu sa s. Ivankom Mihaljević, predsjednicom Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica. Biskup je održao prigodnu homiliju.

Plodovi sa stabla

U današnjem Lukinu evanđelju pročitamo iz šestoga poglavlja šest redaka punih Isusovih misli, usporedbi i poruka, primjenjivih za sva vremena, pa tako i za naše doba i za ovaj naš Redovnički dan. Osvrćemo se barem na neke rečenice.

1 - "Nema dobra stabla koje bi rađalo nevaljnim plodom, niti stabla nevaljala koje bi rađalo dobrom plodom. Ta svako se stablo po svom plodu poznaće. S trnja se ne beru smokve, niti se s gloga grožđe trga" (Lk 6,43-44).

"Kakvo stablo, takav plod", stara je poslovica i židovska i grčka i rimska i svačija, jer je uzeta iz prirode. Svaka vrsta stabla ima svoje prirodne zakone. Ne može se maslina nakalamiti na lozu, ni loza na trešnju. Može, ali nema soka ni roda. Isus je u izricanju ove poslovice i u izboru stabljika još pozorniji. Zašto, jer mu je usporedba s dvije vrste stabala i njihovih sličnih a suprotnih plodova još pronicavija. On se pita: Trga li se s gloga grožđe? Reći ćeš: Ne trga. Pričekaj! Ima, naime, neka vrsta gloga koji ima neke crne bobe. Pa ti se čine kao da malo sliče grožđu. Ima neke trnovine s koje se beru sitni plodovi slični smokvi divljaki. Upravo

na to Isus cilja i konkretno upozorava: Čuvajte se da vas prividna sličnost ne ostavi na cjetilu. I da pomislite da je glog loza, a crne glogove bobice grožđane bobel! Ili još odlučnije: Čuvajte se da vas zli proroci ne zavedu svojim vanjskim odijelom sličnim habitu pravoga proroka, ili svojim zvučnim glasom i riječima zamamljivijima od riječi istinskoga navjestitelja Evanđelja, a po sadržaju svoga nauka ti vam lažni proroci samo truju duše!

Stabla bez ploda

U ovome kontekstu umjesno je podsjetiti se i na nerijetku činjenicu da ima stabala koja nemaju ploda. Smokva se razlisnatila, ali kad je došlo vrijeme od smokava, nijedne ni za lijeka. I Isus opisuje jednu takvu "neplodnu smokvu" (Lk 13,6-9). Vinova se loza obasula zelenim lišćem i prućem, ali kad je vrijeme od grožđa, nema grozda kao da su vinograd kosovci već davno otrgali. Kako ćemo tu po plodu prepoznati stablo, kako li ćemo uočiti rod kad ga uopće nema?

Prenesimo usporedbu na sebe: Kako nas drugi prepoznaju kao "hodajuća stabla": s plodovima ili bez plodova? Mi umišljeni da smo dobro urodili,

čak neki tridesetostruko, neki šezdesetostruko, a neki stostruko. Ali drugi nam nikako ne primjećuju ili ne priznaju uroda.

Uostalom iskreni u svojoj savjesti, mi najbolje znamo kakvi smo u vrtu zavjeta **čistoće**. Iako smo se javno odrekli "požude tijela" (1 Iv 2,16), ta požuda u nama toliko puta rađa hrđave namisli i bludne želje, ako ne i javne sablazni "preljuba" i "bezumlja"? Kako će nas ljudi prepoznati po stablu zavjetovane čistoće?

Ako smo iskreni u savjesti, mi smo najsvesniji kakvi smo u vinogradu zavjeta **posluha**. Iako smo se napismeno, na oltaru, odrekli "oholosti života", i trebali bi nas drugi prepoznavati po poniznosti i poslušnosti u Crkvi, ipak ta požuda u nama rađa "uznositost". Ne smiju nam nekada poglavari ni pristupiti, jer čemo ih trnovinom oholosti ubesti ili glogovinom egoizma otjerati.

Ako smo iskreni u savjesti, mi smo najveći svjedoci samima sebi u zavjetu **siromaštva**. Iako smo se svečano odrekli "požude očiju", i trebao bi nas svijet prepoznati i po tome, ipak ta požuda u nama nekada donosi plod lakomstva, krađe, prijevare, i iznutra i izvana.

Ili hajdemo ovako. Pogledajmo ovo stablo twoje ili moje zajednice, kojoj slavimo 130. obljetnicu osnutka ili 350. obljetnicu dolaska u ove krajeve, ili 800. obljetnicu nastanka u Crkvi! Kakvi su nam plodovi: ima, Bogu hvala, rodnih prutova i loza. A što je s novim pupoljcima, mladicama, seminarcima, juniorkama? Ne tako davno u hrvatskom narodu u svakoj provinciji u novicijatu po 5-10-15 članova, danas kad bi poneka cijela družba sastavila sve novakinje, mogle bi se nabrojati na prste jedne ruke. Već tri godine nijedne klice i mladice ni na smokvi ni na lozi. U posljednjih tridesetak godina zatvoreno je dvadesetak sjemeništa i bogoslovija ne od komunista, nego od oskudice zvanja. Nekada na stotine kandidata, danas nijedno sjemenište iznad pedeset đaka... A sloboda vjere u izobilju! A svećenici, redovnici i redovnice u školama po dva sata vjeronauka! I sat župne kateheze! Pristupa se pričesti u župi, mlado - staro, kao da su svi u samostanu! Nisu plodovi samo ocjene. Hoćemo i žive plodove molitve i žrtve!

Srce po riječima

2 - Iz srca u usta. Isus s ove usporedbe ili izreke prelazi na poslovicu o čovjekovu srcu i jeziku: "Iz obilja srca usta mu govore" (Lk 6,45). Iz iskustva znamo da ništa tako čovjeka ne prokazuje

kao govor, osobito spontane i slobodne riječi, ono što nam prvo padne na pamet.

Još su stari znali i govorili: "Karakter se prepozna po riječima". Ono što se nalazi u srcu najviše i najčešće prelazi preko jezika i usana. Ne treba ti puno vremena da upoznaš čovjekovo srce po njegovim čistim ili prljavim riječima; da mu pronikneš razboritost po lucidnim ili bolesnim rečenicama, da mu prepoznaš dušu po njegovim ljubaznim ili otrovnim strjelicama.

Ovo nam također kazuje da čovjek može biti dvogran: *in publico*, javno, govorit će blago, ljubazno, simpatično, pazeći budno na svaku riječ; a *in privato* govorit će spontano, bez ograda bontona i kritike, čak će pokazati sav raspon svoje nekulturne. Ima osoba koje su prema vani modeli šarma i bontona, nasmijani kao da će se slikati, a kada su u vlastitoj kući, strašan su uzorak živčanosti i svadljivosti, jer drže da im uopće ne treba "uzda na usta". Ili su se zatvorili u sarkastičnu šutnju. Pa ne znaš što je gore!

Upravo neobuzdani prigovori proizvedu najviše štete, zlih učinaka. Čovjek će u ljutini izgovoriti riječi koje ne bi nikada izrekao da se samo malo kontrolirao, da javno nastupa. Koliko ima takvih riječi poteklih iz srca i izgovorenih u spontanosti, koje su otvorile krvave rane, podigle barijere, prekinule odnose? Riječ jednom izgovorena, nikada se više ne vraća k tebi, a hoće se prepričavati od kave do kave. Ne će li nas i Bog kudikamo više suditi po tome kako smo očitovali svoje srce spontano, izvorno, bez umjetnih ograda a ispali grubijani, negoli kada smo govorili: "Gospodine, Gospodine!" (Lk 6,46). Božanska je Istina izrekla rečenicu da čovjeka onečišćuje što iz srca izlazi: "zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje" (Mk 7,21-22). Eto zašto će čak dvije Božje zapovijedi - Deveta i Deseta: Ne poželi! Ne samo: Ne počini, nego upravo u srcu ne poželi ni bludničiti ni krasti!

Kuća na stijeni

3 - Gradnja kuće na kamenu: *Tko god dolazi k meni te sluša moje riječi i vrši ih, pokazat će vam kome je sličan: sličan je čovjeku koji gradi kuću pa iskopa u dubinu i postavi temelj na kamenu. A kad bude poplava, nahrupi bujica na tu kuću, ali ne može je uzdrmati, jer je dobro sagrađena* (Lk 6,47-48).

Gospodin Isus ukazuje nam se kao dvostruko stručan.

Prvo, izvrsno pozna Sveti Pismo. On navodi starozavjetne Izreke 10,25: "Kad oluja prohuja, opakoga nestane, a pravednik ima temelj vječni." To je temelj Isusove prispodobe o kući koja je sagrađena na hridini, a ne na miljevini. Pravi i mudri domaćin, ako sam ne zna zidati, najprije će se raspitati koga će uzeti za graditelja. I užima izvrsna i potvrđena zidara, na dobru glasu. I povjerava mu gradnju svoje kuće dvokatnice od temelja do sljemena. Majstor njemu kuću, a domaćin odgovarajuću plaću. Prije početka gradnje, majstor će ocijeniti radi li se o sigurnu temelju, o kamenu, ili je tlo nesigurno, propusno. Kakva je statika tla na kojem se gradi? Hoće li izdržati teret kuće ili ne će dočekati ni svoj dovršetak, nego čim puhne jači vjetar, ili izbjije poplava, urušit će se u samu sebe. Ako majstor sve dobro procijeni, izračuna, i osigura se sa svake strane, posrijedi je mudar graditelj. Slobodno mu povjeri gradnju svoje kuće i na tri kata! Razborit domaćin, razborit majstor koji zaslužuje pohvalu! Kuća će odoljeti i najžešćoj bujici i oluji, čak i žestoku potresu, jer je sagrađena na neslomivoj litici.

Kuća na pijesku

4 - Gradnja kuće na pržini: *A koji čuje i ne izvrši, sličan je čovjeku koji sagradi kuću na tlu bez temelja; nahrupi na nju bujica i umah se sruši, te bude od te kuće razvalina velika (Lk 6,49).*

Drugo, Isus je također jednako stručan za ljudski život. On je bio "drvodjeljin sin", "kako se smatralo" (Lk 3,23; Mt 13,55), dakle i vrstan manualni djelatnik, radnik opće prakse. I zna kako se kuća gradi i sve što se kuće tiče. Bog zna koliko je bilo kuća potleušica u Nazaretu, koje su se morale ponovno graditi jer su bile sagrađene na pržini, na gnjili. I kad je govorio o temeljima, on zna što je zborio. Nije to slika iz kabinetata, nego s gradilišta, iz konkretna života. Ako čovjek sam od sebe, ne pitajući nikoga, a najmanje stručnjačke, započne gradnju na klizavu terenu, i ako mu se kuća, nedovršena, udarena vjetrovima, uruši, ljudi će samo komentirati: Gle mu pameti i vizije! Vidi na čemu gradi i čemu se nada? Pa nije jedna ptica nebeska ne će sagraditi gnijezda na ruševnu terenu. Ona najprije nagonski ocijeni podlogu, pa onda donosi šiblje i kalinu da sve oblijepi i stvari da se jedva razvali. Njoj instinkt, koji joj je Bog usadio, kazuje što treba učiniti. I donese jaja i izleže ptice koje otprati u život, i tako svake godine na drugom mjestu, a ne u pri-

jašnjem gnijezdu. Divimo li se takvu "razumnu" instinktu?

Isusova primjena na nauk. Isus nam tom prispodobom o dvama različitim tlima želi reći dvije stvari s obzirom na svoj vlastiti nauk koji se mora primiti u našem srcu. On je božanski graditelj božanskoga nauka ili sadržaja. *Depositum fidei*. On je i božanski graditelj onoga tla na kojem se kuća ili nauk gradi. A to je naša narav i sloboda, srce i razum, naša slika i prilika Božje naravi. Ali to naravno tlo mi možemo svojom slobodnom voljom pretvoriti u kamen ili u pijesak. To je naša odgovornost, mudrost ili ludost. Ovisi dakle i o nama, o našem slušanju Evangelja, o zanimanju i zauzimanju za Božju riječ, za provedbu Božjega nauma i nauka u životu.

Prvo, treba znati čuti, otvoriti uši i razumjeti o čemu se radi. Ono što Isus od nas želi, i ono što Crkva od nas hoće jest da ne sudimo naprečac, nego da ispitamo stvari, da provjerimo priče i činjenice. Da se ne zalijećemo u sudovima svojim. Takve Isus naziva mudrima, razumnima, razboritima. Upravo se nerijetko događa da sudimo, a da uopće nismo ni vidjeli ni doživjeli, nego preko nekoga nepouzdanika ili namjerna prevaranta doznajemo, a nismo se sami dokazno uvjerili. Dapače, one loše glasine kao da jedva čekamo da čujemo i da im povjerujemo, a sve teška laž; a onu čistu istinu, koja nam ne godi, prečujemo i ne želimo je čuti. Eto takve Isus naziva u prispodobi nemudrima, nerazboritima, neistinitima.

Drugo, treba činiti, izvršavati. Ako se znanje ne pretvara u radnje, ono je beskorisno. Netko može biti ocijenjen iz vjeronauka peticom, a da u praksi bude rekorder u svih sedam glavnih grijeha.

I ne može se reći da mi svećenici ne dajemo ili da ne slušamo prave savjete svake nedjelje s propovjedaonice i u ispovjedaonici, ali mi to slabo pretvaramo u praksu. Opet sudimo kako nam se čini najudobnije i najneodgovornije.

Zaključak

Protiv poroda **oholosti - posluhom!** Na latinskom jeziku uhom slušati kaže se *audire*, a duhom poslušati *ob-audire*, odатle *oboedientia*, posluh. Julije stotnik prati Pavla na lađi u Rim. Pristali su na otoku Kreti u mjestu zvanom Dobra pristaništa. I Pavao preporučuje da ne idu dok se dobro ne razvedri, na proljeće. Ali satnik Julije više vjeruje kormilaru i brodovlasniku nego Pavlu. I zapovjedi da zaplove Mediteranom ("po

Jadranu": Dj 27,27). Nije poslušao Pavla i doživjeli su tešku muku po moru i konačno brodolom pred Maltom. Ali prije brodoloma Pavao je uzeo kormilo u ruke i naredio: Nitko se ne smije micati s broda. Ako mornari pobegnu, svi smo izginuli. Svi su poslušali i svi su spašeni (Dj 27). Držiš li da se posluhom spašava život?

Protiv roda **lakomosti - siromaštva!** Sv. Pavao govori Korinćanima da trebamo živjeti poput onih "koji kupuju, kao da ne posjeduju". Zašto? Zato jer "prolazi obličeje ovoga svijeta" (1 Kor 7,30-3). Vjerujemo li da će nam zavjet našega siromaštva pomoći za vječni spas?

Protiv stabla **bludnosti - čistoćom!** Papa Ivan Pavao II. ispričavao se 99 puta pred svijetom zbog mnoštva grijeha počinjenih u povijesti kršćanstva. Ovaj se Papa ispričava zbog sadašnjih grijeha, osobito svećeničkih i redovničkih prekršaja protiv celibata i zavjetovane čistoće, baš zbog onoga zbog čega bismo trebali biti prepoznati od svijeta s istinitim plodovima s istinita stabla Evandelja. Tu nam ovaj "preljubnički i grešnički naraštaj" (Mk 8,38) ispituje savjest, javno nam sudi, cijeloj Crkvi oduzima dobar glas. Eto nam plodova! Je li nam barem vidljivo mjesto milosti Božje u iskrenu kajanju i u isповijedi?

Protiv drveta **zavisti - plemenštinom!** Naši praoci oholo poslušali zmiju, polakomili se za voćem, kažnjeni na planu bračnoga života, dopustili da raste stablo zavisti u njima. Već se Kain

namjerno pokazao zavidnim prema bratu Abelu. A da je na tu zavist nakalamio klicu plemenitosti kao što se Abel ponio prema Bogu (Post 4,4), ne bi zavist proizvela izrod ubojstva bratova. A ovako jedan brat ušao, kao rodozačetnik, među bratoubojice, a drugi u rimski kanon! Pokušavam li se ja svojom velikodušnošću oduprijeti zmiji zavodnici i zavidnici?

Protiv debla **pretjerana jela i pila - postom!** Ne će nikada iz Evandjeļja ispasti troplet: molitva, post i milostinja (Mt 6). Isusova praksa i zakon posta želi istaknuti činjenicu da je duh iznad materije, da se fizički porivi moraju upravljati duhovnom voljom i nadzorom. Služi li mi post samo-kontroli ili samo tjelolini?

Protiv plamena **srditosti - samosvladavanjem!** Kako se nekada dogodi da se onako zaboravimo i buknemo kao kad se odcepi boca šampanjca: puče čep među oči! A da smo na onu stabljiku ljutine znali navrnuti kalem dostojanstva svoga časnoga ili velečasnoga zvanja, zar bismo ikada onakve pokazali plodove?

Protiv biljke **lijenosti - apostolatom!** Svaka je redovnička zajednica obilježena specifičnim plodom apostolata: školstvom, dobrotvornošću, njegovom bolesniku, odgojem mladeži, molitvom za obraćenje i sebe i ostalih grješnika... Za svaku se vrstu traži, osim molitve Bogu, i rad ruku čovječjih, djelovanje duše i tijela. Prepoznaje li nas svijet po plodovima našega apostolata?

U mostarskoj katedrali, 14. rujna 2010.

O KRISTOVU KRIŽU

1 - KATEDRALA I DOGAĐAJI OKO NJE. Crkveni zakon propisuje da se katedrala posveti - ne poškropi svetom vodom, nego posveti posvećenim uljem - i da se godišnja obljetnica posvete katedrale slavi na stupnju svetkovine u katedrali, a da se u svim drugim crkvama u biskupiji slavi na stupnju blagdana, tj. stupanj niže.

Svećana posveta ove katedrale bila je točno na današnji dan prije 30 godina, 1980., pet godina nakon blagoslova kamena temeljca. Bilo je normalno očekivati da se ta posveta dogodi na samu svetkovinu Marije Majke Crkve, izabrane zaštitnice, tj. sutradan po Duhovima, ili u najблиži

dan toj svetkovini. Ali zbog usklađenja termina s dvojicom pozvanih gostiju iz Rima, uzoritoga kard. Franje Šepera, prefekta Kongregacije za nauk vjere, i uzoritoga kard. Agnella Rossija, prefekta Kongregacije za evangelizaciju naroda, sve je pomaknuto u jesen te godine, i to upravo na blagdan Uzvišenja sv. Križa. Kardinal je Šeper bio obred posvete i propovijedao.

Biskupska smjena. Na dan posvete bila je ujedno smjena na biskupskoj katedri u ovoj katedrali. Dotadašnji dijecezanski biskup msgr. Petar Čule, nakon 38 godina upravljanja hercegovačkim biskupijama - s "beneficiranim" 10 godina

zatvora i zatočeništva - Papinom odlukom umirovljen u svojoj 82. godini života i promaknut na dostojanstvo nadbiskupa *ad personam*, predao je upravu biskupijā svomu nasljedniku msgr. Pavlu Žaniću, koji je do tada deset godina biskupovao kao koadjutor. Razlog takvoj odluci Svetog Oca bio je upravo u posveti katedrale, koja se dogodila tek u rujnu 1980. godine.

Crkvena djelatnost. Ali taj njezin posvetni dan bio je **naveštaj** onoga što se treba događati u katedrali i u njezinoj sjeni. U katedrali je oltar božanske liturgije kojom se hvali i slavi Presveto Trojstvo, časti Blažena Djevica Marija, zaštitnica katedrale; sveti Josip, zaštitnik mostarsko-duvanjske biskupije, i svi sveci Božji. Oltar je darovao papa Pavao VI., eto vidljive poveznice i s Petrom Stolicom. Ova je katedrala postala centar duhovnoga i sakramentalnog života: krštenja, Euharistije, pomirenja, vjenčanja, osobito krizmenih slavlja cijelog grada na Duhove, ređenja đakonskih, prezbiterских i biskupskih. U katedrali je katedra biskupova propovijedanja. Oko stolnice se formirala biskupijska karitativna djelatnost, koja je izrasla u instituciju širokih razmjera pomoći i asistencije tisućama nevoljnih. Izdaju se knjige duhovnoga, biblijskoga, teološkoga, povjesno-crkvenoga karaktera, više od 140 naslova do sada. Pokrenuto je mjesечно pastoralno-informativno glasilo "Crkva na kamenu" s 358 neprekinitutih brojeva do danas. Utemeljen je Teološki institut koji je do sada dao preko 170 diploma u ruke katehetama. Od katedrale je tijekom vremena kao od majke rođene četiri nove župe u Gradu, posvećene četvorici evanđelista: Mateju, Marku, Luki i Ivanu. Unatoč svima nevoljama, za sljedeću nedjelju župnik pozvao da blagoslovimo crkvu sv. Mateja i otvorimo je liturgijskoj uporabi. U katedralnoj blizini podignut je i Dom za svećenike koji su izdržali desetljeća pastoralnoga rada na žegi dana u vinogradu Gospodnjem i sada provode svoje umirovljeničke dane molitve i razmišljanja.

Ali taj dan posvete, vatreno krštenje, na blagdan Uzvišenja svetoga Križa prije 30 godina ujedno je bio **nagovještaj** onoga što će nadoći: kroz mnoge nam je križne postaje, ratne i poratne, do današnjega dana. Obasuta je tisućama neprijateljskih granata; ranjavana ali neubijena, obarana ali neoborenja, lomljena ali neslomljena, kao da rane Isusove na sebi nosi. Ali se stalno i oporavlja i uljepšava.

Dvanaest godina nakon posvete, u jeku rata, nakon papinskoga imenovanja koadjutorom, u

dovoru s glavnim posvetiteljem kardinalom Franjom Kuharićem, nadbiskupom zagrebačkim, i suposvetiteljima nadbiskupom Josipom Uhačem, tajnikom Kongregacije za evangelizaciju naroda, i dijecezanskim biskupom Pavlom Žanićem, i suradnicima na Ordinarijatu, zaželio sam da biskupsko ređenje bude ovdje na Križevo 1992., na obljetnicu posvete katedrale. Ali čovjek snuje, a Bog određuje. Ređenje je doduše bilo na 12. obljetnicu posvete katedrale Majke Crkve, ali ne ovdje u Mostaru, nego, zbog ratnih bombardiranja, sve se odvijalo u nedovršenoj župnoj crkvi Gospe od zdravlja u Neumu. Iako su dakle postojali naši ljudski planovi, oni se nisu mogli posve ostvariti, jer je iznad svih tih nauma Bog imao svoj plan koncentrirajući sve u Križevo, bez obzira bilo u Mostaru ili u Neumu. Hvala Bogu na njegovu križu, daru, planu i vodstvu.

Birajući geslo "Kroz mnoge nam je nevolje u Kraljevstvo Božje", nisam bio vođen nikakvom proročkom mišlju, nego oslonjen na Svetu Pismo najprije Staroga Zavjeta gdje se kaže da ne samo bezbožnike taru "mnoge nevolje" (Ps 32,10), nego isto tako i "mnoge nevolje ima pravednik" (Ps 34, 20). A u Novom Zavjetu apostoli Pavao i Barnaba u tom ključu vide sav svoj misionarsko-propovjednički projekt, štoviše, oni su tim geslom: "Kroz mnoge nam je nevolje ući u Kraljevstvo Božje" (Dj 14,22) bodrili braću navješćujući im Evanđelje. To je središnji Isusov nauk.

2 - KRIŽ ISUSOV I DOGAĐAJI OKO NJEGA. Složit ćemo se svi u tome, i učeni i neuki i zdravi i bolesni, da se Isus s križem pojавio ne zato da izazove što žešće teološke polemike: zašto će križ koji se protivi našoj ljudskoj naravi, je li Bog imao stotine drugih načina spasenja, nego se Križ pojавio da mu se poklonimo: Evo Križa Gospodinova, dođite i poklonimo se njemu! Križ dakle puno više izaziva naše srce, nego naš um, puno više našu ljubav negoli našu raspravu. Ali kad nam je Bog dao razum, ne možemo se ni razuma odreći nego ga uključiti da proniknemo zašto je Isus stavio vidljivi križ u centar svoga zemaljskog života a sebe na križ. Ako malo prelistamo Evanđelja, neke nam stvari mogu biti malo bistrije.

Svojevoljno prihvaćanje križa. Isus je od početka isticao da ide svjesno i svojevoljno na križ jer je to volja Božja, a ne jer je to proizvod slučajnih religiozno-političkih urota i rezultat povjesnih zamršenih kolopleta. Ima upravo takvih teologa, i sam sâm slušao iz njihovih usta takve

teorije, da nije Božji naum bio Isusov križ, nego Isus je išao svojim putem pravednosti i ljubavi, pa se slučajno na tom putu našlo i raspeće, i on ga nije zaobišao nego i to prihvatio. Zatečen! E nije tako. Isus je imao pred sobom križ, patnju i smrt, a sasvim je slučajno kako se to dogodilo spletom okolnosti i židovsko-rimskim spletkama, jer bi isti takav scenarij Isusu bio priređen i danas. Pogledajmo neka evanđeoska mjesta koja dokazuju da je to Božja odluka, a ne ljudska slučajnost.

- Hajdemo na sam početak Isusova javnog djelovanja, na njegovo krštenje na Jordanu. U tome trenutku čuo se božanski glas Očevo: "Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!" (Mk 1,11; Lk 3,22). Ove dvije rečenice jesu dva citata iz dvaju različitih biblijskih mjesta: "Ti si Sin moj, danas te rodih" dolazi iz tzv. mesijanskog Psalma (2,7), koji završava krunidbom i blaženstvom: Blago svima koji se njemu utječu! A drugi citat: "U tebi mi sva milina" dolazi od proroka Izajje (42,1), koji opisuje Slugu Jahvina, za kojega kaže: "za naše grijeha probodoše njega, za opačine naše njega satriješe" (Iz 53,5). To znači da je Isus od početka bio svjestan svoje budućnosti koju mu je Otac nebeski namijenio i projektirao, a koju je on kao Sin savršeno prihvaćao, unatoč otporima ljudske naravi.

- Ima jedan događaj odmah nakon ovoga spomenutoga. Farizeji i pismoznanci pitaju Isusa zašto njegovi učenici ne poste, a Ivanovi poste. Isus im veli: Dok je zaručnik s njima ne trebaju postiti, a doći vrijeme kad će zaručnik biti ugrabljen, pa će se tada napostiti - tako sva trojica sinoptika (Mt 9,14; Mk 2,18, Lk 5,33). Vidiš li da je Isusu potpuno jasno da će biti i ugrabljen i pogubljen. I svjesno i odlučno ide naprijed.

- Prošla je polovica trogodišnjega vremena u kojem je Isus djelovao i evo ga u Cezareji Filipovoj, gdje mu je Petar objavom od Oca rekao da je on Mesija, Sin Božji. Isus na to svoje učenike "poče poučavati kako Sin čovječji treba da mnogo pretrpi, da ga starješine, glavari svećenički i pismoznanci odbace, da bude ubijen i nakon tri dana da ustane". Petar ga uze na stranu i stade ga od toga odvraćati. Isus ga na to oštro prekori: "Nosi se od mene, sotono, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!" (Mk 8,31-33). Očito je Božje da Isus pati i da nas po patnji spasi, a očito je ljudsko i đavolsko misliti da se čovjek bez patnje može spasiti.

- Kako se približavaju vazmeni dani, Isus priča prispodobu za prispodobom. Tako je izrekao uče-

nicima parabolu o zlim vinogradarima, koji nisu pobili samo sluge, jedne i druge misije, nego su ubili i sina - baštinika gospodareva. To on pričao kao da se dogodilo, a zapravo sve će se dogoditi za koji tjedan. Isus je bio očigledno svjestan da ga čeka smrt, i to nasilna i mučenička smrt (Mt 21,33-46).

- Pri kraju Isusova javnog djelovanja evanđelisti opisuju jednu ženu u Betaniji koja je pomazala Isusu noge dragocjenom pomašcu. Bilo je onih među apostolima - znamo im i ime - koji su taj izvanredan čin ljubavi protumačili velikim gubitkom: Čemu šteta ova? Na to Isus odlučno zabranjuje apostolima da tako misle i govore, jer je žena tim činom pripremila Isusa za ukop (Mt 26,12). Isus je dakle tih dana bio posve svjestan da ga čeka sasvim bliska smrt i pogreb. Ali i uskrsnuće.

Križ kao očita nužnost u životu. Koliko god Isus ne gledao na svoju patnju i smrt, dakle na vlastiti križ, kao na rezultat nekontrolirano povezanih dogodovština, ili kao na neko posve slučajno zbivanje, on je ipak gledao na križ kao na nešto bitno i nužno u životu. "Sin čovječji treba mnogo pretrjeti... i biti ubijen" (Mk 8,31). Isus je bio svjestan da je križ nešto tako bitno što ne će izbjegći. Kako to da Isus unaprijed svjesno prihvaca križ, a križ je ionako nešto neizbjježno u životu. To znači da je Isus svjestan da je križ dio vječnoga plana Oca nebeskoga. Isusova borba u Getsemanskom vrtu nije bila u tome da spozna volju Božju, kao što je toliko puta u mene i u tebe, nego borba da prihvati volju Božju u konkretnu križu. Ti ćeš reći toliko puta da volja Božja nije to i to, ni u tvome životu ni u twojoj obitelji ni u tvome narodu. Ti znaš što volja Božja nije, a ne znaš što jest! Isus se nije smatrao žrtvom zlih ljudi i vragova, nego on nastupa kao odjelotvoritelj volje Božje, kao izraz poslušnosti Ocu nebeskomu. On nije prihvatio križ kao neku željeznu sudbinu i fatalistički trenutak svoga života, nego kao dio vječnoga plana Očeva. Tu se Isusova volja savršeno poistovjetila s Očevom voljom. Uostalom, ako ćemo i biblijski, on je sve to mogao izbjegći. On nije uopće morao doći u Jeruzalem na Cvjetnicu. On je kao čovjek mogao napraviti kompromis sa starješinama narodnim i s Poncijem Pilatom. Ili "zar misliš da ja ne mogu zamoliti Oca svoga i eto umah uza me više od dvanaest legija anđela" (Mt 26,53), koje će ga braniti, samo da je htio. On nije htio izbjegći naum Božji. Mi se od njega razlikujemo baš u tome što bismo od križa pobegli, makar i doznali da je taj križ izričita volja Božja!

Zaključak. Za Isusa je dakle križ bio dio Božje-ga plana, koji je on prihvatio posve svojevoljno, te tako i nas poučava i pomaže nam da prihvatimo svoj križ. Temeljno pitanje za svakoga čovjeka, pogotovo kršćanina: "A vi, što vi kažete, tko sam ja?" (Mt 16,15). Ne što ljudi pričaju naokolo, što novine pišu da se prodaju, što televizija emitira da bude rekordno gledana; to su kriteriji ovoga svijeta, daleko od spasonosne istine i istinske ljubavi koja otkupljuje. Bitna je i dostatna osobna spoznaja, otkriće i odluka u odnosu na Krista, Spasitelja i Otkupitelja. Ali ne možemo tu odluku donijeti bez poznavanja Krista raspetoga i uskrsloga. Bez spoznaje da se Sin Božji kao Sin Čovječji susreo s grijehom, zakonom i smrću i da je

sve troje pobijedio. On je Pobjednik. On je uzeo "zadužnicu" naših prijestupa i pribio je na križ (Kol 2,13-14). Preuzeo je teret naših grijeha kako bismo spoznali tko je on, tko smo mi i što je on učinio za nas. On je Žrtva za grijehu naše. Preuzeo je sve ljudsko iskustvo na sebe, cjelokupan sadržaj i vrhunski izražaj ljudske povijesti. Uglavio ili rekapituirao sve u sebe. Cio proces spasenje ima svoju inicijativu u ljubavi Božjoj. "Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne nego da ima život vječni" (Iv 3,16). U tom je smisao križa, i ove posvećene katedrale, i cijele Crkve, i svega čovječanstva!

U hvarsкоj katedrali sv. Stjepana, 2. listopada 2010.

O KUŠNJI I POBJEDI

Na poziv msgr. Slobodana Štambuka, biskupa hvarsko-bračko-viškoga, biskup Ratko Perić predvodio je procesiju i euharistijsko slavlje u čast sv. Stjepana I., pape i mučenika, zaštitnika hvarske stolnice, grada i biskupije hvarske. Crkva slavi sv. Stjepana 2. kolovoza, ali je biskup Štambuk iz opravdanih razloga prenio liturgijsku svečanost dva mjeseca kasnije.

U petak navečer, na uočnicu, pjevana je u katedrali svečana Večernja, potom je pred katedralom biskup Štambuk pozdravio goste. Izveden je mali koncert i podignuta slika sv. Stjepana na pročelje katedrale.

Misno slavlje u subotu, 2. listopada, počelo je u 10 sati s procesijom po prostranu Trgu s relikvijarom Svečeve glave koju je poklonio mletački patrijarh Giuseppe Sarto 1897. godine (od 1904. godine papa Pio X.).

U koncelebraciji sudjelovali su nadbiskupi msgr. Marin Barišić i msgr. Ante Jurić u miru iz Splita, msgr. Ante Ivan iz Šibenika, sa skupinom hodočasnika, i msgr. Ilijom Janjićem iz Kotora. I 20 svećenika.

Biskup predvoditelj održao je prigodnu homiliju:

Nalazimo se na svetome tlu u ovoj katedrali, koja je poprimila svoj konačan izgled u 16. i 17. stoljeću, građena na temeljima predhodne gotičke katedrale iz 14. stoljeća, a ta opet podignuta na samostanu iz 12. stoljeća, a onaj svojedobno sagrađen na temeljima crkve iz 6. stoljeća. Malo nedostaje da dopremo do 3. stoljeća kada je živio rimski papa Stjepan I., kojem danas slavimo spomen kao zaštitniku ove hvarske stolnice i biskupije.

Katolička Crkva slavi sv. Stjepana, papu i mučenika, 2. kolovoza, jer je upravo toga dana, 257. godine postigao neuveli vjenac slave u vrijeme

progonstva koje je bio poduzeo rimske car Valerijan. Ali današnji je hvarske pastir smatrao razboritim liturgijsku svečanost prenijeti na 2. listopada. Pogledajmo malo u povijesno razdoblje kada je živio Stjepan I., pa poslušajmo što on poručuje nama danas.

I. NEKADA. Metež progona

Stjepan I. papa, prema vjerodostojnim crkvenim spisima - a takvima se zasigurno smatraju Pisma sv. Ciprijana, kartuškoga biskupa u sjevernoj Africi (i mučenika + 258.) - spominje se kao

sretno vladajući samo tri godine, od 254. do 257. Prijе njega Crkvu je zahvatilo progonstvo koje je započeo car Decije, 249.-251. godine. Decije, zvani *Gaius Messius Quintus Traianus Decius*, rođen je u Sirmiumu ili Srijemskoj Mitrovici 201., a poginuo je, sa svojim sinom, 251. u Dobrudži, današnjoj Bugarskoj kod Crnoga mora. Bio je ilirskoga podrijetla. I tolik je bio poganin da je želio u svome Iliriku i u cijelom Carstvu obnoviti sve pogansko, a uništiti sve kršćansko. Prvi je od rimskih careva započeo progon na ovim prostorima. Zašto? Vidjevši poraznu socijalnu i finansijsku recesiju u državi, a u to vrijeme provalili Goti kojima se nije mogao oduprijeti, svalio je na kršćane svu krivicu zbog općega stanja. Točno onako kao što je, 150 godina prije njega, pisao kršćanski pisac Tertulijan: "Ako Tiber preplavi preko krita, ako Nil ne dopre do oranica, ako se nebo zaustavi ili zemlja potrese, ako nastane glad ili kuga, odmah vika: 'Kršćane pred lavove!'"¹ Car je Decije pozvao sve stanovnike na molitvu i žrtvovanje bogovima da se ublaži društvena tragedija. A kako se on sam smatrao bogom, naredio je da se to žrtvovanje iskazuje njemu. Svi su to mogli prihvatići po svome mnogobrožačkom vjerovanju, ali kršćani ne! Međutim, bilo je i kršćana slabica koji su otpadali od prave vjere na razne načine: oni koji su žrtvovali, tj. prikazali janje ili tele idolima prozvani su *sacrificarii* - prinosničari; oni koji su samo kadili tamjanom kipove bogova, nazvani su *thuriferarii* - kadioničari, a oni koji nisu žrtvovali, ali su mitom ili poznanstvom došli do knjižice da su žrtvovali zvali su se *libellatuci* - knjižičari! Kršćani to ni na koji način nisu smjeli činiti ni na jednom stupnju, jer se oni klanjaju i žrtvuju samo pravomu trojstvenom Bogu, a sve je drugo isprazno i lažno štovanje. Kršćani imaju jasnu Kristovu poruku: "Tko se odreće mene pred ljudima, odreći će se i ja njega pred svojim Ocem, koji je na nebesima" (Mt 10,33). Decije nije želio kršćane pobiti, nego kršćanstvo iskorijeniti. A kako su biskupi glava kršćana u pojedinim zajednicama, zato njih treba prve ukloniti i na žrtvovanje prinuditi, a stado će ih slijediti. Pogotovo treba Rimskoga prvosvećenika ukinuti. Piše sv. Ciprijan da je Decije izjavio: "da bi strpljivije i podnošljivije čuo da se diže neki njegov suparnik u Carstvu, nego da se bira Svećenik Božji u Rimu".²

Ali, nažalost, činjenica je da su kršćani pokazivali nezasitnu pohotljivost za dobrima ovoga svijeta, isprazno slavoljubje, ženidbe s poganim, pobunu protiv poglavara, mržnje i laži prema braći, a mnogi biskupi upali u svjetovne posle. Tako sv. Ciprijan u svome djelu "O posrnulima".³ Kao što je bilo teških otpadnika od vjere, tako je bilo i velikih svjedoka, svetaca i mučenika.

Metež nauka. Nakon toga progona nastao je još veći metež nauka. Kako postupati prema ovim trima vrstama krštenika koji su otpali od prave vjere. Tu su se mišljenja podijelila: jedni su takve osuđivali, a drugi su pokazivali kakvo-takvo milosrđe. Trebalо je poteškoće riješiti i na teološko-teoretskoj razini. Ovdje se javlja papa Stjepan I. sa svojim pravorijekom. O njemu znamo samo ono što čitamo u Pismima sv. Ciprijana, Kartažanina, koji se i sam u vrijeme progona bio sakrio 14 mjeseci.

Prvi slučaj - biskupi u Španjolskoj: U gradu Leonu biskup Bazilide žrtvovao idolima i dao ostavku na biskupsku službu. U gradu Astorgi biskup Marcijal također otpao od vjere i svrgnut s biskupske službe. Umjesto njih posrnulih izabrana su dva nova dostoјna biskupa: Sabin i Feliks. Ali kada su otpadnici biskupi, nakon pokore, bili ponovno primljeni u Crkvu, vratili su se u svoje katedrale i nisu htjeli priznati svoje nasljednike. Nastala je rasprva nemalena. Jedni za otpadnike-povratnike, drugi za nove velikodostojnike. Četiri biskupa, a samo dvije stolice. Utekli se ovi bivi otpadnici u Rim papi Stjepanu I. da ih zaštiti. Papa ih potvrdio. Nato se puk žestoko pobunio: Ne ćemo otpadnike za biskupe! Izaslanstvo iz Leonu i Astorge otplovi u Kartagu u sjevernu Afriku da im presudi glasoviti biskup Ciprijan. Ovaj sazove pokrajinski sabor na kojem se odluči da su otpadnici nevaljano vraćeni na biskupske službe. To je bilo protiv stava pape Stjepana I. Ne znamo da je Papa promijenio odluku. Ne znamo ni kako je rasprva završila.

Drugi slučaj - biskupi u Francuskoj: U Rimu je mučenički završio život papa Fabijan, 250. godine. Na njegovo mjesto natjecala su se dva kandidata: Novacijan i Kornelije. Kornelije je izabran za papu, ali se Novacijan nije dao. I on se proglašio papom, tj. protupapom i poveo za sobom dio svećenstva i puka. Opet se pojavilo pitanje otpad-

¹ TERTULIJAN, *Apologeticum*, 40.

² SV. CIPRIJAN, *Epistula*, 67.

³ *Patrologia Latina*, IV, 471.

ništva i povratništva u Crkvu. Protupapa Novacijan zauzeo je strogi stav o otpadnicima, a papa Kornelije blaži, a to je: neka se otpadnici pokaju, pokoru učine i vrate u Crkvu. Novacijan nije dopuštao nikakva povratka ni pod kakvim uvjetima. Njegova se sljedba stala širiti po Rimskome carstvu. U Francuskoj su se biskupi podijelili: jedni su bili za strogi stav Novacijanov, a drugi za blaži Kornelijev. Biskup Marcijan u Arlesu za strogi stav. Biskup Faustin iz Liona piše Ciprijanu u Kartagu da on presudi. Ciprijan piše papi Stjepanu da obori Marcijana strogoga a imenuje novoga.⁴ Ne znamo kako je završilo, ali vidimo da se biskupi obraćaju Papi da on razriješi ove prijepore.

Treći slučaj - krštenje podijeljeno od krivovjernih. Iskrсло je pitanje krštenja koje podjeluju kršćanski krivovjerci i raskolnici: novacijanci, montanisti, marcionisti itd. Slučaj je izbio tako što su se pojedini pogani obraćali na kršćanstvo pa bi se krstili u nekoj raskolničkoj sljedbi, a ne u Crkvi s glavom u Rimu. Onda bi u drugom koraku pristupili pravoj Crkvi. I sada hoće li ih Crkva krstiti, a već su kršteni u heretičnoj sljedbi, ili će samo dodati pomasti i upisati ih u matice krštenih? Napetosti su se povećale kada su heretici, kao novacijanci, krštavali one koji bi im prešli iz Katoličke Crkve. Uzajamno se ne priznaju. Papa Stjepan zauzima stav da krštene heretike ne treba pokrštavati, jedno je krštenje tko ga god podjeljivao, ako ta čini što Crkva čini. Ciprijan dokazuje da postoji samo jedna Crkva i jedno krštenje. Tko nije u toj jednoj Crkvi, nevaljano mu je krštenje. Ciprijan prenosi riječi Stjepanove: "Nihil innoverit, nisi quod traditum est".⁵ - Neka se ništa ne mijenja od onoga što je primljeno predajom. Taj je nauk u Crkvi važeći do danas. Očito je da je sporove između pojedinih Crkava trebalo rješavati na najvišoj razini, a ta nije mogla biti druga nego Stolica sv. Petra u Rimu.

II. DANAS. Problemi koji su Crkvu tresli u 3. st., tresu je i u novije doba

Prvo, od 1945. godine naše je crkveno zajedništvo zahvatila vanjska oluja bezbožna komunizma: progoni biskupa, svećenika i vjernika; zatvaranje crkava, sjemeništa i bogoslovija; upisivanje u partiju, povlastice članova kompartije, a šikaniranje vjernika nepartijaša. Domaća je Crkva u ratu i

nakon rata izgubila preko 600 svećenika redovnika i redovnica, među njima i više biskupa i jednoga kardinala, koji je već proglašen blaženim, a za neke se druge svećenike i redovnike prikupljaju podaci ili su već otvoreni biskupijski ili svetostolički procesi. Ako je komunizam u nas kao sustav pao, nije oboren davao, koji i dalje napastuje svakoga vjernika i čovjeka. On, naš protivnik, obilazi kao ričući lav, tražeći koga da proždre. Oprite mu se čvrsti u vjeri! (1 Pt 5,8-9), poručuje nam sv. Petar.

Drugo, od borbenoga komunizma nije nimalo lakši i neopasniji bezbožni liberalizam i relativizam. Ovaj razara vjernike i pastire iznutra, u nauku i moralu, u razvodnjavanju Božjih zapovijedi, navodi ih da se suočuju pomodarstvu ovoga svijeta (Rim 12,2). Za kršćanina vrijede Božje norme, a ne prolazni dogovori političara, ako su protiv Božjega zakona i reda, makar bili i parlamentarno izglasani.

Treće, i danas, kada nastane spor u Crkvi traži se presuda Svetog Oca i njegove Svetе Stolice. Ima slučajeva pa se ne poštuje ni presuda Vrhovnoga Suda Apostolske Signature, nego i dalje pojedini svećenici u nekim dijelovima Crkve nevaljano dijele krizmu, nevaljano asistiraju vjenčanju, nevaljano ispovijedaju. Zar nije slično bilo i u 3. stoljeću?! To nas navodi da se opredijelimo za Crkvu, "stup i uporište istine" (1 Tim 3,15).

Cetvrtto, živimo u ozračju različitih idola koji nas mame da im se klanjamo i služimo, žrtvujući neprimjetno svoja kršćanska uvjerenja. Možda toga nismo nekada posve ni svjesni. Ako se čovjek ne drži evanđeoskih načela i vrlina i ako se, na primjer, klanja idolu novca, jeftino ga se može i kupiti i prodati. Ako se klanja požudi tijela, požudi očiju i oholosti života (1 Iv 2,16), lako napusti kršćansku vjeru. Mi kršćani nemamo idola. Mi imamo ideale, Isusa Krista, kojega slijedimo, bilo zgodno ili nezgodno, u miru i u progonu, u 3. i u 21. stoljeću. Ja sam Bog tvoj i nemaj drugih bogova uz mene: to jednako vrijedi za Izraelce koji su išli iz ropstva u Obećanu zemlju kao i za nas Hrvate kojima se ostvario tisućljetni san: vlastite slobodne države.

Peto, pogibelj razdora u obitelji. Današnji životni uvjeti, oskudice i sve veći zahtjevi djece, traže žrtve roditelja. Roditelji, živite dostoјno svoga zvanja i u miru! Neka trenutačne oskudice

⁴ Sv. CIPRIJAN, *Epistula*, 68.

⁵ Sv. CIPRIJAN, *Epistula*, 74.

ne budu izvor sukoba ili, ne daj Božje, preljuba, pobačaja, razvoda, nevjernstava, nego prigoda da se zajedno traže rješenja u svjetlu objavljena nauka. Zar ćeš sa sobom na sud Božji ponijeti samo tučnjavu i svađu?

Božji vjernici! Budimo ustrajni u pravoj vjeri i Crkvi u svim okolnostima života. Živimo svoje

dane s Bogom u molitvenom duhu, pa se ne bojmo izazova svijeta. Neka Bog bude naša snaga, uporište obitelji i naroda. Budimo spremni, unatoč svemu, na mučenički vijenac, poput Stjepana i Ciprijana. Kličimo sa psalmistom: "Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojam, jer ti si sa mnom. Tvoj štap i palica tvoja utjeha su meni." Amen!

U zagrebačkoj isusovačkoj bazilici, 18. listopada 2010.

O SMISLU TIJELA PO UTJELOVLJENJU

Na poziv dr. Ivana Ćelića, tajnika Hrvatskoga katoličkog liječničkog društva, a u povodu blagdana sv. Luke, zaštitnika Društva, biskup Ratko Perić predvodio je u Bazilici Presvetoga Srca Isusova u Zagrebu večernju Misu i održao propovijed članovima Društva i prisutnim vjernicima. Biskupa je na početku pozdravio p. Marijan Steiner, superior isusovačke rezidencije u Palmotićevu, a na kraju je Euharistije, riječi zahvale uputila dr. Marica Miletić-Medved, predsjednica Društva. U koncelebraciji je sudjelovalo pet svećenika. Pod misnim slavljem pjevalo je zbor Zagrebačkih liječnika pjevača pod ravnateljem dr. Bergovca mlađega. Nakon Mise održano je primanje u sjedištu Društva u Praškoj, na kojem je Biskup naznačima poklonio svoju knjigu "Znamenita imena iz apostolskih vremena", u kojoj se nalazi i razmatranje o evanđelistu i liječniku sv. Luki.

Biskup je održao propovijed:

Bogoljubni vjernici!

Poštovani liječnici, članovi Hrvatskoga katoličkog liječničkog društva!

Ovu bismo prigodnu propovijed izložili u tričetiri podnaslova:

1. - Tajna ljudskoga tijela. Svaki čovjek, vjernik i nevjernik, priznaje da je ovo naše produhovljeno tijelo, koliko god blisko i doživljajno, ipak jedna od velikih naravnih tajni, i to u višestrukom smislu. Tajna

- po podrijetlu, o kojem znanost još nije izrekla svoju posljednju riječ,

- po sustavnu istraživanju u svim granama prirodnih znanosti: medicine, biologije, genetike, fizike, kemije..., kao da smo tek na početku,

- po svrsi, kojoj razne osobe i ustanove daju različito značenje i tumačenje,

- po činjenici da nam ono pruža neka zadovoljstva, ali i boli i trpljenja,

- tajna je osobito po tome što se na ovoj zemlji nesvojevoljno pojavi, u bilo koje životno doba nesvojevoljno razboli i s nenadanom smrću nesvojevoljno rastvori, tako da se ovo organsko

savršenstvo za tili čas promijeni u nešto anorgansko, kao da ga nikada nije ni bilo. Čovjek, u svome dvostrukom izdanju muškoga i ženskoga roda, od praiskonskog postanja ili vremenita rada mora se neprestano skrbiti za svoje tijelo. Ono ne samo zahtijeva neko pokrivalo, odjevno ili stambeno, da se zaštiti od hladnoće ili vrućine, nego treba zraka da diše, hrane i vode da se održi u životu; treba drugih tijela koja će ga hraniti, liječiti, poštovati. Ovo tijelo, bilo ono savršeno ili još ne-dovršeno, stalno je podložno proučavanju i ne možemo ustvrditi da smo ga potpuno "procitali" pod bilo kojim vidom: ni postanka ni nestanka, ni cjelovita organizma ni pojedinih njegovih sustava i organa. Ne slažemo se ni o njegovu lijeku, a ni o njegovu podrijetlu!

2. - Biblijski nam poetski prikaz doziva u svijest duboku istinu, koju životno provjeravamo, a koja iziskuje ne samo naše umovanje nego i naše vjerovanje. Nije to vjerovanje nešto protuljudsko, nego upravo ljudsko s uzdignućem u nadljudsko. Vidni je domet obična oka ograničen. Ali ako stavimo naočale, vidimo i bolje i dalje. Zašto se ne bismo okoristili i činom vjere kojom bolje vi-

dimo i samo obzorje i dalje od obzorja vidljivo-ga? I bezbožni znanstvenik, a nekada i pobožni vjernik pita se: Je li na početku svjetlo od Svjetla ili je "tama nad bezdanom" (Post 1,1)? Jesmo li proistekli iz mraka i vraćamo li se u tminu? Ili smo sinovi Svjetla i u vremenu i u vječnosti? Biblijskom je vjerniku spasonosno objavljeno da se svemoćni i premudri Bog, iz svoje čiste ljubavi prema stvorovima koje je htio da postoe, slobodno i svjesno odlučio na stvaranje tih bića ni iz čega. Tvorac je odlučio najprije stvoriti čovjekovo tijelo iz već postojećega "praha zemaljskoga" (Post 2,7), a ženino tijelo od tijela muževa, "od rebara" njegova (Post 2,22).

Složeni ustroj ljudskoga organizma, počevši od vanjskih dijelova, od glave do pete; od nevidljivih gena i milijarda sićušnih stanica, ili unutarnjih organa mozga i srca i svih djelića zajedno uzetih - do sada 6.125 latinski nazvanih - taj dakle nera-zrješivo složeni anatomski sustav, ne znači apsolutno ništa ako u sebi nema novoga duhovnog daška, počela života. Zato je Svetogući zamislio i stvorio čovjeka "na svoju sliku" (Post 2,7) s da-hom života kojim je duhovno prožeо tu anorgan-sku masu: "Tako postane čovjek živa duša" (Post 2,7). S tim izvornim i izravnim nadahnućem Bog je tjelesnim mrvicama ulio novu pokretnu sna-gu, tako da su pluća prodisala, možak proradio, srce prokučalo, želudac prokuhao; oči progledale, usta progovorila. U tom novom nadahnuću ugra-dio mu je dar ili dah slobode da se sam, pameću i poštenjem, opredijeli: hoće li svomu Stvoritelju pokazati lice zahvale i priznanja ili će mu ne-za-hvalnošću sebično i bezglavo okrenuti leđa. Hoće li mudroga i moćnoga osobnog Boga priznati Tvorcem svoga tijela i duha i njihove stopljenosti u ljudsku osobu, Gospodarom pred kojim će uvi-jek biti spreman odgovarati za svoje djelovanje? Ili će uzročnika svoga čudesna tijela i još čudesnije duše tražiti samo u beskrajnu lancu slučajnosti i u samoj prirodi smatrajući je nekim božanstvom, a ne stvorenjem Stvoriteljeve svemoći? I za neke mudrace ovoga svijeta kao da vrijedi načelo: što je god čovjek inteligentnije i čudesnije stvorenje: po tijelu, po duši, po savjesti, to je - slučajniji!

Nužna kušnja na početku odnosi se i na tijelo: nije trebalo zagrizati u ono voće, u izvornu savjest - glas Boga živoga - kao što je zapovjeđeno pod prijetnjom smrti i gubitka primljenih darova. Jer konačna je sreća u ruci Božjoj. I nitko je od nas ne može dosegnuti bez provjere i kušnje u kojoj se slobodno i razumno opredjeljujemo za ili pro-

tiv onoga što Bog traži. Davao svoju lažnu "sreću" nudi besplatno. Štoviše, napastuje: ako Boga ne poslušate, otvorit će vam se "oči" i bit će "kao bogovi"! (Post 3,5). Tako "lažac i otac laži" i "čovjekoubojica od početka" (Iv 8,44). Njegovo je načelo: *Primum nocere* - Naškodi što možeš više, suprotno liječnikovu: *Primum non nocere* - Nemoj da bude gore! Ali ni žena ni muž nisu u svojoj slobodi odoljeli, ni tijelu ni đavlu, pa su sa zabranjena stabla "dobra i zla" (Post 3,5) oku-sili zlo! I tako umjesto da test uspješno polože, oni se uvedoše u napast s gorkim posljedicama, koje su osjetili i oni i mi, njihovo potomstvo. Kao kad bezobzirni otac prokocka kuću, pa svi uku-ćani ostanu i bez kruha za stolom i bez krova nad glacalom. Čovjek je sa svojim zemljanim tijelom, koje je profunkcioniralo s tim novim aparatom razuma i volje, bio određen za "zemaljski raj" i za stablo života od čijega bi roda "živio navike" (Post 3,22). Ali zbog uzimanja toga "zamamljiva i poželjna", a otrovna ploda, tijelo se, protiv Božje naredbe, opredijelilo za "prah zemaljski", od čega je i sastavljeno.

Bog, međutim, tu ne staje. Njemu nije do smrti posrnula čovjeka, nego da ga pozove "da se odvrati od zloga puta svojega i da živi" (Ez 33,11). Vječno i sretno. Po zakonu Božje zapovijedi i prokušane slobode. Doista tako vidimo i doživljavamo da se ovo veličanstveno i ujedno bijedno, a u svakom pogledu tajnovito tijelo, koliko god dragocjeno i neprocjenjivo, smrću ipak raspada. A čvrstom vjerom držimo da duša, koja je očima nevidljiva a po svome učinku i te kako primjetljiva, ostaje besmrtna. Tako, nakon smrti tijela, živa se duša ima pojavit pred licem Božjim i dati račun za svoje misli, riječi i čine, tj. za sve ono što je u tije-lu i s tijelom izvela. Konačno i objava nam kaže, i zahtjev je pravde: "svi ćemo stati pred sudište Božje" (Rim 14,10), tako "da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo" (2 Kor 5,10).

3. - Smisao tijela po Utjelovljenju. Milijarde osoba roda ljudskoga radovali su se kroz dugu povijest u svome tijelu zbog ugoda i žalostile zbog patnja, doživljavajući da je *ars longa, vita brevis* - umijeće dugo, življenje kratko. Međutim, povije-snom činjenicom utjelovljenja Sina Božjega, koji je začet po Duhu Svetom od Djevice Marije i ro-đen prije dvije tisuće godina, nama u svemu sličan osim u svome božanstvu i u našem neposluhu, ti-jelo je ljudsko od toga čina poprimilo sasvim novi smisao, prema Božjem planu. Budući da se sam

Bog odlučio na to da se Druga božanska osoba, vječni Sin, učovječi i uvremeni, zaključujemo da je on tomu ljudskom tijelu namijenio svoj smisao, ne samo kratkotrajni, dosmrtni, nego onaj vječni u nebu. U svome trogodišnjem djelovanju Isus je neprebrojivu mnoštву dokazivao da drži do ljudskoga tijela kao Božjega djela: primjerom je očitovao i druge je poučavao da se tijelu u njegovoj bijedi pomaže, da ga se u bolesti njeguje, u gladi utažuje, da se žednu pruži čaša vode, da se u znoju i radu odmori. Isus je osobito očitovao Očevo lice iskazujući milosrđe ljudima u nevolji: slijepima vraćao vid, gluhim sluš, hromima hod. Krist je kao mjerilo naše konačne presude na Sudnjem danu naznačio da će to biti tjelesna djela čovjekoljublja. Ako smo drugima dobro činili: gladne hranili, žedne pojili, gole zaodijevali, neuke poučavali, bolesne liječili, oticićemo među blagoslovljene. A ako smo tu zakazali, čeka nas muka prokletnika. Međutim, kad Isus uspoređuje vrijednost tijela i duše na ovome svijetu, on je nedvosmisleno jasan: "Duh je onaj koji oživljuje, tijelo ne koristi ništa" (Iv 6,63). Bog je "Bog živi", naslov do kojega on osobito drži! A činjenica Kristova uskrsnuća nagovješćuje da i nas sve čeka uskrsnuće tijela, i to pravedne - život vječni, a nepravedne - osuda vječna! A za to se opredjeljujemo već na ovome svijetu svojim slobodnim izborom i životom.

4. - Sveti Luka, liječnik. Kršćanstvo je od samih početaka primalo u svoje krilo ne samo običan puk, vjernike iz židovstva i iz poganstva, nego i istaknute umnike i uglednike: filozofe, teologe, bibličare; vatrema govornika Apolona (Dj 18,25), pravnika Zenu (Tit 3,13), liječnika Luku (Kol 4,14), stotnika Kornelija (Dj 10). Luka je bio rodom iz Antiohije, glavnoga grada Sirije, gdje se mnoštvo građana dalo krstiti i gdje se prvi put sljedbenici Kristovi prozvaše "kršćanima" (Dj 11,26). Vještinu medicine završio je u rodnome gradu. Providnost ga je htjela da svoje iscjeliteljsko umijeće pokaže u misijama diljem Rimskoga carstva kao pratitelj velikoga Pavla. A možda je kao osobni liječnik najviše pomagao upravo blaženom Pavlu kojega je probadao "trn u tijelu" (2 Kor 12,7), neka bolest koja ga je ponižavala do zemlje. Kad joj nije više mogao naći lijeka, a Bog mu izričito poručio da mu ne će dignuti taj kompleks poniženja, samo zato da se snaga Božja u njegovoj tjelesnoj slabosti usavršuje (2 Kor 12,9), on se prepustio milosti Božjoj, počeo se križem

svojim hvaliti do iznemoglosti. Nije nikada zaboravio Božji dar: koliko ga god taj "trn u tijelu" - *stimulus carnis* - smetao, nije mu priječio misjonariti: od Atene do Rima, od Jeruzalema do Irika. Sam je doživio tu Božju milost. Jer nema većega i ljepšega lijeka za tijelo od umjerena i čestita rada! Ako je sv. Pavao svojim mačem riječi možda i stvorio kakvu podjelu među ljudima, vjernicima i nevjernicima, Luka liječnik, vjerni Pavlov suradnik, unosio je neko zacjeljenje. I jednako je primao i bio primljen i od kršćana i od neznabozaca, jer svaki je čovjek jednako podložan potrebi liječenja i liječničkoj terapiji. Dr. Luka, liječnik opće prakse, uvijek je bio svjestan da on samo "rane zamotaje, a Bog zdravlje daje". Koliko ih je pregledao, operirao, izlijječio, nije nam zapisano. Ali on je napisao Evanđelje Isusa Krista i opisao Djela prvaka apostolskih Petra i Pavla i time čovječanstvu ostavio božanske recepte za život vječni.

Zaključak. Evo poruka koje bismo mogli sažeti:

Prvo, Bog je Tvorac zemaljskoga i vječnoga života. Zato je vrhovnom zapovijedu naredio: Ne ubij! - štiteći život kao svoj najveći dar. Ako čovjek želi tuđi i svoj život uništiti, mora biti svjestan ove Božje zapovijedi i njezinih posljedica! Stoga poštuj čovjeka od njegova naravna začetka do njegova naravna svršetka!

Dруго, Bog Otac u Sinu svome Kristu Isusu, umrlomu i uskrsnomu, vjernima koji se drže njegova zakona ljubavi prema bližnjemu obećaje život vječni u nebu gdje će rasti "stablo života" (Otk 22,1) i gdje "smrti više neće biti" (22,4). Stoga pokaži dar bogobojaznosti pred darom čovjekova života! Strahopštovanje! Ne zato što su to rekli dr. Hipokrat i dr. Galen, nego zato što je to zapovjedio Gospodin Bog, Stvoritelj i Darovatelj života! Vi liječnici, katolici, polažete nadasve pred Bogom prisegu da ćete štititi i braniti ljudsko biće od začeća do preminuća, da ćete izvršavati svoje umijeće i svoje kršćanske obveze tako da ljudi "vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima" (Mt 5,16)

Treće, nije samo primjer Isus, liječnik svake vrste bolesti i milosrdnik u odnosu na svaku ljudsku nevolju i zlo, nego su primjer i toliki zdravstveni djelatnici u službi života, počevši od sv. Luke, "ljubljenoga liječnika" - *medicus carissimus* - (Kol 4,14), do vas suvremenih, današnjih internista, kirurga, ortopeda, otorinolaringologa, psihijatara i svih drugih liječnika. Blaženoga Luku, izvrsna li-

ječnika, nije ništa priječilo da bude i izvrstan vjernik; da ne bude u službi samo tijela, nego i ljudske duše. Eto uzora! Iz njegove liječničke ordinacije nije nam ostao nijedan medicinski instrument: ni pinceta, ni škare, ni stetoskop. Ostalo je evanđelje Isusa Krista, koje je on znanstveno "pomno ispitao od početka" konzultirajući "očevice i sluge Riječi", te osobno uvidio, uvjerio se i napisao sve "po redu" (Lk 1,1-4) nama na spasenje, da imamo

život vječni, u izobilju. Vama lijećnicima iskreno zahvaljujemo na vašem zdravstvenom radu. I žarko molimo neka vam svima, i ovima kojih je preko 2.300 učlanjenih u "Hrvatsko katoličko liječničko društvo" i ostalima, kojih je u svemu preko 11.000 registriranih u Hrvatskoj, svemogući Bog obilno isplati svojim darom zdravlja i milosna blagoslova, po zagovoru vašega nebeskog zaštitnika sv. Luke, liječnika i evanđelistu!

U samostanskoj kapelici u Bijelom Polju, 21. studenoga 2010.

O KRISTU KRALJU

Stota obljetnica djelovanja Školskih sestara franjevki u Potocima

1. - U POČETKU. U trenutku Isusova začeća anđeo Gospodnji navješće Mariji da će roditi sina koji će "biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijeke i njegovu **kraljevstvu** ne će biti kraja" (Lk 1,32-33). Evo novoga kralja i kraljevstva shvaćena u punom duhovnom božanskom smislu.

2. - NAKON ROĐENJA. Kada su istočni magi, po svoj prilici poganski svećenici, došli u Jeruzalem raspitujući se: "Gdje je taj novorođeni **kralj židovski?**" (Mt 2,2), uznemirio se čitav grad, s kraljem Herodom na vrhu, sa svećenicima i velikim i malim, u sredini. Herod nije želio vidjeti svoga suparnika, jer je bio odlučio podijeliti svoje kraljevstvo trojici svojih sinova. I naumio je ubiti novorođenoga kralja. Eto novomu kralju naznake, slutnje i zvijezde pod kojom je rođen. Ali Bog ima svoje putove, a Herod svoje stranputice.

3. - KAD JE ISUS POČEO JAVNO propovijedati, prva rečenica koja mu je izišla iz božanskih usta, prema sv. Marku, bila je: "Ispunilo se vrijeme, približilo se **Kraljevstvo Božje!** Obratite se i vjerujte Evangelju!" (Mk 1,15). Eto zašto je došao na ovaj svijet: da nam približi Kraljevstvo Božje, i da nas uvede u Kraljevstvo svoje.

4. - ŠTO JE TO KRALJEVSTVO BOŽJE? To je "kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira", kako

molimo odnosno pjevamo u današnjem Predsloviju. Eto sedam oznaka toga Kraljevstva, kao što ima sedam darova Duha Svetoga i sedam svetih sakramenata.

Kraljevstvo Istine. Istina odgovara umu gdje se roje misli. Istina odgovara i srcu gdje se roje želje. Istina je poklapanje uma i srca, misli i želja u najboljem smislu riječi. Isus nas ne poučava samo istini, nego nam se predstavio kao istina, božanska istina, koja savršeno odgovara našemu umu i srcu.

Kraljevstvo života - to je drugi pojam kojim Isus sam sebe definira: Ja sam Istina i Život. Život je punina radosti pred licem Božjim, blaženstvo koje se dobiva s desne Božje. Život je rast do savršenstva, rad do ostvarenja svojih sposobnosti i radost do punine.

Kraljevstvo svetosti - to je savršeno stanje bez grijeha, punina Božjega života: u osobi, u imenu, u slavi. Sveta osoba može oprostiti. Ako ne možemo oprostiti, daleko smo od svetosti!

Kraljevstvo milosti - to je dar kojim postaješ mila nekomu, čini te milom, čak bez tvojih zasluga; stanje da si nekomu u naklonosti, a ne u nemilosti.

Kraljevstvo pravde - to je ona snaga, krjepost koja svakomu daje što mu pripada: caru carevo, Bogu Božje. Komu čast - čast; komu vlast - vlast. Komu nagrada - nagrada; komu kazna - kazna!

Kraljevstvo ljubavi kakvu definira sv. Pavao Korinćanim: ljubav koja je velikodušna i dobrostiva, koja ne zavidi, ne hvata se, ne nadima

se, ne traži svoje, ne pamti zlo, nije nepristojna ni razdražljiva, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini. Sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi (1 Kor 13,1-13).

Kraljevstvo mira. Znamo što je mir kad nas spopadne nemir, strasti, oluja, rat. Mir je kao onaj sudac na uzavrelu igralištu. Samo njegov zvižduk može sve smiriti, i igrače i navijače. Tako i Mir Kristov može smiriti sve naše napetosti, strasti i nesporazume. Mir savjesti.

5. - KADA JE POČEO PROCES u Jeruzalemu, nakon trogodišnjega javnog djelovanja, bile su dvije optužbe na Isusov račun: jedna religiozna, koju je izrekao Kajfa, veliki svećenik one godine: pitajući Isusa: "Zaklinjem te Bogom živim: kaži nam, jesli ti Krist, Sin Božji?" (Mt 26,63-64). Isus mu jasno i glasno odgovori: Ti kaza! Štoviše, kažem vama: Odsada ćete gledati Sina Čovječjega gdje sjedi zdesna Sile i dolazi na oblacima nebeskim". A druga je optužba bila politička: Upita ga upravitelj Pilat: "Ti li si kralj židovski?" Od odgovori: "Ti kažeš" (Mt 27,11.). Sve shvaćeno u duhovnom, a ne imperijalističkom smislu.

I nakon toga vrtoglavo slijede događaji kojima se ostvaruje Kraljevstvo.

6. - ISUS I LIJEVI RAZBOJNIK (Lk 23,39-41). Sv. Luka prikazuje lijevoga razbojnika na križu na Kalvariji, **Gizmu**, kako ga naziva kršćanska predaja. Ovaj Gizma bijaše poznati zločina, koji nije dao pred se u razbojništvu. Vjerojatno je, nakon što je konačno uhićen, prijekim sudom osuđen i poveden u smrt, i to na križu, upravo na Veliki petak zajedno s Isusom. Kakav je to bio nasilnik, vidi se i po njegovu držanju na križu. Vrijeda oko sebe sve živo, pa čak i Isusa. I njemu se ruga i pogrdjuje ga: "Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!" (Lk 23,39).

Na te njegove nerazumne uvrjede, i to malo prije odlaska s ovoga svijeta, Isus mu užvraća - božanskom šutnjom. Prepustio ga je njemu samomu. Neka dobro razmisli i sam se opredijeli na koju će stranu: među blagoslovljene ili proklete. I kad se god Isusa na takav pogrdan način obezvrijedi i izruguje, on kraljevski dostojanstveno šuti. Njegova je šutnja jača od sve razbojničke vike i galame ovoga svijeta. Poziva čovjeka da se slobodom od zla odvratи i da se slobodno i svjesno Bogu obrati. Imat će vremena.

Ne znamo konačnu sudbinu toga nesretnog Gizme. U rukama Božjim. Sveti Augustin o su-

dbinama takvih ljudi: "Koji čovjek može presuditi o čovjeku? Sve je puno nepravednih sudova. O nekom, eno, očajasmo, a on se obrati i bude najbolji. Od drugoga smo mnogo očekivali, a on odjednom posrće i postane najgori. Niti nam je strah, a niti ljubav pouzdana".

Ali znamo da je u ovom trenutku najviše došlo do izražaja Srce Gospodina našega Isusa Krista koji umrije za sve ljude: za nepravedne suce i upravitelje, za sve Barabe i Gizme, razbojниke ovoga svijeta. Možda se negdje nekada i čulo da je netko umro za pravednika, kaže sv. Pavao (Rim 5,7-8). Ali ovo što je Gospodin učinio, nikada se nije ni prije ni poslije toga dogodilo, osim isključivo u Isusu Kristu, jedinom Spasitelju i Otkupitelju roda ljudskoga.

7. - ISUS I DESNI RAZBOJNIK (Lk 23,42-43), tradicionalno zvani **Dizma ili Dobri razbojnik**. Iako jednom rečenicom i sv. Matej i sv. Marko kazuju kako Isusa vrijedahu i oni koji bijahu s njime raspeti (Mt 27,44; Mk 15,32), ne razlikujući lijevoga od desnoga - možda su u početku bila obojica jednakata, a tijekom se vremena opredijeliла - sv. Luka puno je precizniji i obzirniji. On nam prenosi posljednju autentičnu vijest s posljednje stranice Isusova ovozemnoga smrtnog života da se ipak jedan između razbojnika u posljednjem trenutku, prije svoga izdisaja, Isusu obratio osobno: razumno, ponizno i usmeno. Štoviše, najprije se obratio svomu kolegi na križu, Gizmi, prekoravajući ga: "Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi, jer primamo što smo djelima zaslужili, a on - on ništa opako ne učini". Stoga se Dizma okrene k Isusu, koliko se mogao na križu okrenuti, i zamoli ga: "Isuse, sjeti me se kada dođeš u **kraljevstvo** svoje".

Ovdje Isus više ne šuti, koliko god bio iznemogao u svojoj fizičkoj iscrpljenosti, nego se i on okreće tomu vjerniku i skrušenu raskajaniku i na glas mu prozbori da su nazočni mogli jasno razluciti: "Zaista, tebi kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju" (Lk 23,40-43).

Isus ovdje prozbori, jer je ganut do dna svoga božanskog srca. I ne samo da raskajanu razbojniku sve zaboravlja i prašta, nego mu javno obećaje da će zajedno s njime, kao prvim plodom otkupljenja, te iste večeri biti na večeri s Ocem u nebeskom raju. Izričito je spomenuta riječ raj.

Gospo veoma draga zbog te Isusove rečenice, jer vidi da će njezin sin izravno u raj, a i zbog razbojnikova obraćenja i ulaska u rajska slavu.

Dizma, odnosno desni "dobri razbojnik", jest prvi sveti spašenik proglašen izravno od Isusa Krista. I to na križu. I to za svoga zemaljskog života. Isus je bio siguran da se taj pokajani zločinac ne će više izvrtati, još je tu samo nekoliko minuta i doći će s njim pred prijestolje Oca nebeskoga. I reći će Bogu: "Evo, Oče, prvoga ploda moga otkupljenja kamo si me spremio i kako sam obećao ispuniti tvoju svetu volju. Doveo sam ti najvećega razbojnika, ali i najvećega raskajanika".

Primjena i zaključak. Vas sestre Isus neprestano kroz ovih stotinu godina bjelopoljskoga boravka i djelovanja, uz ostalo, provjerava i suočiće sebi i svomu križu. Biskup Buconjić darovao vam zemljiste ovdje u Bijelome Polju gdje smo sada, darovnicom od 31. listopada 1910., malo više od mjesec dana prije smrti. Najprije ovamo prenijele dio sirotišta iz Mostara, a onda ovdje otvorile pučku školu, multietničku, 1913., tijekom vremena bila je za djevojčice konfesionalna, katolička. Škola s pravom javnosti. I stalno se živjelo i radilo u teškom siromaštvu: kako ne ćeš kada si primala djevojčice iz sirotišta iz Mostara da ih ovdje školuješ. I nije samo siromaštvo, nego godine 1921. izgorio i samostan i škola. Sve iznova. Pa godine

1945. udario vihor porača i komunističkoga bezumlja, sve suprotno onomu Kristovu kraljevstvu. Kao da je nastupilo Antikristovo

*kraljevstvo lažotinje i smrti,
kraljevstvo grješnosti i nemilosti,
kraljevstvo nepravde, mržnje i nemira!*

Tada je - te 1945. godine - bilo oko 150 djece u pučkoj školi. Škola tijekom vremena zatvorena. Sama Provincija u pitanju i opasnosti. Budući da su 1. travnja 1949. - nije to bila prvoaprilska šala, nego najtragičnija zbilja, - sestre morale iseliti iz 11 kuća, najveći ih je dio došao u ovaj samostan kao glavno utoчиšte. A onda opet 1. travnja 1992. morate iz Bijelog Polja u novi progon. Samostan granatiran i srušen. Ali od 4. listopada 2005. opet sve oživjelo i proradilo zahvaljujući Bogu i njegovoj Providnosti.

Izražavam vam, sestre, svoje dvije želje, prăćene molitvom Bogu: Prva da se što više obnovite osobljem, dobrim zvanjima, po Božjoj volji, i, druga, da opet otvorite katoličku školu u ovom mjestu. To ste vi kadre učiniti, ili se zovite nekako drukčije, a ne Školske sestre. Pomoći će vam Sveta Obitelj: svojim zagovorom Marija i Josip, a svojim milosnim blagoslovom Isus Krist Kralj!

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR (KIUM)

NEUMSKO SLAVLJE

(Neum, 29. 8. 2010.) - Don Ivica Puljić, župnik neumski, kroz školsku je godinu pripremao učenike osmoga razreda osnovne škole za primanje sakramenta sv. krizme ili potvrde. Kao što to čini svake godine o svetkovini Gospe od zdravlja, koja je zaštitnica i župe i Dan cijele neumske općine. U dogovoru s Ordinarijatom u vrijeme župnikove odsutnosti radi lječenja pritekao je u pomoć njegov zemljak i sužuplanin sa Stjepan Krsta don Zdravko Ivanković, ravnatelj Svećeničkoga doma u Mostaru. Tako je šezdeset učenika mogao ispitati i provjeriti im znanje don Ivan Štironja, pastoralni vikar, desetak dana prije sv. krizme.

Slavlje krizme bilo je posljednje nedjelje u kolovozu, po ustaljenu pravilu. Don Ivica je pozdravio biskupa Ratka u početku sv. Mise. Jedan je krizmanik predao sliku župne crkve neumske, a jedna krizmanica buket cvijeća. U koncelebraziji bilo je sedam-osam svećenika, neki su imali na krizmi od svoje braće ili sestara sinove i kćeri. Župni je zbor pjevao pod vodstvom s. Terezije, služavke Maloga Isusa.

Biskup je u propovijedi govorio o Isusovu bontonu iz kojega se mogu izvući i moralne pouke o krjeposti poniznosti i o grijehu oholosti. Ponizan ne će trčati na prvo sjedište kad je pozvan na gozbu, nego će čekati da ga domaćin rasporedi

na odgovarajuće mjesto. Ponizan ne će pozivati samo svoje rođake i prijatelje, nego će imati pune obroke i za sirotinju, nemoćne i hendikepirane. Ponizan ide po-nizini, kako mu i samo ime kaže, skroman, svjestan da ima od njega i pametnijih, i učenijih; boljih svirača, i pjevača, i igrača; ne nadima se, ne nadmeće se. A bolesti oholnika nema lijeka, veli starozavjetni mudrac Sirah (3,28), kako se čulo u prvom čitanju. Kako ćeš ti dokazati neobuzdanu dvadesetgodišnjaku koji je sjeo u očev auto da na cesti bude - ponizan, pokoran, razuman? Da ne prelazi određenu brzinu, da ne krši pravila, da dadne prednosti? Neizlječiv! Uzor poniznosti jest Marija Nazarećanka, koju je Bog primijetio u njezinoj neznatnosti i uzvisio je na najveći stupanj koji je dodijeljen ljudskoj osobi. Nju vjernici zazivaju kao zaštitnicu i zagovornicu zdravlja, u prvome redu duhovnoga, a onda i tjesnoga. Gospa od zdravlja.

Biskup nije propustio spomenuti da župa moli Boga za nova duhovna zvanja, i svećenička i redovnička.

Nakon sv. Mise našao se dvostruko veći broj svećenika u župnom dvoru na čestitkama i na dobroj željama da Bog, po Gospinu zagovoru, čuva cijelu župu u dobru zdravlju, na čelu s njezinim pastirima don Ivicom župnikom i don Zdravkom pomoćnikom.

SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE

(Bijelo Polje, 29. 8.-1. 9. 2010) - Ovogodišnji drugi turnus duhovnih vježbi svećenicima hercegovačkih biskupija od 29. kolovoza do 1. rujna održao je msgr. dr. Đuro Hranić, pomoćni biskup

đakovačko-osječke nadbiskupije. Po ustaljenu rasporedu duhovne se vježbe održavaju u Emausu, u Kući susreta, u Bijelom Polju kod Mostara. Sudjelovalo je 19 svećenika. Duhovne su vježbe za-

počele zazivom Duha Svetoga i uvodnim razmatranjem na temu "Duh Gospodnji na meni je" (Lk 4,16-21). "Ulazimo u duhovne vježbe. To je okolnost koja nas poziva da obnovimo idealizam i oduševljenje kojim smo išli na svećeničko ređenje te da se vratimo prvom zanosu i prvoj ljubavi prema svećeničkom zvanju i službi. Istodobno, samo radosni svećenici, koji vole svoje zvanje, mogu biti poticaj i mladima da budu velikodušni pred Gospodinom koji zove", započeo je voditelj. Ulazimo u duhovne vježbe. To je vrijeme kad nailazi Isus i kad pred njim čujemo glas Ivana Krstitelja: "Evo Jaganjca Božjega, Onoga koji oduzima grijeh svijeta." Dolazi Isus i odnosi grijeh, teret, muku, slabost svijeta. Čitajući ovaj tekst za sebe, riječ grijeh smijemo zamijeniti i nekom drugom riječju: slabost, ovisnost, navezanost, strast, blokada, umor, teret koji nas je pritisnuo. U oslobođenju od grijeha očituje se slava Božja, ističe biskup. Nakana mu je jasna - susret svećenika s Isusom, vrhovnim svećenikom, i u tom smislu, msgr. Hranić svoja razmatranja temelji na dobro nam poznatom doživljaju dvojice učenika, koji uskrsne večeri napuštaju grad svojih razočaranja i vjerojatno odlaze nekamo gdje ih ne će svaki detalj podsjećati na propast koja se dogodila proteklih dana.

Taj biblijski odlomak o ukazanju učenicima na putu u Emaus (Lk 24,13-35) biskup obrazlaže kroz sljedeće teme i naslove: "Dvojica zajedno na putu", "Stranac propovijeda", "Stranac za vjernike", "Dopusti da budeš poslan" i nastoji ih primijeniti na naš svećenički život.

Različitost naših situacija i razmišljanja jest očevidna. Ali jedno je sigurno: u sve te naše situacije ulazi uskrsli Krist koji je stvarno, bitno i osobno nazočan u Euharistiji. On je nazočan u našoj stvarnosti do kraja vremena, ali ostaje otvoreno pitanje našega prepoznavanja Krista i njegova djelovanja. Jer moguće je, kako vidimo i iz primjera učenika na putu u Emaus, hoditi zajedno s Kristom, slušati ga, govoriti mu svoje jade - ali ga ipak ne prepoznati. Susret na putu u Emaus i prepoznavanje u lomljenju kruha uvode nas u otajstvo uskrsne preobrazbe. Bog je htio postati tijelom, prihvatio je ljudski život obilježen posljedicama grijeha. I u ljudskoj slabosti očitovala se božanska slava. Ondje gdje mi ljudi ne vidimo izlaza, Bog otvara nove horizonte i novu neslućenu mogućnost. Bog nudi preobrazbu, zoru, novi slavni početak kada smo sve izgubili, kada se nad naše horizonte nadvije mrak, ondje gdje je nama

najteže i odakle ne vidimo izlaza. I Bog se ne boji naših slabosti, ne boji se problema u koje upadamo ili smo upali, ne boji se našega grješnog života ni naših osobnih i crkvenih "bezizlaznih situacija". Bog se očituje na djelu onda kad je najteže. On stvara obrat.

Susret u Emausu uvodi nas u otajstvo Euharistije. Riječ "euharistija" točno prevedena znači: "čin zahvaljivanja". Slaviti Euharistiju i živjeti euharistijski - a to je naš svećenički život - bitno je vezano sa zahvaljivanjem. Živjeti euharistijski, znači živjeti život kao dar, na kojem treba zahvaliti. Ali zahvaljivanje nije prva reakcija na život, pogotovo ne ako život doživljavamo kao niz gubitaka! Unatoč tomu, veliko otajstvo koje slavimo u Euharistiji i ostvarujemo u euharistijskom životu, upravo je ovo: da iz žalosti zbog svojih gubitaka naučimo kako je život dar. Prepoznavanje Krista prisutnoga u Euharistiji jest dar milosti Božje. Uskrsli je Krist otvorio pameti dvojice učenika tumačeći im sve što se imalo zbiti s njima (usp. Lk 24,27). Kristovo tumačenje onoga "što se na njega odnosilo u svim Pismima" jest milosni trenutak koji u učenicima stvara želju da budu u njegovoj prisutnosti: "Ostani s nama, Gospodine". To je priprava za otvaranje očiju i prepoznavanje Krista u lomljenju kruha.

Prepoznavati Krista u lomljenju kruha i njegovu nazočnost u životu Crkve nije čin ljudske volje ili razuma, puke želje ili potrebe trenutka. To je otajstvo vjere (*mysterium fidei*) i kao takvo ne može se dokazati niti pokazati. Euharistija je otajstvo u koje se proniče samo milošću vjere, otajstvo koje se osjeća vjerničkim srcem, otajstvo koje jača vjeru i razveseljuje srce. "Zar nije srce gorjelo u nama dok nam je putem govorio i tumačio Pisma!" (Lk 24,32). Slavljenje Euharistije jest, dakle, dinamičan proces u kojem čovjek vjerom slavi otajstvo a otajstvo mu jača vjeru.

Upravo iz toga dinamičnog procesa rađa se sljedeći element euharistijskoga slavlja, a to je poslanje, koje se sastoji u radosnu svjedočenju da smo doživjeli Krista i susreli se s njime. Iskustvo susreta s Kristom i njegova nazočnost u našem životu te obećanje besmrtnoga života jesu postavke koje životu kršćanina, posebno svećenika, daju drukčiji smisao. Svaki aspekt njegova života, bilo radost ili žalost, uspjeh ili neuspjeh, poprima drukčije značenje u svjetlu činjenice Kristova uskrsnuća i njegove nazočnosti među nama. Zato kršćanin ne strahuje i ne zdvaja nego ide radostan u svijet i naviješta: "Zaista je Gospodin uskr-

snuo..." (Lk 24,32). To je ono što Euharistija znači u životu kršćanina, a posebno svećenika.

Voditelj je, osim navedenih razmatranja, održao još nekoliko homilija na sljedeće teme: Posljednja večera - homilija o služenju. Petrova vjeiroispovijest kod Cezareje Filipove. Tko je Krist za nas svećenike? Marija i Euharistija. Gospin život trajni hod za Isusom.

U ponedjeljak uvečer imali smo euharistijsko klanjanje pred Presvetim koje smo namijenili za

naš svećenički pomladak: naše bogoslove i sjeme-ništare.

Drugi dan duhovnih vježbi imali smo Pokorničko slavlje i mogućnost za pojedinačnu ispovijed.

Uvečer istoga dana imali smo slobodan razgovor s biskupom voditeljem na temu "Svećeničke radosti i krizni trenutci u svećeničkom životu", gdje smo iznosili svoja svećenička iskustva i potekoće na koje nailazimo u svome pastoralnom djelovanju.

BLAGOSLOV CRKVE SV. MATEJA

(Mostar, 19. 9. 2010.) - Na Bogojavljenje, 6. siječnja 1993., u jeku rata, msgr. Pavao Žanić, biskup mostarsko-duvanjski, zajedno s koadjutorom biskupom Ratkom Perićem, poštujući ono što je trebalo poštovati, odcijepio je od katedralne župe Marije Majke Crkve još četiri nove gradske župe, posvećene četvorici svetih evanđelista: Mateju, Marku, Luki i Ivanu. Iz dekreta osnivanja župe: "Granice župe sv. Mateja - Rudnik-Orlac određene su ovako: Na zapadu graniči sa župom Cim, tj. od Goranačkih okuka starim Vihovičkim putem pokraj Rudarskih kopova ide na Splitsku ulicu. Lijeva strana Rudnik-Orlac, desna Cim. Na jugoistoku graniči katedralnom župom, tj. Split-skom ulicom do križanja s Avenijom.

Na sjeveroistoku graniči sa župom Centar-Zalik, tj. Avenijom preko terena nekadašnjega poduzeća 'Obnova' izlazi na Neretvu linijom kojom se predviđa produženje Avenije i izgradnja mosta na Neretvi. Na sjeveru graniči sa župom Potoci, tj. teče rijekom Neretvom do Vojna (koje pripada župi Potoci). Nova je župa posvećena sv. Mateju apostolu i evanđelistu, kojemu blagdan Crkva slavi 21. rujna."

U župi su se izmijenili župnici: don Jozo Blažević, don Ivo Šutalo, don Bariša Čarapina, don Marko Kutleša i don Ivan Perić, koji je došao 2004. Najprije je iznajmljen prvotni prostor, kat vojnoga skladišta u vlasništvu poduzeća Vetfarm, koji je adaptiran kao sakralni i otvoren za liturgijsku uporabu 28. veljače 1993. U toj obiteljskoj "crkvi na katu" blagoslovljen je kip sv. Mateja 17. prosinca 1995. Kad se našao prostor 100 metara dalje, osobito se zauzeo sam zaštitnik, sv. Matej. Isus je odgovorio svomu vjernomu apostolu, koji je potaknuo župnika na djelo našavši mu

dobrotvore, arhitekte, inženjere, zidare. Slijedio je blagoslov za blagoslovom s ubrzanim ritmom. Župnik je podigao kriptu koju je biskup otvorio za liturgijske čine 7. travnja 2007., župnu kuću za stanovanje 3. rujna 2007., crkvena zvana za poziv vjernicima 13. travnja 2009., a blagoslov još doduše nedovršene crkve, ali prikladne za liturgijske obrede, obavljen je u subotu, uoči sv. Mateja. Župnik je sa župljanima izišao iz kripte u crkvu.

Župnik je pozdravio biskupa i svećenike koncelebrante.

Biskup je zahvalio župniku na pozivu za ovaj blagoslov kao i mostarskim župnicima: msgr. Luki Pavloviću iz katedrale, fra Stipi Markovića iz Sv. Petra i Pavla, don Jozi Čirki iz Sv. Luke i Sv. Marka i don Mladenu Šutalu iz Sv. Ivana. Pozdravio je i druge svećenike među kojima don Krešu koji je zadužen za formiranje pastoralnog prostora na Bijelome Brijegu, filijali katedralne župe, koji se toga istoga dana otvara blagoslovom katedralnoga župnika u čast sv. Tomi, apostola.

Biskup je blagoslovio vodu i njome poškropio zidove prostrane crkve, koja je privukla mnoštvo vjernika. Neki nisu mogli stati u crkvu pa su pod kišobranima pred crkvom pratili misni obred.

Propovijed je bila o nepoštenom gospodaru silna bogatstva, o nepoštenom upravitelju toga blaga i nepoštenim dužnicima raspikućama gospodareva imanja i materijala. Sve mučka za mučkom, gora od gore. Isus kaže: samo tako nije u kraljevstvu Božjem. Ali ima jedna druga: Kraljevstvo se Božje zaslužuje preko ovoga zemaljskoga imanja i blaga. Tko je vjeran u malome, vjeran je u velikome, zaslužit će nebo. A tko nije vjeran u malome, nije ni u velikom. Ne vele mu u nebo! Isus poziva svoje sljedbenike da darom zemalj-

skoga blaga osvoje nebeska mjesta, da nam oni kojima smo i u čemu pomogli na zemlji budu svjedoci na nebesima pred Bogom.

Na kraju je podsjetio na parlamentarne izbore koji će biti za dva tjedna i pozvao sve punoljetne osobe da izađu i biraju po savjesti, tj. po kriteriju koliko su se kandidati dokazali i dokazuju u promicanju općega dobra grada i naroda, u gradnji infrastrukture, u podizanju kuća prognanima i nevoljnima, u podizanju crkava.

Riječ zahvalnicu izrekao je na kraju župnik don Ivan. Kada smo prije tri godine preselili iz onog magazina ovamo u kriptu naše crkve, onda me jedna pobožna postarija duša naše župe pitala: Velečasni, tamo smo išli uza stepenice, ovdje u kriptu niza stepenice, hoćemo li ikada *uravan*?

Samo sam, umjesto odgovora, dobro uzdahnuo! A danas mogu ponovo ne baš izdahnuti, ali opet duboko uzdahnuti, tako da taj uzdah prati posve drukčiji izraz lica, kao što i vidite!

S tim uzdahom želim reći naglas ono što i svatko od vas, vjerujem, danas osjeća: neka je Bogu hvala i slava što nam je pomogao sagraditi ovu crkvu: Trojedinomu na slavu, sv. Mateju na čast, svima nama na porast vjere i svako duhovno dobro!

Dakako da crkva još nije u potpunosti završena. Ali preostali radovi zanemarivi su u usporedbi s onim što je do sada napravljen. Pa kada bude sve dovršeno, nekada iduće godine, uzdajući se u Boga, onda će i naša crkva zasjati u punoj ljepoti.

Danas bi trebalo pročitati sva imena onih koji su u ove četiri godine radili na izgradnji crkve i svih popratnih objekata, zvonika, župne kuće i svega ostalog. To ipak ne ću učiniti, ne samo zbog toga što radovi nisu završeni, nego zato što bih učinio grijeh propusta prema tolikima koje ne bih spomenuo, a zaslužni su možda i više od onih koje bih spomenuo; mislim najprije na mnoge u

našoj župi koji su sve ove godine od svojih mirovina ili skromnih plaća odvajali, po 50 ili 100 maraka gotovo svakoga mjeseca i davali za izgradnju crkve, preko onih koji su stotine krunica izmoliли za naše dobročinitelje, do onih preko granice koji su nam mnogo pomogli, odvajajući novce za našu crkvu, ne od svoga suviška, nego iz ljubavi prema našemu narodu i Crkvi Božjoj, a ne žele da im imena budu obznanjena.

Sve čemo njih, i jedne i druge, uključiti danas u ovu svetu misnu žrtvu, počevši od onih koji su ovo djelo zamislili, nacrtali i, naravno, do svakoga radnika pojedinačno koji je litre i litre znoja samo minuloga ljeta, a tako i posljednjih godina ostavio i ugradio u ovo sveto zdanje. Pogotovo one radnike koji nisu bili ovdje tek zato da dnevno štograd zarade preko svoje firme, nego zato što su bili radosni i ponosni da je na njihovim dlanovima nikao i poneki žulj gradeći crkvu sv. Mateja, Kristova apostola. Bog im uzvratio stostruko i na ovom svijetu, a pogotovo u vječnosti.

Blagoslov crkve događa se danas, jer naš biskup Ratko odavno je preuzeo druge obvezе, pa ne će moći biti s nama u utorak kad budemo svečano slavili patrona svoje župe, sv. Mateja, evanđelista.

Želim zahvaliti i svima koji su ovih dana pomogli oko pripreme za prvu sv. Misu ovdje u crkvi i preseljenja iz kripte, hvala gradu Mostaru i onim ljudima koji ga predstavljaju na svesrdnoj pomoći, ne tek oko uređenja okoliša crkve, parteru i parkinga, nego i za svaki drugi građevinski projekt u župi, što su imali sluha i surađivali na općem dobru. Moglo se i više, reći ćete. I jest i hoće, vjerujem!

Vama, braćo svećenici, dragi vjernici iz naše i susjednih župa u ime nas dvojice svećenika, don Nikole i mene, hvala na vašem dolasku na ovu sv. Misu blagoslova naše crkve. Posebno hvala pjevačima, katedralnomu i našemu zboru.

DAN TREBINJSKE BISKUPIJE

(Trebinje, 26. 9. 2010.) - Trebinjski župnik don Milenko Krešić organizirao je Dan Trebinjske biskupije, koji se, već godinama, slavi u nedjelju najbližu svetkovini sv. Mihovila arkandela, zaštitnika Trebinjsko-mrkanske dijeceze. Ove godine svetkovina je pala na 26. rujna.

Biskupski ordinariat iz Mostara poslao je obavijest na sve župe te biskupije da te nedjelje svećenici, gdje je samo jedan na župi, mogu slaviti ranu sv. Misu u 9,00 sati, tako da mogu sa svojim vjernicima, koji to žele, poći u trebinjsku katedralu Male Gospe na svečanu Misu u 12,00 sati.

Najprije u samu uočnicu koncert je izveo orguljaš i čembalist, asistent na Mužičkoj akademiji u Zagrebu, dobitnik više međunarodnih nagrada gosp. Pavao Mašić. Trebinjska katedrala, umjetnošću mladoga maestra, bila je ispunjena zvucima: J. S. Bacha, C. Francka, F. Couperina, P. Du Magea i G. Morandija.

Posjetitelji koncerta, uglavnom Trebinjci, oduševljeno su više puta aplauzom pozdravljali i zahvaljivali maestru te osobno i župniku za priređeni "blagdan glazbe" u gradu Trebinju i katedralnoj crkvi.

Na svetkovinu Zaštitnika svečana procesija pošla je iz dvorišta ulicom na glavna vrata uz bruhanje orgulja i ulaznu pjesmu. Katedrala je bila puna vjernika, a kor pun pjevača iz Neuma s voditeljicom s. Terezom, služavkom Maloga Isusa. Na slavlju se našlo 17 svećenika. Javio se i dekan Trebinjski don Ante Luburić, koji je u ime Ordinarijata poslan u Željezno, Gradišće, da u subotu 25. rujna sudjeluje u biskupskom ređenju domaćega sina hrvatskoga podrijetla, msgr. Egidija Živkovića. Bio je u katedrali nazočan i predstavnik Zahumsko-hercegovačke eparhije otac Stjepan Kovačević.

U svetištu, uz biskupa Ratka, oko oltara bili su msgr. Mirko Maslać iz Hrasna, dubrovački generalni vikar, msgr. Luka Pavlović, mostarski katedralni župnik i dekan, stolački župnik i dekan don Rajko Marković i župnik don Milenko. Obrazac sv. Mise uzet je od sv. Mihovila. Biskup je u propovijedi govorio kako u Svetom Pismu nema nikakve sumnje u opstojnost anđela, nevidljivih duhova našim očima. I to dobrih anđela koji su se opredijelili za Boga, i zlih, koji nisu izdržali kušnju i prometnuli se u vragove. Ali s obzirom na nauku o anđelima, o njihovu poretku, rasporedu, broju, službama, ima dosta nejasnoća i razvoja u naučavanju. Kerubini podupiru prijestolje Božje, izravno mu služe. Serafini pjevaju i odaju Bogu slavu. Sile, Gospodstva, Vlasti, Prijestolja: znamo im imena, ne znamo službe i uloge. Anđeli, osobito arkandeli, jesu vjesnici Gospodnjih koji prenose ljudima neku vrlo važnu poruku Božju. Tako je arkandeo Rafael "Bog zdravlja" - ozdravlja staroga Tobita, prati Tobiju iz Ninive u Ekbatanu, ide po novac u Raguelu u Rages, prati Saru, dovodi je sretno u kuću svoga muža Tobije. Arkandeo Ga-

brijel - "Junak Božji" - navješćuje najprije Zahariji da će mu se roditi sin Ivan. Zatim navješćuje Gospi da će začeti po Duhu Božjem i roditi Sina Isusa. Konačno navješćuje i Josipu da se ne boji uzeti Mariju jer što je u njoj začeto od Duha je Božjega. Arkandeo Mihael /Mihovil/ - "Tko je kao Bog", knez vojske nebeske, koja je nakon kušnje ostala vjerna Bogu.

Ali postoje i oni zli duhovi, na čelu sa Satanom, Luciferom, Beelzebulom. I za njih ima mnoštvo imena: Satan ili sotona, šejtan, đavao, diabolos, vrag, antikrist, napasnik, nečastivi, zloduh, huboba, paklenjak, zavidnik, pakosnik, otac laži, ubojica od početka, kao što ga s ove posljednje dvije riječi definira Krist. Đavli su toliko oholi, umišljeni, da misle da im ni Bog nije ravan. Žele svrgnuti Boga s njegova prijestolja; upropastiti i prve ljude; prevariti i Isusa u Kvarantaniji u Judejskoj pustinji; upropastiti svakoga od nas, zavodeći nas preko sedam glavnih grijeha, od oholosti do lijnosti.

Nasuprot tomu molimo sv. Mihovila da nas brani i štiti. On je preko tisuću godina zaštitnik **ove biskupije**. Njemu je posvećeno više crkava i kapelica, među ostalima i župna crkva u Prenju. Zato je normalno da priređujemo ovu svečanost i svih svećenika i vjernika koji mogu doći na ovo slavlje. Mi zahvaljujemo zaštitniku sv. Mihovilu što brani i podržava ovo malo vjerno stado vjernika.

Župni upravitelj don Milenko na kraju je zahvalio svemućem Bogu za sve milosti i blagoslove. Izrazio čast i hvalu Arkandelu Mihovilu, nebeskomu zaštitniku i zagovorniku pred prijestoljem Oca Nebeskoga, kao i molbu "da i dalje bude naš predvodnik u borbi protiv zla i grijeha, kako bismo uza sve bure i oluje ovoga vremena i dalje uzmogli stajati i opstati. Čvrsto se nadamo da ćemo pod zaštitom i po zagovoru sv. Mihovila Arkandela, i uz dobre, čvrste, uzorne, uspravne i nepokolebive pastire i dalje živjeti svjedočeći ljubav prema Bogu i bližnjemu svomu". Zahvalio je također predsjedatelju misnoga slavlja, svim koncelebrantima, župnom zboru iz Neuma, svim vjernicima hodočasnicima i predstavniku eparhije Zahumsko-hercegovačke i primorske

Na kraju je otpjevan himan *Tebe Boga hvalimo*.

ISUS U “EMAUSU”

(Bijelo Polje, 29. 9. 2010.) - Ravnatelj Caritasa Biskupija-Mostar-Duvno i Trebinje-Mrkan, don Ante Komadina, organizirao je duhovnu obnovu jedno popodne za roditelje djece s poteškoćama u razvoju koja su štićenici Rehabilitacijskoga centra u Mostaru. Štićenici pripadaju različitim kategorijama: jedni su moćni nešto raditi i “zaraditi” mjesecni honorar. Drugi stanuju kod svojih kuća a dolaze na vježbe u Centar. Treći su na stacionaru dan-noć. Ravnatelj je pozvao biskupa Ratka da održi jednu meditaciju i predvodi sv. Misu. Pozvani su svi roditelji kao i djelatnici koji rade u Centru. Bilo je preko 40 roditelja, manji broj djelatnika i tri svećenika. Bila je i prigoda za sv. ispovijed.

Biskup je u razmišljanju uzeo temu “Isus i dječa”.

U ono vrijeme roditelji su donosili djecu, osobito o njihovu rođendanu, da ih koji učitelj-rabi blagoslovi. Pogotovo su ih donosili Isusu, učitelju nad učiteljima. Isus je pokazivao i geste i riječi. I djela i načela. Djela: Želio je da apostoli puste djecu da dolaze k njemu. On je na njih polagao svoje ruke, djecu znao zagrliti, blagoslovljao ih, ozdravljao od svakovrsnih bolesti, roditelje tješio. A tom je prigodom uvijek iznosio i božanska načela, objavu.

Tko primi jedno ovakvo dijete, mene prima, govoraše Gospodin. Od maloga ne možeš ništa primiti, nego njega moraš svega primiti sa svim njegovim potrebama.

Tko njega prima, Isusa prima.

Tko njemu daje, Isusu daje.

Tko pomaže, služi i ljubi takvo dijete, od njegova začeća, rođenja, a koje ni u čemu nije značajno u očima svijeta, taj pomaže, služi i ljubi samoga Isusa. A kad je još k tomu dijete s poteškoćama u razvoju, i kada se kao takvo prima i životno “zagrlji”, to je ona puna identifikacija s Isusom i s Ocem njegovim na nebesima.

Ako dakle Isusa ne primaš, i njegove ljubavi nemaš u sebi, i u njegovoj milosti ne živiš, što ti koristi da primiš svih šest Nobelovih (za fiziku, kemiju, medicinu, književnost, mir i ekonomiju),

da primiš sve bukete cvijeća i aplauze na bima ovoga svijeta,

da znaš sve jezike arkandeoske i anglosaksonske,

da si proniknuo u sva proroštva i otajstva nebeska i zemaljska,

da imaš vjeru da i planine premještaš,

da sve svoje bogatstvo rasprodraš i dadneš srotinji,

da ti se čak i tijelo sažeže, kao vrhunski izraz žrtve, kako već sve vrijednosti ovoga svijeta sažima sv. Pavao Korinćanima (1 Kor 13,1-3).

- Ali Isus je davno i daleko, kako će ga primiti?

- Kako davno, kako li daleko? Eto ga tu, pred tobom, pred kućom, u gradu: Ivica, Zlatko, Mirsad, Jovo, Enesa, Marina, Slavko...

Tko ovakvo dijete primi, Boga prima!

Dijete je ponizno, poslušno, prašta, puno je povjerenja, radoznalosti.

Eto baš te karakteristike jesu propusnica i putovnica u nebesko kraljevstvo.

U DREŽNICI ZRNO GORUŠIĆINO

(Drežnica, 2. 10. 2010.) - Župa Drežnica sa svojim mjestima: Gornja i Donja Drežnica, Grabovica i Vrdi bila je na nišanu onih koji joj nisu željeli ni da dugo živi niti da joj bude dobro na zemlji. Tek mali dio jedva se uspio odhrvati i ostati na pradjedovskoj zemlji, ponajviše u Vrdima, a ponetko se vraća da pokuša obnoviti što se dade obnoviti.

Ove jeseni biskup je Ratko imenovao novoga župnika za župu Drežnicu u osobi mr. don Nikole

Menala, koji je ujedno župni vikar u župi Svetoga Mateja u Mostaru. A u toj župi ima najviše onih koji su se raselili iz župe drežničke u posljednjih petnaestak i više godina.

U nedjelju, 3. listopada, oko stotinjak vjernika okupilo se u crkvi Svih Svetih u Drežnici. Tu je i redovni dušobrižnik don Ivan Zovko koji dolazi iz Jablanice u pomoć. On je u početku sv. Mise pozdravio biskupa i novoga župnika. Biskup je osobno uveo u posjed nove župe župnika don

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija

Nikolu. Rekao je da je don Nikola rođen 1975. u Metkoviću, podrijetlom iz Hrasna, da je službovao u više hercegovačkih župa kao kapelan, a posljednje tri godine studirao je crkveno pravo u Veneciji i postigao stupanj magistra. Don Nikola je izmolio Vjerovanje, položio zakletvu vjerna služenja i čuvanja crkvene imovine i primio ključeve crkve.

Biskup je u propovijedi govorio o Isusovoj rečenici: Kad biste imali vjere koliko je zrno gorušićino, mogli biste brda premještati! Biskup je naveo primjer vjere one žene Feničanke, koju je Gospodin pohvalio. Kad bismo imali vjere kao zrno gorušićino, mogli bismo prenositi brda po teškoća preko svojih ramena u svome životu. Bog bi nam pomogao.

Dan neobično lijep. Obitelji povele i djecu koja se slobodno kreću po crkvi kao u svojoj kući. Pjevalo je zbor djevojaka iz Mostara.

Na kraju sv. Mise novi je župnik Menalo izrazio zahvalnost ovim riječima:

Preuzvišeni gospodine biskupe,
Poštovani subrate Ivane,
draga braćo i sestre!

1. U župi smo Svih Svetih u Drežnici, osnovanoj 1871. godini, i u župnoj crkvi podignutoj 1882., obnovljenoj 1963. i 2005. godine kada je ponovno blagoslovljena.

Matica krštenih donosi ubilježbe krštenja još od prije osnutka župe, već od 1850. god., kada je kršten pod rednim brojem neki Jure Pranjić iz Grabovice, a posljednji upisani krštenik u Matici krštenih jest Jozo Marić s Vrdi, kršten 2010. na Vrdima.

Počevši od 1871., tj. od osnutka župe, u ovoj je župi djelovalo 20 župnika - 12 pokojnih i 8 živih:

1. fra Mijo Nikolić, 1871.-1875.
2. fra Paškal Čužić, 1875.-1876.
3. fra Petar Soldo, 1876.-1877.
4. don Klemo Sumić, 1877.-1895. (sagradio crkvu)
5. fra Bono Šarić, 1895.-1899.
6. fra Jozo Bencunović, 1899.-1902.
7. don Nikola Jurić, 1902.-1940.
8. don Petar Leventić, st., 1940.-1945.
9. don Mate Nuić, 1945.-1948.
10. don Cvitan Radišić, 1948.-1960.
11. don Vinko Brkić, 1960.-1963.
12. don Srećko Bošnjak, 1963.-1972.

13. don Mihovil Zrno, 1972.-1983.
14. don Radoslav Zovko, 1983.-1986.
15. don Jozo Blažević, 1986.-1993.
16. don Milenko Majić, 1993.-1998.
17. don Ivica Boras, 1998.-1999.
18. don Ivo Šutalo, 1999.-2001.
19. don Marko Kutleša, 2001.-2004.
20. don Ivan Perić, 2004.-2010.

Pokojnima neka se Gospodin smiluje, a živima neka dadne snage da mogu odvažno svjedočiti i propovijedati Krista Uskrasnuloga!

2. Zavirivši u *Stanje duša*, nađoh 16 prezime na 142 obitelji koje su potekle iz ove župe te se dalje dijelile i povećavale. Kad počeh brojiti čeljad, vidjeh kako se života nisu bojali ni u najgorim trenutcima siromaštva, bijede, rata i porača; djecu su podizali, učili ih i odgajali u vjeri u kojoj smo i mi ovdje okupljeni. Kada bi se sastali svi živi župljani, od Drežnice preko Mostara, Hercegovine, Hrvatske i drugih, bilo europskih ili prekomorskih zemalja, mogli bi naseliti mali grad. Ali neka nas ima i u drugim kulturama i među drugim narodima ne gubeći svoju vjeru, znajući odakle smo nikli, čvrsti kao kamen a jaki kao Drežanjska i Neretva.

3. Na kraju zahvaljujem Trojedinom Bogu koji nas okuplja na slavljenje otajstva Euharistije, preuzvišenom ocu biskupu koji nas je pohodio u Drežnici, te uputio riječ ohrabrenja svima. Zahvaljujem i don Ivanu Zovki, župniku u Jablanici, koji obilazi vjernike, s vama sakramente slavi, blagoslovuje i dijeli svakodnevnicu. Zahvaljujem i bivšem upravitelju župe don Ivanu Periću, koji je uza sve obvezе u župi sv. Mateja na Rudniku, uvijek bio spremjan priteći u pomoć i vlč. Zovki i svima vama. Neka ih Gospodin nagradi obiljem svoje milosti!

Zahvaljujem i pjevačima, skupini *Narenta*, koji su svojim pjevanjem popratili misno slavlje, kao i svima vama, poštovani župljani, koji ste došli u župu iz koje ste poniknuli.

Pozivamo vas poslije sv. Mise na zajedničku čašicu razgovora i okrjepu za tijelo ispred župne crkve te ujedno zahvaljujemo svima koji su se žrtvovali pripremajući bilo hranu, piće ili što drugo potrebno za današnji svečani dan.

Neka nas sve zagovaraju kod Gospodina Svi Sveti kako bismo mogli i dalje živjeti po Božjim zapovijedima ovdje na zemlji i tako zasluženo doći u zajedništvo s njima!

U "KARMELU SV. ILIJE" NA ZIDINAMA

(Zidine, 3.-8. 10. 2010.) - **Poziv karmeličanima.** Mjesni biskup iz Mostara Ratko Perić pozvao je o. Jakova Mamića, karmeličanskoga provincijala 2000. godine, da na području Mostarsko-duvanjske biskupije Hrvatska karmelska provincija otvorí svoj samostan kao duhovnu oazu, osobito za svećenike, redovnike i redovnice. Oci su karmeličani pozitivno odgovorili zovu, dali se na posao oko podizanja reprezentativna samostana i posebno ga osmislići ciljevima evangelizacijske, duhovne, ekumensko-međureligijske i izobrazbeno-kulturološke naravi. Izrađena je monumentalna građevina koja uza samostana i crkvu ima veliku dvoranu sa simultanim prevođenjem, više manjih dvorana za rad u skupinama i za meditacije te oko 40 soba uglavnom jednokrevetnih. Crkva i samostan na Zidinama na Buškom jezeru blagoslovljeni su 20. srpnja 2006. na spomendan sv. Ilike proroka, zaštitnika "kraljevstva Bosne i Hercegovine" od 1752. godine. Do sada se samostan isticao osobito u službi duhovnosti: duhovnih vježbi, duhovnih obnova i savjetovanja, uvođenja u molitveni život i u formaciju u redovništvo. A skupine dolaze ne samo iz Hercegovine nego i iz Bosne, susjedne Dalmacije i drugih krajeva.

Poziv karmeličana. Na poziv oca Vinka Mamića, sadašnjega provincijala Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa, biskup iz Mostara održao je petodnevne duhovne vježbe - od 3. do 8. listopada - karmeličanima kojih je bilo 23, svećenika i brata, iz svih samostana. Provincija ima šest samostana: u Zagrebu, na Krku, u Splitu, u Somboru, u Sofiji i ovdje na Zidinama. Biskupa je karmelska zajednica pozivala da održi predavanja i misna slavlja prigodom raznih susreta, a vodio je duhovne vježbe u istom samostanu svećenicima iz Đakova i karitativnim djelatnicima iz Mostara.

Teme duhovnih vježbi. Voditelj je najprije ukazao na pravu potrebu duhovnih vježbi. Kao što su potrebne tjelesne vježbe, osobito starijim osobama, a posebno onima koji su dan-noć prikovani uz kompjutore ako žele ostati normalni, tako su nužne i duhovne vježbe mozga i srca, uha i duha. Dva temeljna razmatranja u ovim duhovnim vježbama u 9,00 i 16,00 bila su nešto opširnija na osnovi Svetoga Pisma u ugodnoj dvorani za meditacije te dva nagovora povezana s liturgijskim činom ili pobožnošću u crkvi sv. Ilike proraka. Tako je svakoga dana u 11,00 bilo jednom klanjanje, drugi put krunica, treći put križni put, a pretposljednjega dana bilo je izloženo Svetootajstvo od 11 do 16,00 kada je postojala mogućnost sv. ispovijedi, kao neizostavne teme i vježbe svakoga duhovnoga višednevнog susretanja. Sv. Misa s Večernjom i homilijom u 18,00 sati. Glavna misao vodilja bila je sugovorništvo muških osoba s Isusom od njegova djetinjstva u Nazaretu do uzašašća u Betaniji: sv. Josip, Ivan Krstitelj, Šimun Starac, Nikodem i Arimatejac, Jair, Zakej i Rimski stotnik, Isus i djeca, Isus i njegova braća, sudionici Isusova procesa: Ana, Kajfa, Pilat i Herod; trojica razbojnika: Baraba, Dizma i Gizma, i dvojica razočaranih pa oduševljenih subesjednika na putu u Emaus, kojima je srce gorjelo dok im je Gospodin otkrivaо Pisma. Sugovorništvo riječima, osjećajima, susretima i drugim duhovnim komunikacijama. Mogla su se čitati Isusova načela i djela u službi spasenja ljudi s kojima se on susreo i koje on na svoj božanski način i danas susreće i obraća.

Posjet sv. Franji. Biskup je s ocem Antoniom Čirkom na blagdan sv. Franje Asiškoga, 4. listopada, pohodio župnika don Miju Klarića u susjednoj župi Rašeljke, koja je slavila svoga nebeskog zaštitnika, i susreo se s okolnim svećenicima, sudionicima župnoga misnog slavlja, koje je predvodio župnik iz Prisoja don Gordan Božić.

DUHOVNE VJEŽBE SJEMENIŠTARCIMA

(Travnik, 7.-10. 10. 2010.) - Biskupski vikar za pastoral don Ivan Štironja, na poziv rektora preč. Marijana Pejića, održao je četverodnevne duho-

vne vježbe sjemeništarcima Nadbiskupskoga sjemeništa "Petar Barbarić" u Travniku. Duhovne su vježbe započele zazivom Duha Svetoga u čet-

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija

vrtak, 7. listopada u 16 sati, a završile u nedjelju, 10. listopada, svečanom svetom Misom u 11 sati. Duhovni je vođa sva tri dnevna razmatranja kao i misnu propovijed temeljio na svetopisamskim tekstovima želeći u svima prisutnima probuditi ljubav prema riječi Kristovoj s kojom, onaj koji je upozna i prihvati, ne može kroz život lutati niti biti izgubljen. Birajući tekstove koji govore o susretu Isusa sa svojim suvremenicima, voditelj je nastojao staviti pred sjemeništarce što više duhovnoga materijala da po primjeru sjemeništarca Petra Barbarića zavole Srce Isusovo i Majku Božju te se u ljubavi prema misijama, crkvenim i domovinskim idealima, spremaju i izgraduju za službu u Crkvi. Sjemeništarci su svoje zanimanje i intenzivno uključivanje u program duhovnih vježbi potvrdili mnoštvom pitanja kojima su obasipali duhovnoga vođu u jednosatnom zajedničkom razgovoru na kraju dana u sjemenišnoj kapelici u kojoj su prvi dan završili Euharistijskim klanjanjem, drugi - Križnim putem, treći - Gospinom krunicom a četvrti - svečanom svetom Misom.

Završno Misno slavlje predvodio je don Ivan, a koncelebrirali su rektor vlč. Marijan Pejić i duhovnik vlč. Jakov Kajinić. Sjemeništarci su molitvenim pjevanjem i sudjelovanjem očitovali svoj mladenački duh i žar. Na kraju Misnoga slavlja rektor je zahvalio predvoditelju za uloženi trud a sjemeništarce pozvao da ono što su za vrijeme duhovnih vježbi slušali nastoje potvrditi svojim ponašanjem. Potom je voditelj zahvalio poglavarima, rektoru preč. Pejiću, duhovniku vlč. Kajiniću, prefektu vlč. Mladenu Kalfiću i ekonomu vlč. Marku Majstoroviću na povjerenju i pozivu da predvodi ovu važnu duhovnu obnovu, a sjemeništarce je pozvao da uz Božju pomoći i svjetlo Riječi Gospodnje dopuste da duhovne vježbe započnu u pravome smislu riječi, tj. svjedočanstvom intenzivnijega kršćanskog nasljedovanja

Krista, koji ih želi učiniti dobrim suradnicima svoje Crkve, ponajprije poštovanjem odgojitelja i prepostavljenih a potom odazivom u službi koju im providnost stavi na životni put. Prije završnoga blagoslova zajednički su svi iskazali hvalu Bogu pjevajući svećani "Te Deum" - *Tebe Boga hvalimo*.

Podsjećamo: U sjemeništu trenutačno borave i uče 44 mladića: 16 maturanata, 3 trećaša, 11 drugaša te 14 novopridošlih. Oni dolaze s područja cijele Vrhbosanske metropolije: 33 iz Sarajevske nadbiskupije, 2 iz Banjalučke te 9 iz Mostarsko-duvanjske biskupije. Sjemeništu je priključen *Katolički školski centar* u kojem se školuje gotovo 1000 đaka, od kojih oko 700 pučkoškolaca te nešto manje od 300 gimnazijalaca. "Travničko sjemenište", zahvaljujući prvom vrhbosanskom nadbiskupu dr. Josipu Stadleru, otpočelo je s radom 3. listopada 1882. godine i djelovalo sve do ožujka 1945. kada su ga komunističke vlasti zatvorile i od Crkve oduzele. Nakon mukotrpna nastojanja i teške borbe za povrat, zgrada je djelomično vraćena a sjemenište je ponovno počelo djelovati u jesen 1999. godine. Osjeća se velika potreba za ostalim dijelom zgrade koji još uvijek nije vraćen, a postoji živa nada da će današnje vlasti to učiniti u skorije vrijeme i time Travničkoj gimnaziji barem na taj način odati priznanje.

Kroz ovu velebnu zgradu sluge Božjega nadbiskupa Stadlera prošle su tisuće sjemeništara među kojima i sluga Božji Petar Barbarić, čije je tijelo nakon pronalska u podrumu sjemenišne zgrade u srpnju 1998. godine položeno u sjemenišnu crkvu u koju se mnoštvo hodočasnika okuplja svakoga četvrtka i moli njegov zagovor. Njemu, sluzi Božjemu, crkveni poglavari i vjernici preporučuju i njegove vršnjake sve srednjoškolce, a osobito sjemeništarce i bogoslove.

ELIZEJEVO ČUDO I GEHAZIJEVO ČUDOVIŠTE

(Mostar, 10. 10. 2010.) - **U dogovoru sa župnikom** župe Svetoga Mateja na Rudniku u Mostaru, don Ivanom Perićem, biskup je Ratko, zajedno s don Jozom Ćirkom iz župe Svetoga Luke, slavio nedjeljnu večernju misu u novoj crkvi sv. Zaštitnika, koja je nedavno blagoslovljena i otvorena za liturgijsku uporabu. Dvojica svećenika, don

Ivan i don Nikola Menalo, vode župnu zajednicu od oko 8 tisuća katolika koliko ih pripada toj župi. Nakon što je župna crkva otvorena, primjećuje se da je i naroda više. Osobito je pohvalno koliko je mladeži došlo na listopadsku pobožnost sv. krunice prije sv. Mise. Don Nikola reče da se do sada prijavilo preko 80 učenika i učenica

osmoga razreda za pripremu na sv. krizmu. Do sada najveći broj. Biskup je pod Misom govorio o gubi koja uništava ljudsko tijelo, kožu, a posebno o onoj gubi koja ruši ljudsku dušu. Primjer je uzeo iz prvoga misnog čitanja Druge knjige o Kraljevima.

Elizejevo čudo. Izraelski susjed bijaše Sirija, gdje su živjeli Sirijci ili Aramejci. Jednom zgodom ti Sirijci upadnu u pljačku na izraelsko područje i uhite jednu djevojku koja je čuvala ovce. Odvedu i djevojku i ovce. Uzme je vojskovođa Naaman za sluškinju svojoj ženi. Ali generala Naamana pogodi guba. Čovjek uzimao razne lijekove, ali ništa nije koristilo. Ona se djevojka sjeti da je čula kako je u Izraelu, zapravo u Samariji, živio neki Božji čovjek po imenu Elizej, koji je liječio gubu. General radostan povjeruje, natovari "deset talenata srebra, šest tisuća zlatnih šekela i deset svečanih haljina" (2 Kr 5,5) i dadne se na put u susjednu zemlju. Pođe s njime oveće izaslanstvo. Dođe Naaman pred stanište Prorokovo, ali Prorok ne izlazi da dočeka vojskovođu, nego mu poručuje da siđe u rijeku Jordan sedam puta, da se okupa i da će biti čist. Naaman ljutit, htjede se odmah vratiti kući, prosvјedujući što Prorok nije izišao pred njim da ga pozdravi i upita o kakvoj se bolesti radi. Pratitelji mu, međutim, rekoše da bi ipak bilo dobro poslušati savjet Prorokov. Kad je već tolike poslušao do sada, zašto ne bi iskoristio i ovu priliku? Gubavac general k Jordanu, sedam puta skoči i - čist od gube. Čudo prvoga reda! Vrati se ponovno Proroku da mu ostavi zlato, srebro i haljine. Nato će Božji čovjek: Ništa ne primam. Sve ti to vrati natrag. I nakon višekratnoga nuđenja, nije Prorok ništa htio uzeti, na veliko čuđenje Sirijaca. Da on to prima, ne bi imao milosti od Boga da liječi. Konačno Naaman pristane da ništa ne ostavi. Elizej na to reče: "Idi s mirom" (2 Kr 5,19).

Gehazijevo čudovište. Na sve se to najviše čudom čudio sluga Elizejev, Gehazi. Kako ne će nje-

gov gospodar ništa uzeti? On se dosjeti i za Naamanom poleti, jer se uželio malo haljina i zlata. Sustigne ga na putu i reče mu: Moj se gospodar predomislio! "Moj gospodar šalje me da ti kažem: Upravo su stigla dva mladića iz Efrajimove gore, dvojica od proročkih sinova. Daj za njih, molim te, talenat srebra i dvoje haljine" (5,22). Naaman odgovori: Uzmi, molim te, dva talenta! I haljina! I zaveza dva talenta srebra. I odredi dvojicu svojih ljudi da mu ih donesu do Elizeja. Ali kad su došli do Ofela, reče Gehazi da je dosta, da se oni mogu vratiti, a da će on sada sam. I ostaviše talente i haljine tu u Ofelu, podalje od Proroka, da ne vidi. Kad je Gehazi došao pred Proroka, Elizej uprije pogled u nj: "Odakle, Gehazi?". On odgovori: "Tvoj sluga nije nikamo odlazio". Na to će Prorok, čovjek Božji: "Sad si primio srebro, pa možeš kupiti maslinike, vinograde, sitno i krupno blago, sluge i sluškinje. Ali će se guba Naamanova prijepiti za te i za tvoje potomstvo zauvijek" (5,25-27). I Gehazi se udalji od njega, sav bijel od gube. Eto tako: poželio, polakomio se i - pobijelio od gube (2 Kr 5,20-27). To se zove "Gehazijev sindrom": krasti, lagati, mutiti, u ime Prorokovo lažno govoriti!

Kako je tebi, oče ili majko, kada tvoj sin ili kći govorи nešto u tvoje ime, a ti ništa za to ne znaš? I još, uz te laži, i krade i drugo zlo čini? Sve u tvoje ime.

- Kako je Crkvi kada netko u njezino ime upravlja dijelom naroda Božjega, dijeli svete sakramente, propovijeda, a Crkva ga ne šalje, nego mu zabranjuje to činiti? Kakvo je to čudovište u očima Božjim?

Don Ivan je vodio pjevački zbor na koru, a na kraju sv. Mise oglase je pročitao don Nikola. Osobito je primjećen određen broj darovatelja za konačno dovršenje župne crkve. Hvala plemenitim dobročiniteljima!

TRODNEVNICA U ČAST SV. LUKE

(Mostar, 14. 10. 2010.) - Župnik župne zajednice sv. Luke u Ilićima u Mostaru, don Jozo Čirko, zakazao duhovnu trodnevnicu u čast nebeskoga zaštitnika župe, koji se slavi 18. listopada. Za prvu večer, 14. listopada, pozvao je dijecezanjskoga biskupa Ratka, za drugu večer don Ivana Zovku, nekadašnjega župnika u Ilićima, danas u

Jablanici, i za treću večer fra Ferdu Bobanu, župnika u Gorancima. Za samu svečanost don Dragana Filipovića iz katedrale.

Budući da je u tijeku i "listopadska pobožnost Gospine krunice", u kapelicu se zbilo oko stotinjak vjernika - koliko ih i može stati - već u 17, 30 kada je župnik, umjesto pobožnosti krunice,

predvodio liturgijski čin klanjanja Presvetom oltarskom sakramantu, kao i svakim četvrtkom kroz godinu. Pohvalna praksa tjednoga klanjanja u župama i drugim zajednicama. Pjesmu Svet, Svet svirkom je vodio Viktor Zubac, kojega je vlč. Zovko kao osmoljetkaša naučio svirati, a on, ne budi lijep, uspješno završivši Teološko-katehetski institut, danas vodi i Logovitu u Biskupijskom caritasu i profesor je vjeronauka u Prometnoj školi. Župnik je don Jozo posebnom molitvom uveo u sam čin klanjanja. U sakristiji je sjedio u ispovjedaonici don Nedjeljko Galić, umirovljenik u Svećeničkom domu u Mostaru. Biskup je kratko govorio o Euharistiji koju nam je Isus, kao samoga sebe, ostavio kao hranu duše za život vječni. I predmolio petu deseticu krunice Otajstva svjetla: "Koji nam se u Euharistiji darovaо". Divnoj dakle, blagoslov i blagoslovljen budi Bog kao naknadu za tolike grijehе psovke!

U koncelebraciji je, osim župnika, sudjelovalo i pastoralni vikar don Ivan Štironja. Biskup je u svojoj propovijedi govorio o sv. Luki, Pavlu suradniku i "ljubljenom liječniku" (Kol 4,14), rodom iz Antiohije, glavnog grada Sirije. Tu se i školovao. Po utjecajem propovijedi misionara Barnabe i Pavla obratio se iz poganstva na kršćanstvo. Sa sobom je vjerojatno ponio sav medicinski aparat kada je pošao u misije s Pavlom. Nakon što se susreo i ispitao očevidec i svjedoček Riječi od početka, napisao je Isusov život, sve "po redu" (Lk 1,1-4). Sastavio je i Djela apostolska u kojima

je u prvoj dijelu prikazao uglavnom djelovanje sv. Petra u Palestini, a od 13. poglavљa prati sv. Pavla na njegovim misijskim putovanjima. Luka evanđelist zaštitnik je liječnika.

U vrijeme raspodjele župa u Hercegovini 1899. godine, Ilići su dodijeljeni na slobodno raspolažanje biskupu, ali je u Mostaru sve od 1849. bila samo jedna župa, povjereni ocima franjevcima, do uspostave katedralne župe 1980. godine. S novim papinskim dekretom "Romanis Pontificibus" iz 1975. predviđeno je da se od katedralne župe mogu formirati nove župe. Kada je 1993. godine na Bogoavljenje dijecezanski biskup Pavao Žanić odlučio odcijepiti od katedrale četiri nove župe, ovu je u Ilićima stavio pod zaštitu sv. Luke evanđelista. I kao što je Evanđelje u samome početku s Pavlovim, Barnabinim, Lukinim i Timotejevim naviještanjem imalo ozbiljnih smetnji i prijetnji, tako i ovo osnivanje novih župa u Mostaru ima od početka svojih neobjasnivih poteškoća koje se duguju ponajviše ljudskom faktoru. Ali vrijeme radi svoje. Sv. Luka kristijanizira svojim evanđeljem vjernike više iznutra negoli samim vanjskim ustrojem. A i taj se sve više afirmira. Župnik posjećuje oko 250 kuća o blagoslovu. Održava župni vjeronauk svakoga tjedna. Prijavljuju mu se prvočesnici i krizmanici na posebne pouke. Izdaje župni list od prvoga dana kada je stupio u Iliće i Cim prije pet godina. U strpljivosti svojoj spasite duše svoje, riječ Gospodnja (Lk 21,19).

U ORATORIJU SVETOGA TOME APOSTOLA

(Mostar, 17. 10. 2010.) - **Biskupski ordinarijat** u Mostaru prije nekoliko godina pribavio je zgradu na Bijelome Brijegu za crkvene potrebe na području katedralne župe, da se tijekom vremena otvori filijala za molitvene susrete, za održavanje vjeronauka, za vježbe pobožnosti, za slavljenje svetih Misa i druge liturgijske čine. Prošle godine sestra Terezija Raguž, ančela, održavala je u toj zgradi vjeronauk pučkoškolcima do četvrtoga razreda. Okupila je preko 60 učenika i učenica. Ove godine u premještaju pastoralnoga osoblja u gradu, biskup je Ratko odlučio to mjesto povjeriti pastoralnoj skrbi don Krešu Puljiću, dotadašnjega župnika sv. Ivana apostola i evanđelista u Centru II. u Mostaru.

Novi dušobrižnik zdušno se dao na uređenje zgrade. Otvorio je prizemni dio za liturgijske čine, oko 300 četvornih metara. Uredio oltar i sve oko oltara. Nabavio redove klupa u koje može stati i do 250 vjernika. Izvan toga prostora s 200 četvornih metara druge prostorije: sakristija, ispovjedaonica, govornica, prodavaonica religioznih predmeta. Ispod te dvorane nalazi se sličan prostor razdijeljen u vjeronaučne dvorane i predavaonice. Biskup je ovlastio msgr. Luku Pavlovića, katedralnoga župnika, da blagoslovi prostorije za liturgijske čine, što je don Luka i učinio 19. rujna ove godine. Sveta se Misa slavi svaki dan, a nedjeljom jedna prije podne, druga uvečer. Na sv. Misu dođe preko 350 vjernika, veli don Krešo, koji or-

ganizira vjeroučenike za prvu svetu pričest; do sada ih se prijavilo 42. I za krizmanike; do sada ih se prijavilo 65. I za sve polaznike župne kateheze; do sada ih se prijavilo oko 200.

U nedjelju, 17. listopada, nakon svete krunice, don Krešo je pozdravio biskupa Ratka na večernjoj sv. Misi u ugodnoj liturgijskoj dvorani. Biskup je s don Krešom i don Ivanom Štironjom, pastoralnim vikarom, predvodio euharistijsko slavlje, a skupina ministranata iz raznih razreda posluživala je oko oltara. Dvoje mlađih razgovjетno navješćuju prvo i drugo misno čitanje. Evanđelje po sv. Luki (18,1-8) pjevalo je don Ivan.

Propovijed je o evanđeoskoj prispopobi, o molitvi. Ustrajnoj i strpljivoj molitvi. Isus je u svojoj prispopobi opisao kakav Otac nebeski nije. Nije kao onaj zemaljski gradski sudac kojega je Isus prikazao u dvije riječi: "Boga se nije strašio, a ljudi se nije sramio". Zlo i jedno i drugo. Osilio se do vrhunca svoje oholosti. On nikoga u gradu ne pozdravlja, a svatko mora njega pozdraviti. I gradonačelnik. On rješava slučajeve po svojoj samovolji, a ne po pravdi Boga velikoga. Ne dao ti Bog njemu se obratiti da te brani i parnicu dosudi. Ali jedna žena u gradu, sirota udovica, kojoj susjedi stalno pomalo oduzimaju i voća, i mrginja, i peradi, ne može više izdržati. I

pošla tražiti pravdu u toga nepravednog suca. On je zadugo nije htio ni primiti. Čim bi je primijetio u dvorištu, rekao bi tajnici da joj kaže da gospodin sudac nije kod kuće, da je otišao na službeno putovanje i da ne zna kada će se vratiti. A jedna žena opet u dvorište, po tri puta u tjednu. Više jednom i sucu dojadilo. I reče tajnici da je pusti, da čuje što hoće. Žena mu ispriča tako i tako. Sudac joj izade u susret samo zato da mu više ne dolazi na oči. Eto upravo takav nije Bog. Ako i odgađa uslišanje naše ustrajne molitve, on će opet uslišiti na vrijeme. Odgovoriti na molbe sinova svojih.

Oratoriј. I mi smo odlučili, rekao je na kraju biskup, ovdje otvoriti ovaj prostor za molitvu - na latinskom *Oratorium*. I posvetiti ga sv. Tomi apostolu, koji je najprije bio sumnjičav, pun nepovjerenja, pa i u Isusovo uskrsnuće, ali kad se tijekom vremena uvjeroio, uskliknuo je sav radostan: "Gospodin moj i Bog moj!" (Iv 20,28).

Don Krešo organizira i pjevački zbor. Javilo se više pjevača i pjevačica. Na ovoj sv. Misi svirala je i predvodila pjevanje sestra Matea, milosrdnica, iz katedrale. Bjelobriješka zajednica postupno raste i u pjesmi, i u molitvi, i u strpljivosti, i u vjerskoj pouci. S blagoslovom Božjim - na dobro duša i na čast sv. Tomi apostolu!

SRETNA 120. OBLJETNICA!

(Mostar, 23. 10. 2010.) - Dr. Josip Stadler (1843.-1918.), vrhbosanski nadbiskup (1881.-1918.), Sluga Božji (od 2002.), utemeljio je Družbu sestara Služavki Maloga Isusa na spomendan arkandela Rafaela, 24. listopada 1890. otvorivši ubožnicu, u koju je bilo smješteno 25 siromašnih starica. I odredio da se taj dan slavi kao početak Družbe. Taj je dan namjerno izabran "da bude i pod pokroviteljstvom sv. arkandela Rafaela, koji se onako očinski pobrinuo za obitelj staroga i mladoga Tobije, ne bi li svojim nebeskim milostivim pogledom gledao i na sirotane ženske u ubožnici i na njihove odgojiteljice", zapisano je u kronici Družbe. Ubožnica je prozvana "Betlehemom". Prva djevojčica bila je primljena u sirotište na sv. Josipa 1893. godine, a prvi dječak, 1898., u novu kuću koja je prozvana "Egiptom". Članice Družbe počele su nositi redovničko odijelo od 1895. Posebna je svrha Družbe: odgajati izloženu djecu ili siročad, brinuti se za žene sirote i milosrdno pomagati zapuštene siromahe. Konačno odobrenje Konstitucija Sveta

je Stolica potpisala 25. travnja 1912. Komunističke vlasti 1949. godine protjerale su sestre iz Bosne i oduzeta im je sva imovina. Nakon 25 godina izgnanstva, godine 1974., blagoslovljen je novi "Betlehem", provincijsko sjedište, u Ljubljanskoj u Sarajevu. Godine 1992. u vrijeme rata sestre su i odatle bile protjerane ali su se, kao ptice, samo premjestile na drugu granu, u "Egipat" u Sarajevu.

Stadler je u djetinjstvu svome doživio obiteljsku tragediju: najprije mu je 1853. umrla majka Marija od 42 godine, zatim brat Mijo od 4 godine, pa sestra Rozalija od 20 godina i konačno 1854. otac Đuro od 44 godine. Sve u razmaku od sedam mjeseci. Ti su bolni događaji ne samo sveli obitelj na puku sirotinju nego i ostavili duboke tragove u Josipovoj duši. Prelazeći iz sirotišta u sirotište, kao odličan đak poslan je na studij u Rim gdje je proveo sedam godina (1862.-1869.), zareden za svećenika i postavljen za profesora u Zagrebu. Svećenik 12 godina. Nadbiskupom je imenovan u 38. godini svoga života i biskupovao 37 godina. Kroz to vrijeme:

- 1882. godine isusovcima povjerava sjemenište u Travniku, gdje podiže zgradu za gimnaziju i zavod. Prva crkvena klasična gimnazija u BiH.
- 1890. proradila je i bogoslovija, te je time započeo sveučilišni rad u Bosni i Hercegovini.
- Od 1882. izlazi službeno glasilo *Srce Isusovo*, koje će se 1887. preimenovati u *Vrhbosnu*.
- Od 1882. godine Kćeri Božje ljubavi vode prvu žensku učiteljsku školu u Bosni i Hercegovini, sve do 1945.
- 1884. udara temelje katedrali koju završava 1889. godine.
- Od 1891. do 1902. zauzima se za preobrazbu ilirskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu i bori se za njegov hrvatski naslov.
- 1892. utemeljuje u Sarajevu *Glasnik Srca Isusova* koji i danas izlazi u Zagrebu.
- 1895. dovršeni su kaptolski dvori, u kojima je stanovao i nadbiskup.
- 1896. posvećuje sjemeništu crkvu sv. Ćirilu i Metodiju, slavenskim apostolima.
- 1896.-1902. izlazi ekumenski časopis *Balkan*

koji u Stadleru ima najjačega podupiratelja, jedinstven pothvat u to doba.

- 1906.-1918. izlazi *Hrvatski dnevnik*, utemeljen na katoličkim vjerskim i hrvatskim nacionalnim načelima.

Spisateljska djelatnost bila mu je osobito pri srcu:

- 13 duhovnih spisa što prevedenih što izvorno napisanih;

- 8 pastirskih knjiga i 86 pastirskih poslanica;

- 15 znanstvenih radova izvornih i prevodilačkih.

Utemeljenjem Družbe sestara Služavki Maloga Isusa otpočeo je organizirani caritas u BiH.

Sestre Krunoslava, Ratimira i Olga koje rade u Rehabilitacijskom centru u Mostaru pozvale su biskupa Ratka i ravnatelja Biskupijskoga Caritasa don Antu Komadinu da sv. Misom proslave 120. obljetnicu postojanja Družbe. Biskup je sestrama zaželio da što prije vide svoga Utemeljitelja na oltaru!

IVAN MARČIĆ DIPLOMIRAO TEOLOGIJU

(Split, 28. 10. 2010.) - Bogoslov Trebinjsko-mrkanske biskupije iz Stoca, Ivan Marčić, nakon petogodišnjega filozofsko-teološkog studija diplomirao je teologiju 28. listopada ove godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu postigavši naslov "magistar teologije", prema nazivlju bolonjskoga procesa. Naslov diplomske radnje: *Requiem aeternam dona eis Domine. Teološko-glazbeni ogled u ulaznoj pjesmi Mise za pokojne*. Voditelj doc. dr. don Ivica Žižić, svećenik splitsko-makarske nadbiskupije, profesor liturgike. Radnja obuhvaća 70 stranica. Podijeljena je u tri dijela: Liturgijsko slavlje - mjesto susreta. Estetika - krajnji cilj glazbe. Estetski izraz u glazbenoj formi ulazne pjesme mise za pokojne. U Bibliografiji Ivan se služio s tri desetak inozemnih i domaćih djela.

U prvom dijelu liturgija se promatra kao mjesto susreta vjernika s Bogom. Iznose se sastavnice liturgijskoga slavlja s posebnim osvrtom na uvodne obrede, napose na ulaznu pjesmu. Izlažu se posebne karakteristike mise za pokojne, sastavnice i vlastiti tekstovi, koji služe kao prijedlošci skladateljima.

U drugom dijelu proučava se filozofska pojama estetike i razvoj filozofske misli koja je utjecala na

poimanje lijepoga u teologiji i liturgiji. Potom se promatra estetika liturgije i estetika glazbe stavljući u prvi plan estetiku liturgijske glazbe.

U trećem dijelu donosi se konkretna analiza nekih glazbenih djela. Raščlanjuje se glazbena struktura gregorijanskoga napjeva ulazne pjesme. Pokazuje se u čemu je gregorijansko pjevanje ideal crkvenoga pjevanja. Nakon toga dolazi renesansa s predstavnikom Tomasom Luisom de Victoria (1548.-1611.), španjolskim skladateljem. U teatralizaciji liturgije ogledni je primjer *Requiem* Wolfganga Amadeusa Mozarta (1756.-1791.), austrijskoga kompozitora. U početcima obnove proučava se *Requiem* Gabriela Fauréa (1845.-1924.), francuskoga glazbenika, a u liturgijskoj obnovi cecilijanskoga pokreta proučava se *Messa da requiem* don Lorenza Perosi (1872.-1956.), talijanskoga svećenika i skladatelja, ravnatelja Sikstinske kapele kroz 50 godina.

U očekivanju đakonskoga ređenja, biskup je Ratko, u dogовору sa župnikom don Đurom Benderom, Ivanu Marčiću odredio pastoralnu praksu u župi Gradina, gdje predaje župni vjeronauk i vodi crkveno pjevanje

SV. MISA ZA BISKUPE I SVEĆENIKE

(Mostar, 1. 11. 2010.) - **Slaveći Misu Svih Svetih** u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve biskup je Ratko u početku istaknuo posebnu nakanu: za sve pokojne hercegovačke biskupe i svećenike, biskupijske i redovničke, koji su pastoralno djelovali u Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji. S biskupom su koncelebrirali župnik don Luka Pavlović, don Srećko Majić, generalni vikar do prošle godine, i don Ivan Štironja, pastoralni vikar.

U homiliji biskup je govorio o dvije "vrste" svetaca: jedne je Bog želio postaviti na oltar posebno nama kao uzor; o njima se vodio crkveni proces ispitivanja kršćanskoga života sa stožernim krjepostima pravednosti, razbora, umjerenosti i jakosti u herojskom stupnju; i Bog je svojim čudom potvrdio njihov takav život. A drugi su, mnogo veći broj, oni koji su, spašeni Gospodnjim milosrđem, u nebeskom Jeruzalemu. Svi su bili suđeni ne samo po Deset Božjih zapovijedi, nego i po kriterijima koje je Isus iznio u Govoru na gori: siromašni duhom, ožalošćeni i raskajani zbog vlastitih propusta i grijeha, krotki, gladni i žedni pravednosti, čisti srcem, mirotvorci, milosrdni, progonjeni zbog pravednosti i vjere u Isusa (Mt 5, 1-12), tema današnjega evanđelja.

Trebinjska je biskupija imala svoj povijesni hod s vlastitim biskupima od 10. stoljeća do 1250. kada su bili protjerani iz Trebinja i nastanili se i djelovali na otočiću sv. Marka ili *Marcana - Mrkan*, odатle i naziv M[ar]kanske biskupije, sve do svršetka 15. stoljeća. S početkom 16. stoljeća Papa imenuje trebinjske biskupe koji redovito borave u Dubrovniku. Posljednji trebinjski biskup, Nikola Ferić, umro je 1819. godine. Tada je biskupija predana vodstvu kapitularnoga vikara u Dubro-

vniku, a od 1839. dubrovačkomu biskupu kao apostolskomu administratoru do 1890. godine. Od tada je povjerena mostarsko-duvanjskomu biskupu kao apostolskomu upravitelju.

Mostarsko-duvanjska biskupija imala je kao svoju konkretnu predhodnicu Duvanjsku biskupiju od 14. do 17. stoljeća, bila je više desetljeća pod upravom makarskoga biskupa, od 1735. do 1846. nalazi se u sklopu Bosanskoga apostolskoga vikarijata, zatim do 1881. u okviru Hercegovačkoga apostolskoga vikarijata s biskupima Rafom Barišićem (1832./1846.-1863.), Andželom Kraljevićem (1864.-1878.) i Paškalom Buconjićem (1880-1881.). Godine 1881. Hercegovački je vikariat uzdignut na rang Mostarsko-duvanjske biskupije, a Bosanski vikariat na Vrhbosansku nadbiskupiju i Banjalučku biskupiju.

Mostarski je biskup od 1890. apostolski upravitelj i Trebinjske biskupije.

Od 1881. u Mostaru su bila četiri dijecezanska biskupa: Paškal Buconjić (1881.-1910.), Alojzije Mišić (1912.-1942.), Petar Čule (1942.-1980.) s personalnim naslovom nadbiskupa do smrti (1980.-1985.), Pavao Žanić, koadjutor (1970.-1980.), dijecezanski biskup (1980.-1993.), preminuo 2000. godine.

Svećenici. Na području Trebinjsko-mrkanske biskupije dijecezanski su svećenici od pamтивјека, a u pastvi su pomagali benediktinci, dominikanci, franjevci i isusovci. Na području današnje Mostarsko-duvanjske biskupije djelovali su od 13. stoljeća franjevci, od 1551. javljaju se prvi svjetovni svećenici zvani glagoljaši, od 1881. uvodi se i dijecezansko svećenstvo, a od 2006. djeluju ioci karmelićani.

PLOD ISUSOVE ŽRTVE ZA SVE VJERNE MRTVE

(Mostar, 2. 11. 2010.) - Biskup je Ratko, u dogovoru i u koncelebraciji sa župnikom don Blažom Ivandom i s don Ivanom Štironjom, vikarom za pastoral, slavio sv. Misu na groblju župe Čeljevo kod Čapljine. Misa je počela u 11,00 sati. Oltar u prostranoj kapelici, a vjernici u još prostranim trijemu. Vjernici su se sa svojih obiteljskih

grobnica okupili pred kapelicu na sv. Misu. Dva čitanja i evanđelje.

Propovijed o vjeri u drugi život i u uskrsnuće tijela. Ovih dana priča jedan mostarski župnik - navodi biskup u svojoj propovijedi - kako se studenti tuže na jednoga profesora na jednom mostarskom fakultetu koji je sebi utuvio u glavu da

studentima i studenticama dokaže da nema Boga. On sate gubi na toj beskorisnoj temi umjesto da predaje za što je pozvan! A još je teži slučaj jedne učiteljice osnovne škole koja pod satom opsuje Boga po dvadeset, trideset i više puta. Da ta nesretna učiteljica predvragu svu djecu iz razreda, mnogi bi roditelji zatražili da se toj besramnoj psovačici oduzme dozvola poučavanja i odgajanja djece u školi. Kaže župnik tomu učeniku trećega osnovne koji priča taj slučaj bogohule: Ti trebaš svaki put kad ona opsuje reći: "Blagoslovjen budi Bog!" Kaže mali: "Haj je ti stigni!" Eto kako je učestala svojom bogopsovkom i grdobom na satu. Dok dvjesta vjeroučitelja - svećenika, redovnica, laika i laikinja - nastoji u Hercegovini odgajati u katoličkoj vjeri katoličke đake i učenike od prvoga do dvanaestoga razreda, ova učiteljica psovačica i ovaj profesor bezbožac poduzeli specijalnu misiju da jedno Boga u razredu javno psuje, a drugo nijeće i druge poučava u nevjeri i odučava od vjere. Kako ih Ministarstvo kulture kao nekulturne i neodgojene osobe ne otpusti iz škole?

Nasuprot tim žalosnim slučajevima, biskup je pohvalio dekana jednoga mostarskog fakulteta koji je s ljubljanskim kolegom ovih dana organizao znanstveni simpozij u Mostaru o odnosu i dijalogu vjere i znanosti. I pozvani su brojni znan-

stvenici, stručnjaci, svećenici, filozofi i teolozi da iznesu svoje refleksije, rezultate svoga studija i istraživanja. Vjernik stoji otvorena srca i duha pred tajnom drugoga života. Nevjernik je "siguran" da nema ništa. On dopušta da na drugim planetima ima drugih svjetova, ali ne dopušta da ima drugoga, boljega, svijeta nakon smrti. Kako to on zna? On to ne zna, nego on to slobodno ne vjeruje, svjesno ne prihvata, hotimično odbija vjerovati i biti odgovoran pred Bogom. A što kad se jednoga dana, nakon nužne smrti, probudi na novi život, koji je tako zdušno nijekao? Pa ovaj život tragično završio, a onaj drugi ne stekao? Kad bi taj i takav nevjernik uspio zaustaviti smrt i omogućiti svemu čovječanstvu da vječno živi na ovoj patničkoj zemlji, da ne stari i ne gubi se u glavi, vjernik bi se zamislio i stao preispitivati u svome vjerovanju. Ali kako je i nevjernik podložan neminovnu procesu raspadanja, dobro bi mu došla doza vjere u drugi život i u uskrsnuće tijela. Za svaki slučaj!

Samo je jedan pobijedio smrt, grijeh i zlo, Krist Gospodin, koji svima koji ga prihvataju i u njegovo ime vjeruju obećaje život vječni, u punini. Mi prikazujemo ovu Isusovu žrtvu, svetu Misu, za sve vjerne mrtve, koji su preminuli u Božjem milosrđu, a još nisu ugledali lica Božjega.

SPOMEN NA DVIJE KATEDRALNE VJEROUČENICE

(Mostar, 11. 11. 2010.) - Mostarska katedrala Marije Majke Crkve u prošlom je ratu (1991.-1995.), već u svojoj 12. godini pastoralno-liturgijskoga funkciranja, počela primati ratne udarce za udarcima. Izišla je iz rata polusušena, iskriviljena, isprobijana, na njoj se mogla pročitati neprijateljska zloba i rugoba. Dnevne i nedjeljne Mise u jeku rata slavljene se u katedralnoj kripti sv. Josipa.

U godini 1994., u mjesecu studenome, na spomen dan svetoga Martina biskupa, teška je granata pala s donje strane čvrstoga prolaza između katedrale i župnoga ureda. Dječaci, koji su se igrali s gornje strane prolaza, ostali su svi na životu, a djevojčice koje su se bile sklonile u predvorje kripte i ponavljale vjeroučeno gradivo VIII. razreda bile su pogodjene gelerima: dvije od njih na smrt, a osam drugih ranjene teže ili lakše. Župnik don Tomislav Majić i drugi svećenici iz katedrale

pribrali su se i pružali pomoć ranjenima i rasplakanima. Antonija Sesar i Danijela Vidović preminule su te večeri, nije im pomogla ni sva stručna i spremna bolnička pomoć.

Svake godine 11. studenoga sv. Misu za poginule vjeroučenice slavi mjesni biskup, ako je toga dana u Mostaru. Tako je bilo i ove godine u večernjim satima u nazročnosti brojne rodbine i ostalih vjernika.

Biskup je u propovijedi, prema čitanju dnevno-ga evanđelja, govorio o kraljevstvu Božjem koje dolazi, kako kaže Gospodin Isus, neprimjetno: kraljevstvo istine i pravednosti, kraljevstvo ljubavi i mira, kraljevstvo milosti i blagoslova. Ako svatko živi poštano i pravedno, u miru i slozi, dajući drugomu ono što mu pripada, eto kraljevstva Božjega u nama i među nama. Isus je to osobno očitovao svojim životom pokazujući pravednost, ljubav, milosrđe i mir. Ona je sam kraljevstvo Bo-

žje koje mi primamo njegovim darom pomirenja u sakramenu isповједи, u otajstvu euharistije. I on je sam, prema vlastitim riječima, morao proći zemaljsko trpljenje i smrt da bi doživio uskrsnuće od mrtvih. I najavio je da će svi uskrsnuti o Sudnjem danu, ali oni koji u njega vjeruju uskrsnut

će na život vječni, a oni koji su odbijali njegovo kraljevstvo, uskrsnut će na osudu vječnu. Mi se nadamo u Gospodinu, zato i molimo da se naše vjeroučenice, koje su poginule na vjeronaучnom zadatku, nađu u kraljevstvu nebесkom.

PROMOCIJA DIPLOMIRANIH VJEROUČITELJA

(Mostar, 15. 11. 2010.) - U Mostaru je 15. studenoga 2010., na spomendan sv. Alberta Velikoga, svečanom akademijom proslavljen Dan Teološko-katehetskog instituta i promovirano 19 diplomiranih kateheta - profesora vjeronauka.

Iz Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije: Iva Bagarić, Ivana Brekalo, Ana Drmić, Mirjana Ivanković, Blaženka Kelava, Marija Krajina, Mario Matoš, Tomislav Orlović, s. Branka Perković, Ivana Vukoja, Martina Vukoja, Jaga Zorić i Marija Žulj.

Iz Vrhbosanske nadbiskupije: Ankica Kukolj i Slavko Mihaljević.

Iz Banjalučke biskupije: Jozo Bojanic i Slavko Deljak te

iz Splitsko-makarske nadbiskupije: Marko Domazet-Lošo i Marija Škeva.

Na svečanosti je sudjelovalo oko 200 gostiju. Uz roditelje, rodbinu i prijatelje diplomiranih vjeroučitelja, bili su generalni vikar hercegovačkih biskupija dr. don Tomo Vukšić, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Sarajevu dr. Pavo Jurišić, prorektor za znanost Sveučilišta u Mostaru, dr. Ivo Čolak s tajnikom mr. Marinkom Jurijom te drugi predstavnici crkvenih, znanstvenih, obrazovnih i kulturnih ustanova grada Mostara i županije.

Predstojnik Instituta dr. don Ante Pavlović u pozdravnom je govoru priopćio kako 19 novo-diplomiranih vjeroučitelja pripada zadnjoj generaciji studenata koja prima sveučilišnu diplomu završena četverogodišnjeg programa studija. Naime, taj studij sada traje, u skladu s Bolonjskim procesom, pet godina. I organizira se u dva sljedna ciklusa studija (3+2). Nove je vjeroučitelje pozvao da po svom duhovno-vjerničkom pozivu, vjersko-odgojnem poslanju i stručnim kompetencijama budu odvažni navjestitelji Kri-

stova Evanđelja i prenositelji vjere Crkve, čuvari i svjedoci moralnih i duhovnih vrjednota, odgojitelji vjere djece i mladeži, promicatelji vjerske i kulturne baštine hrvatskoga naroda u BiH.

Dekan dr. Pavo Jurišić pozvao je diplomante na svjedočenja vjere u današnje vrijeme, koje više traži odvažnih svjedoka vjere nego li prenositelja znanja o vjeri.

U ime mjesnoga biskupa dr. Ratka Perića načrte je pozdravio generalni vikar dr. don Tomo Vukšić. Osvrnuo se na povijesni razvoj i djelovanje Teološko-katehetskog instituta, od 1987. godine do danas ističući njegovu teološko-obrazovnu, pastoralnu i kulturnu zadaću, njegovu važnost i doprinos u životu mjesne Crkve i naroda.

Prigodno predavanje s temom *Znanstveno praznovjerje i smislenost vjere* održao je dr. Ivica Musić, profesor filozofije na Sveučilištu i Institutu. U prostudiranu izlaganju progovorio je o suvremenom mentalitetu i sporenjima, od pokušaja jednostrana prikaza prirodno-znanstvene slike svijeta i čovjeka do pojave znanstvenoga praznovjerja, osobito u odnosu na potrebu traženja pune istine i slike o čovjeku i svijetu koji također imaju svoju metafizičku, moralnu, kulturnu i socijalnu dimenziju. U tom svjetlu govorio je o metafizičkoj vlastitosti, razumskom opravdanju i crkveno-teološkom utemeljenju i smislenosti vjere. Istaknuo je potrebu poštovanja svake znanstvene grane, njezinih dosega i granica, te nužnost istinskoga dijaloga, međusobne upućenosti, približavanja i komplementarnosti različitim područja znanosti, na poseban način prirodnih znanosti, filozofije i teologije.

Svečanu akademiju prigodnim skladbama i pjevanjem uljepšao je novoosnovani Mješoviti zbor studenata Teološko-katehetskog instituta pod vodstvom prof. don Nike Luburića.

POZDRAVNI GOVOR DON TOME VUKŠIĆA, GENERALNOGA VIKARA

Promocija 15. generacije Teološko-katehetskog instituta u Mostaru

Mostar, Blagdan sv. Alberta Velikoga, 15. studenoga 2010.

Poštovani dekane Katoličkoga bogoslovnog fakulteta iz Sarajeva!

Poštovani predstojniče Teološko-katehetskog instituta iz Mostara!

Poštovani profesori i studenti Teološko-katehetskog instituta!

Poštovani prorektore Sveučilišta u Mostaru i predstavnici pojedinih fakulteta!

Dragi diplomandi!

Nakon osnutka Teološkog instituta u Mostaru godine 1987., i nakon što se okupila prva generacija studenata, kojih je bilo gotovo 100, njegovo je djelovanje samo nekoliko mjeseci nakon toga zabranila ondašnja vlast. A kada je ta vlast propala, te Institut u jesen 1991. godine punim kapacitetom obnovio rad, već u drugom semestru izbio je rat zbog čega je u Mostaru bilo nemoguće okupljati studente. Sve to uvjetovalo je da je prva generacija diplomiranih studenata promovirana tek 1996. godine. To znači da je Institut u samo nekoliko godina dva puta bio gušen, ali tri puta se dizao. Odnosno, njegov treći početak omogućio je da je ova današnja svečanost 15. po redu promocija.

Kad se ovih današnjih 19 diplomiranih kateheta doda na 175 dosadašnjih, proizlazi da je Teološko-katehetski institut u Mostaru Crkvi darovao 194 diplomirana kateheta i katehistice koji danas djeluju, osim u biskupijama po Bosni i Hercegovini, također u Hrvatskoj te brojnim drugim zemljama po svijetu. Najveći broj njih rade predajući vjeroučiteljstvo u školama i župnoj katehezi, no nisu malobrojni koji su izabrali neki drugi posao: u kulturi, na sveučilištima, u novinarstvu, politici, privredi, administraciji, odgoju, vojsci, biskupijskom caritasu. A neki su pak studijem teologije

željeli samo dopuniti svoju vjerničku formaciju i nastavili su djelovati u drugim životnim zvanjima i poslovima.

Poštovani i dragi diplomandi, u ime mons. dr. Ratka Perića, našega biskupa i vašega profesora, koji se nalazi u Požegi, a koji je po svojoj službi najodgovorniji za djelovanje Teološko-katehetskog instituta, pozdravljam vas s velikim poštovanjem i radošću zbog vašeg uspjeha. Danas kad ste sretno kraju priveli jedan važan posao svoga života, želim vam da se nadahnjujete, osim na velikim načelima kršćanstva i na onome što ste naučili tijekom svoga studija, također na spomenutom primjeru ovog Instituta iz kojega izvlačimo pouku kako je vrlo važno da se u životu, koji ponekada donosi i teška iskušenja, ne izgubi volja za ponovnim početkom.

Ponovno! Ponovno! I ponovno! Posebice to vrijedi za vas koji ćete raditi u odgoju novih generacija. Nemojte se nikada umoriti opetovno se truditi oko mlađih vjeroučenika koje će vam Provinost i crkveno poslanje dovesti na vaše životne putove.

Danas smo s vama, vašim roditeljima i vašim prijateljima, i sa svima koji su vam blizu, zaista radosni. I s razlogom ponosni!

Cijeloga života budite takvi da budete na posos svojim obiteljima, prijateljima, Crkvi, narodu. Činite dobro i budite dobri ljudi. Po primjeru sv. Alberta Velikoga, biskupa i crkvenoga naučitelja, i zaštitnika ovog Instituta, koji je tako sretno uspio spojiti znanost i vjeru, budite dosljedni kršćanski intelektualci.

Neka vas Bog blagoslovi u vašemu životu, zvanju i poslanju!

DUHOVNE VJEŽBE SVEĆENICIMA

(Velika kod Požege, 14.-17. 11. 2010.) - Na poziv požeškoga biskupa msgr. Antuna Škvorčevića, mostarski je biskup Ratko održao trodnevne duhovne vježbe svećenicima Požeške dijeceze od 14. do 17. studenoga. Sudjelovalo je oko 30 svećenika mahom mlađe dobi. Budući da je mjesni požeški biskup Antun ovu godinu posvetio Majci Božjoj Voćinskoj, zaželio je da kroz duhovne vježbe bude što više marijanskih i marioloških nglasaka. Tako je i bilo.

Velika. Okupljanje je bilo u nedjelju navečer u duhovnom centru u Velikoj. Goste je u ime biskupa domaćina, koji je na poziv hrvatskih svećenika odzrakoplovio u Australiju u pastoralni pohod i duhovne vježbe našim misionarima, pozdravio generalni vikar msgr. Josip Klarić. Započelo je zazivom Duha Božjega u Velikoj, staroj i povijesnoj župi, udaljenoj od Požega desetak km. Župa se spominje 1332. godine, danas broji gotovo 3.000 vjernika. Župnik i ravnatelj duhovnoga centra vlč. Mario Sanić.

U prvom razmatranju tema: Slika Božja i neprilika vražja.

U ponedjeljak redala su se razmatranja: Nevjerna žena i obećana Žena; Uzorna žena - Bezgrješna Djevica; Službenica Gospodnja. A homilija pod koncelebriranim sv. Misom u gotičkoj crkvi sv. Augustina, biskupa, obnovljenoj 1575. i danas stručno restauriranoj pod zaštitom države, o Gospu kao Elizabetinoj služavki. Na ploči na zidu čita se kako su u crkvi pokopana dva biskupa: Toma Mrnavić 1642. i Mato Benlić 1674.

U utorak: razmišljanja o Marijinoj veličajnoj pjesmi; o Isusovu rođenju i pastirskom pohođenju; o Šimunovu proroštvo Gosi da će joj mač probosti srce, a o Malom Isusu da će mnogima biti na uzdignuće, a drugima na propast. Jezivo proroštvo, a istinito! Prema Isusu nema neutralnosti: ili ga istinski ljubiti ili ga odbiti. Ljiljana Marić, novinarka "Zajedništva", povremenika Požeške biskupije, zaustavila biskupa na crkvenom dvorištu svojim pitanjima.

Požege. Uvečer, dok su svećenici u veličkoj crkvi molili, pjevali i razmišljali pred otvorenim Svetootajstvom, voditelj je bio pozvan u Požegu održati predavanje prosvjetnim radnicima iz grada i okolice u Katoličkoj klasičnoj gimnaziji. Dočekao ga je ravnatelj Katoličkoga školskog centra vlč. Ivica Žuljević. Biskup je Antun prije četiri go-

dine objeručke iskoristio pogodnu priliku da stara državnu gimnaziju, koja je ispraznjena, a nova u gradu sagrađena, iskoristi i u njoj, obnovljenoj, otvoriti Katoličku klasičnu gimnaziju s pravom javnosti. U svakom razredu po dva odjeljenja, u svakom odjeljenju po dvadeset đaka. Ove godine došla na rod, tj. na maturu. U zgradi su i sedmiorica aspiranata na svećeništvo, kao malo sjemenište. Imaju i duhovnika i prefekta. U istoj zgradi biskup je Škvorčević prije dvije godine otvorio i Katoličku osnovnu školu, već su učenici popunili dva razreda po dva odjeljenja. Otvorio je ne samo u Požegi, nego i u Virovitici Katoličku klasičnu gimnaziju. Na večernjem predavanju bilo je oko 80 uglavnog mladih nastavnika i profesora. I nekoliko svećenika. I sestara vjeroučiteljica. Predavanje o Božjem daru ili talentu u koji je Bog ugradio neumoljiv zakon rada, pametne i poštene obradbe, ali i nagradu za marljive i kaznu za zloličene. Poznata Isusova prisposoba o talentiranim slugama, kojima se dok rade, stalno otvara šire polje rada; a kad dangube, i sami se gube i gubave.

Voćin. U srijedu polazak na hodočašće u Voćin malo više od sat vremena vožnje od Velike. Glavno marijansko svetište Požeške biskupije, i okolice. Župnik i ravnatelj svetišta vlč. Mladen Štivin opisao je povijest župe i crkve i sadašnje stanje. Voćin kao župa, dvije godine mlađa od Velike, spominje se 1334. Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije, kasno gotička iz 14. stoljeća. Crkva je preživjela stoljeća i ratove pa i Prvi svjetski rat. Između dva rata u župi je bilo oko 4.500 katolika. Ali su je u Drugom svjetskom ratu zlobni antikatolički palicrkve zapalili i tako je izgorjela. Nakon rata na području župe ostalo je oko 450 živih vjernika i pet velikih grobišta, od kojih je jedno otkriveno, a druga četiri čekaju stručnu obradbu. Zapaljena crkva tako je ostala kao strašilo do 1986. kada je obnovljena, ponajviše darovima gradišćanskih Hrvata. Obnovljena je i župa. Župna je crkva opstala do noći između 13. i 14. prosinca 1991. kada ju je, opet od istokrvne ruke i duše, dušmanski eksploziv doslovno raznio. Samo je ostao jedan zid stršeći sablasno na mjestu zločina. Ima već više godina obnavlja je Hrvatska država kao spomenik visoke kategorije. Već je pokrivena. Župu obnavljaju i hrvatski katolici iz Letnice i Vrnavokola s Kosova, brojnom

zdravom i veselom djecom. I pokojom obitelji iz Bosne.

Kao svetište služi privremeni sakralni prostor u kojem je slavljenica sv. Misa. I homilija o Gospo - Ženi, biblijskoj Ženi - poslužiteljici u Kani i na Kalvariji. Prije ručka u refektoriju kratko razmišljanje o Isusovu razgledanju Hrama u Jeruzalemu i o susretu sa svećenicima u Hramu. Šteta što ne znamo što je Isus pitao svećenike i na što im je odgovarao. Tu je inače u Hramu prvi put "pro-

govorio", jer Sveti Pismo tu bilježi njegove prve izgovorene rečenice.

Don Ivanu, biskupovu suradniku i suputniku, trebalo je sedam sati dobre vožnje, po kiši, od Voćina do Mostara. Samo se moglo poželjeti da ove marijanske duhovne vježbe svećenicima budu na duhovnu i svećeničku korist, a Gospo na čast. Neka ona svojim moćnim zagovorom kod svoga Sina štiti požeškoga pastira, svećenstvo, redovništvo i vjerništvo!

STOLJETNO DJELOVANJE SESTARA FRANJEVKI U BIJELOME POLJU

(Potoci, 21. 11. 2010.) - **Na svetkovinu Krista Kralja**, 21. studenoga 2010., Školske sestre franjevke provincije Svetе Obitelji iz Mostara proslavile su stoljeće života u Bijelome Polju.

Potkraj 19. stoljeća fra Paškal Buconjić, biskup (1880.-1910.), odlučio je otvoriti u Mostaru sirotište za žensku djecu koja su bila bez jednoga ili oba roditelja, a skrb za njih povjeriti sestrama franjevkama. Tako su sestre na poziv biskupa Buconjića godine 1899. iz Maribora došle u Mostar. Prva podružnica Školskih sestara franjevki u Hercegovini nakon Mostara bila je Bijelo Polje, gdje su se sestre 11. travnja 1910. godine nastanile na posjedu koji im je za potrebe mostarskoga sirotišta darovnicom od 31. listopada iste godine, dao biskup Buconjić.

Dan proslave započeo je u samostanskoj kapelici u Bijelome Polju. Euharistijsko slavlje predvodio je biskup Ratko Perić u koncelebraciji s o. provincijalom fra Ivanom Sesarom i još četrdesetak svećenika. Kapelica je bila pretjesna da primi sve sestre, sestarske prijatelje, dobročinitelje i sumještane Bjelopoljce koji su im posebno privrženi. Biskupovu homiliju donosimo na kraju.

Na svršetku euharistijskoga slavlja svoju je čestitku slavljenicama izrazila s. Natalija Palac, članica ove Provincije, a sada u ulozi vrhovne predstojnice Družbe Školskih sestara franjevaka Krista Kralja u Rimu.

Nakon euharistijskoga slavlja odvijao se program u samostanskoj galeriji. U riječi i slici, pjesmi, ritmici i scenskom prikazu predstavljeno je stoljetno življenje sestara u Bijelome Polju. Na početku programa svoju je pozdravnu riječ upu-

tila s. Franka Bagarić, provincijska predstojnica. Vrhovna predstojnica s. Natalija Palac predstavila je povijest Bijelog Polja od 1910. godine, od početka djelovanja sestara, do Domovinskoga rata. Otvaranje škole, skrb za siroštite, požar, rat, nacionalizacija, zatvor... ali, unatoč svim stradanjima, puno volje za životom, obnovom, gradnjom, sa značajnim brojem duhovnih zvanja, odgojno i provincijsko središte - sve je to Bijelo Polje - duhovno i fizičko središte Provincije. Potom je prikazan kratak film pod naslovom *Svjedoci*. A svjedoci su sumještani Bjelopoljci koji su kod sestara pohađali pučku školu, koja je, s pravom javnosti, otvorena 1913. godine. U prisjećanjima na to vrijeme sa zahvalnošću su govorili o svojim sestrama učiteljicama i o njihovu radu u školi.

Jedan od učenika te škole bio je i Marko Perić (1926.-1983.), svećenik Mostarsko-duvanjske biskupije, dugogodišnji tajnik Biskupije, generalni vikar te dvogodišnji kotorski biskup (1981.-1983.).

O početku rata u Bijelome Polju, o posljednjim bjelopoljskim danima u svibnju 1992. te o egzodusu sestara svjedočila je s. Bonifacija Barbarić. Iz vojničkoga kuta o tom vremenu govorio je g. Marijan Mandić, u to vrijeme časnik I. bojne Bijelo Polje. O neodoljivu zovu povratka, o rađanju života iz pepela, o poslijeratnom povratku u Bijelo Polje govorila je s. Iva Bešlić. S posebnim nagonom i zahvalnošću kroz cijeli je dan bilo rijeći o Božjoj Providnosti koja se očitovala u mnogim dobrotvorima, napose obitelji Patricka i Maureen Doherty iz Kanade, po kojima je sestarsko Bijelo Polje dobilo svoj novi izgled.

Euharistijsko slavlje i program u galeriji glazbeno je pratio i uljepšao sestarski zbor. Nastupio je u galeriji i dječji zbor iz župe Presvetoga Srca Isusova iz Potoka te djeca sirotišta iz Međugorja. Oni su i divnim dječjim srcima i ugodnim glasovima pratili scenski prikaz. Igrokazom *Nama je Bog sve a ljubav uzdarje*, sjedeći u školskim klapama na jednom školskom satu, djeca su iz Međugorja sa sestrama učiteljicama ponovila "gradivo" protekloga stoljeća, povijest dviju stoljetnica - ove bjelopoljske sestarske i 100 godina od smrti biskupa Buconjića.

Bilo je to "stoljeće volje za životom". Novo je stoljeće otvoreno. Neka i u njemu bude preobilje volje i dobrih djela za kraljevstvo nebesko.

O sestarskoj školi u Bijelom Polju piše u svojim *Uspomenama*, Lujan, 1970.-1973., I., str. 24

Bjelopoljac don Jozo Zovko: "Jesen 1913. g. časne sestre otvorile su osn. školu u svom samostanu, prvo samo za ženske. Kasnije je, kada se načinila veća zgrada, primale su i muške. Prva učiteljica bila je časna sestra Atanazija Bilić, rodom iz Duvna. Učiteljevala je dobar niz godina. (...). Nju je naslijedila časna sestra Benita Prkačin, rodom sa Širokog Brijega. Učiteljevala je, dok nije došla nova vlast poslije rata, koja im je oduzela pravo školâ kao i drugdje u državi. Iza rata Benita je bila odgojiteljica novakinja, pa Provincijalka, konačno asistenta Kongregacije u Generalnoj kući u Rimu. Atanazija i Benita odgojile su mnoge generacije. Kada se napravila za školu veća zgrada, počele su primati i pravoslavnu djecu, osobito one iz bližega, koji su više voljeli slati svoju djecu u tu školu, nego u državnu!"

BLAGOSLOVLJEN SAKRALNI OBJEKT NA CRKVINAMA

(Ploče-Tepčići, 5. 12. 2010.) - Župa Ploče-Tepčići osnovana je 1918. godine. Tijekom vremena mijenjalo joj se i ime i pripadne filijale. Danas joj je i crkveni i civilni naslov "Župa sv. Ante Padovanskoga Ploče-Tepčići", s četiri filijale: Dobro Selo, Tepčići s Tepačkim Poljem, Slipčići s Maloševićima i Vidovići. Kao župa koja se ima u budućnosti osnovati, još je od 1899., prema pisaniu dogovoru mostarsko-duvanjskoga biskupa fra Paškala Buconjića i hercegovačkoga provincijala fra Luke Begića, a onda po Deciziji Svete Stolice, namijenjena na "biskupovo slobodno raspolažanje". Tek stoljeće kasnije, godine 1999. Generalna uprava Franjevačkoga reda formalno je predala župu biskupu na raspolažanje, ali bivši franjevac Martin Planinić, iste je godine usurpirao župnu kuću s inventarom, župni ured s maticama i drugim crkvenim knjigama i župnu crkvu, zbog čega je kažnen izgonom iz Reda i suspenzijom od bogoslužja. Ali se nije pokorio odlukama Crkve. Biskup je najprije poslao don Josipa Galića u proljeće 1999., koji je vodio župu pet godina, a od 2004. župnikuje don Tomislav Ljuban. Ustrajnim radom u okupljanju vjernika po kapelicama na grobljima, posluživanjem sakramenata krštenja, krizme, sv. Mise svećenici su uspjeli da se veći dio župljana danas obraća zakonitu župniku za svete sakramente i druge crkvene potrebe.

Vlč. Ljubav pozvao je biskupa Ratka iz Mostara da blagoslovi novi crkveni objekt namijenjen molitvi i dijeljenju sakramenata, podignut na Crkvinama na prostoru Tepčića, nasuprot groblju i kapelici sv. Josipa. Općina je rado izšla u susret s obzirom na sređivanje svih potrebnih isprava za navedeni objekt na površini 622m², a ostali se okolni prostor može rabiti u svrhu parkinga koji je općina pomogla posebno urediti za ovu prigodu. Na tom je zemljištu don Ljuban, zahvaljujući domaćim marljivim rukama vjernika, njihovim prilozima i donacijama dobrotvora sa strane, počeo dizati, prije dva mjeseca, montažnu crkvicu, koja je za Drugu nedjelju došašća bila pokrivena, uređena s oltarom, križnim putem, slikom sv. Ante, klupama. Planirana je uskoro gradnja sakristije s privremenim župnim uredom i župnikovim stanom.

Pozivu vlč. Ljubana biskup se iz Mostara rado odazvao da blagoslovi crkvu i oltar i na njemu slavi sv. Misu.

U početku sv. Mise Biskup je pozdravio župnika, potaknuo ga u njegovu pastoralnom djelu, zahvalio Župnomu vijeću i svim vjernicima, izmolio blagoslovnu molitvu škropeći crkvu iznutra i izvana. Radost, koja je izbijala iz srca, bila je vidljiva na licu i župnika i župljana. Crkva je bila puna, a našlo se vjernika i pred crkvom. U kon-

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija

celebraciji je sudjelovao i Ivan Štironja, pastoralni vikar, koji je pomogao župnomu zboru, u kojem se našla i sestra Marina, župljanka, ančela. Biskup je u homiliji govorio o Ivanu Krstitelju, propovjedniku Riječi Božje upućene saducejima, farizejima, vojnicima, herodovcima pa i samomu kralju Herodu. Ivan je Krstitelj bio vrlo popularan. Da je ijednom rekao: "Ja sam Mesija", mase bi za njim grnule. Ali nije to ni pomislio; kao što ima svećenika koji sami sebe namještaju za "župnike", i vladaju se da mogu isповijedati, a ne mogu, jer im je nevaljano; da mogu vjenčavati, a nemaju dopuštenja, pa im je nevaljano; da mogu krizmavati, a ne mogu, jer im je nevaljano; da mogu misiti, a ne smiju jer su kažnjeni. Mi blagoslivljamo Boga koji

nam je dao ovaj divan dan, i koji nas je pozvao u ovu privremenu crkvu na sv. Misu i na početak okupljanja oko ovoga centra. A sve je ovo provizorno dok ne svane dan u koji će zakoniti župnik ući u župnu crkvu i župni stan.

Pod sv. Misom biskup je krstio maloga Franju, sina Gordane i Tihomira Miloša s Tepčića.

Dan na Tepčićima doživljen je kao velika radoš: Isus je našao stalno boravište u novoj crkvi koja će svakoga dana, pogotovo svake nedjelje, okupljati misare na sv. Euharistiju. Župnik je na kraju slavlja, ne bez uzbudjenja, formulirao misao svih nazočnih: Hvala Bogu svemogućemu, hvala svim župljanima i plemenitim dobrotvorima!

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

FRA MARKO JUKIĆ

U četvrtak ujutro, 2. prosinca 2010., župnik u Roškom Polju otac fra Marko Jukić nađen je mrtav u crkvenom dvorištu pokraj električnoga stupa. Župnik je htio u srijedu navečer popraviti žarulju na javnoj rasvjeti radi misara zorničara, ali ga je strujni udar zahvatilo i ostao je na mjestu pogoden. Misu zadušnicu u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja, u subotu 4. prosinca predvodio je mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić, u koncelebraciji s provincijalom Hercegovačke franjevačke provincije i četrdesetak svećenika. Na kraju Mise, osim oca Provincijala, u ime svećenika oprostio se don Stipe Ljubas, rodom iz Roške Polje, župnik u Trilju. Mrtvo tijelo fra Markovo

prevezeno je u Posušje, rodnu mu župu, gdje je nakon sv. Mise koju je predvodio provincijal fra Ivan Sesar s više od stotinu svećenika, pokopano u franjevačku grobnicu. Izraze sućuti izrekao je i generalni vikar don Tomo Vukšić.

Fra Marko je rođen 24. travnja 1971. Franjevačko je odijelo obukao na Humcu 15. srpnja 1990. Zaređen je za svećenika u Veroni 31. svibnja 1997. Od 2000. bio je župni upravitelj u Posuškom Graču zatim od 2003. župni vikar u Roškom Polju, a od 2005. župnik do smrti.

Pod Misom zadušnicom u Roškom Polju biskup je izgovorio homiliju koju ovdje prenosimo.

MUDRO I BUDNO ČEKAJUĆI KRISTA

Pratili smo duhom jednu od Isusovih prispođoba koju nam, među ostalima, Crkva u *Redu sprovoda* preporučuje za evanđeosko čitanje pod Misom zadušnicom (Mt 25,1-13). Zašto? Zbog pojma **zaručnika** s kojim se Isus uspoređuje, a cijela Crkva kao njegova zaručnica; zbog čekanja i **bdijenja** pred zaručnikov doček; zbog naše ljudske **slobode** koja se pokazuje razumnom ili nera-zumnom u poštovanju zaručnikova dolaska; zbog **radosti** svadbene koja se prispopodobljuje radosti Kraljevstva Božjega. Prispodoba nam i nije baš u svemu razumljiva, zato što nam nije shvatljiv ondašnji židovski svadbeni običaj. Ali običaj je običaj, i valja nam ga prihvati i iz njega izvući pravu pouku, pa i u ovakvu trenutku, svatko za sebe i svima nama zajedno. A pogotovo jer nam je i sam Isus dao zapamtljivu poruku iz svoje prispopodobe.

Židovski običaj. Svadba je svugdje na svijetu radostan dan, ne dan nego više dana, a u Židova,

u Isusovo vrijeme, i do sedam dana. Po cijetan moglo je trajati svadbeno veselje i iščekivanje, uz kolo i kolače, uz pjesmu i šalu. Mladenka je kod svoje kuće. S njome su njezine kolegice, rodice i prijateljice posebno izabrane da dočekaju mladoženju koji će doći kad on bude htio kroz te dane. I moglo je biti i do deset djevojaka izabranica. Zaručnik može doći prvoga dana, a može i sedme noći. Može u podne, a može u ponoći. U tom je sva čudnovatost običaja, i napetost situacije. Ali to je njihova višestoljetna praksa koja nadživljava sela. Ako su vrata otvorena, a djevojke radosno dočekuju mladoženju pjesmom a po noći i bakljom, on u kuću ulazi, za njim se zatvore vrata, i nastaje zaručničko veselje, šala i smijeh kolegica. Dopushtenoj radosti nema kraja. Ako se pojave druge djevojke, vrata se ne otvaraju, bez obzira na njihove razloge. Samo izabrano društvo, uzvanice, koje se nađoše u kući bude u bdijenju i raspjevane njemu u počast.

U ono doba nije bila otkrivena struja, pa se po noći čekalo pri lampi, uljanici. Dok ima ulja u svjetiljci, ima i svjetla u kući. Čim ulje nestane, i svjetlo prestane. Budući da se ne zna kada mladoženja dolazi, djevojke trebaju biti budne, i prije poноći i poslije ponoći, da ih ženik ne zateče zaspale i snene. Ako ih takve nađe, ne samo sramota nad sramotama, nego nema nikakve svadbene radosti. Potpuni promašaj. Životni gubitak. Zato uvijek barem po dvije budne pletu ili vezu uza svjetiljku i, ako uspiju, probude i druge prije nego što ženik trgne u dvorište.

Mudre djevojke. Djevice se mudrima nazivaju zato što su znale raspoređiti ulje za svjetiljku. Poniže su ulja u svjetiljkama i u posebnim posudama, osigurale se i rezervom. Jedna ili druga stalno je bdjela po noći uz uljanicu, pa makar ostale i dale oduška svomu snu. I tako se mijenjale. Kuća je bila spremna dočekati zaručnika u svaka doba dana i noći. Mudre kuće, mudrih djevojaka!

Mudar je onaj, veli Isus, koji želi vidjeti vezu između ulja i svjetiljke, svjetiljke i bdijenja, bdijenja i dočeka zaručnika, dočeka i radosti. Mudar je onaj tko vidi odnos između sredstava i cilja, i upotrebljava sredstva da postigne cilj. Mudar je onaj tko se već danas upućuje kako će uspješno jednoga dna završiti maturu, sretno se oženiti, životno se zaposliti, samu smrt dočekati koja ga ne smije nikada iznenaditi.

Nerazumne djevojke. Djevice se nazivaju ludima zato što su ponijele ulja samo u svjetiljkama, a ne i u posudama, nemaju rezerve. U neka doba ponestalo im ulja, a udario san na oči djevojačke. Bilo ih je čak pet takvih nerazumnih. Pa sve pozaspale pokraj dimnih i ugašenih svjetiljki. Kad je nastala vika: eto zaručnika, poskakale iz gunjina, bez reda i bez pameti: hoće da upale svjetiljku - nema u njoj ulja! Da uzmuh iz posuda - nisu u posude ulile ni ponijele! Obrate se susjedama - susjede im kažu: "Nipošto, ne bi doteklo nama i vama" (r. 9). Pođoše kupiti - sve zatvoreno! Kako će po noći biti otvoreno! U međuvremenu zaručnik stigao, a njih nema u kući! Isus je to društvo djevojaka proglašio ludim. Zašto? Zato što nisu na vrijeme ulje kupile, što nisu ništa predvidjele, što u posljednjoj minuti žele spasiti situaciju koja se inače tjednima i mjesecima priređuje i očekuje. Nerazumne su djevojke sve pomiješale: noć i dan, ulje i neulje, svadbu i ne-svadbu, san i javu. Nerazuman je tko ne želi vidjeti ni cilja ni sredstava, pa ih ne upotrebljava. Lud je u srcu, a ne toliko poremećen u glavi.

Isus je Židovima, a i svima nama, uputio neke opomene:

Prvo, treba uvijek imati ulja u svjetiljci ili u posudi, tj. vjere, ljubavi i nade u srcu. Treba biti spreman dočekati zaručnika, Krista Gospodina, u koja god doba on došao, u kakvoj se god formi ili uniformi pojavio. Židovi su se iznenadili jer su očekivali da će doći u oblacima i munjama nebeskim. Mislili su: svi ćemo ga lako prepoznati. A on došao ne u obliku, nego u obliku djeteta. K svojima dođe, a njegovi ga ne primiše. Zapravo rijetki ga primiše, samo oni koji su bili mudri, koji su imali ulja u svojim uljanicama i posudama, koji su molili i bdjeli.

Drugo, ima stvari koje se u životu ne mogu posudit: na primjer ne može se posudit vijera, zvanje, krjepost, duša, odnos s Bogom, spasenje. Svatko ide sa svojom bakljom ususret Isusu.

Treće, ima stvari u životu koje se ne mogu obaviti u posljednji trenutak: na primjer ispit, zimnica, diploma, ženidba. A česta je naša tragedija što mislimo da ćemo neke stvari lako riješiti u posljednji hip. Ne ćemo! Vrijeme nas pregazi. Razuman čovjek ujedno je zreo čovjek. Nezreo je tko ne zna upravljati svojim vremenom. "Kasno sam te uzljubio, ljepoto tako stara i tako nova, raskajano više sv. Augustin u svojim *Ispovijestima* (X., 27, 38). "Kasno sam te uzljubio!" Kakav čin kajanja za sve što je na krivom mjestu tražio, što je na svadbu zakasnio. Nijedan grijeh nije tako suzama oplakan kao što je možda zvučna riječ: "prekasno"! Prekasno - vlak je već otisao! Prekasno - upis je već gotov. Prekasno - brak je već upropasten! Prekasno - zvanje je već izgubljeno! Takav može samomu sebi samo reći: a jesam lud!

Isus je poručio iz ove prisopodobe kako možemo biti mudri: "Bdijete, dakle, jer ne znate dana ni časa!" (Mt 25,13).

Dragi fra Marko, poštovani sudionici ove sv. Mise! Ovih nas je dana podsjetio u čitanju Časoslova (1. srijeda došašća) sv. Bernard kako postoje ne dva nego tri Isusova dolaska. Jedan je već bio prije 2000 godina. Drugi će biti o Sudnjem danu. A treći je ovaj srednji: pozove nas kad on hoće, nikoga ne pitajući, nikomu ne kazujući, ni o kome ne oviseći.

Mi smo uvjereni da je naš fra Marko bio budan, da se zorom digao da upali svjetiljku i drugima, da zorničari ne posrću po mraku idući na zornicu, da je Gospodin došao neočekivano, kako i dolazi, da je fra Marka našao budna, a ne

mrtva. A isto smo tako uvjereni u nadi - zato ova naša molitva i Misa - da mu sam Isus užeže vječnu svjetiljku u nebesima. Hvala ti, fra Marko župniče, za sve tvoje redovničko i svećeničko služenje i dobro koje si učinio, paleći svjetla u duši krštenika, poučavajući pričesnike za primanje

Isusa - svjetla svijeta, pripremajući krizmanike da prime svjetlo Duha Božjega, učeći zaručnike da po Božjem sakramentu održavaju svjetlo u novoj obitelji, opremajući bolesne i umiruće uza samrte svijeće. Neka i tebi svjetlost Božja svijetli svu vječnost. Amen.

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

1. rujna 2010. biskup Ratko predvodio je koncelebriranu sv. Misu e Emausu u Bijelom Polju, gdje je svećenicima održao trodnevne duhovne vježbe pomoćni biskup iz Đakova msgr. Đuro Hranić.

2. rujna prisustvovao primopredaji župe sv. Ivana, apostola i evanđelista, u Mostaru; dosadašnji župnik don Krešo Puljić predao župu novomu župniku don Mladenu Šatalu.

3. rujna prisustvovao primopredaji župe sv. Ante Padovanskoga na Humcu; dosadašnji župnik fra Mladen Sesar predao novomu župniku fra Ivanu Borasu.

4. rujna, prisustvovao župničkoj primopredaji, zajedno s don Ivanom Štironjom, u Bukovici; fra Jozo Radoš predao fra Mladenu Roziću; u Duvnu: fra Vinko Kurevija predao fra Gabrielu Mioču; u Kongori: fra Mirko Bagarić predao fra Stjepanu Martinoviću, u Seonici: fra Vlatko Soldo predao fra Vinku Kureviji.

5. rujna uveo fra Ivana Borasa u posjed župe sv. Ante Humac.

Uvečer uveo fra Gabriela Mioča u posjed župe sv. Mihovila Duvno.

7. rujna čestitao efendiji Seidu Smajkiću, mostarskomu muftiji, blagdan Bajrama.

9. rujna primio don Niku Luburića, dosadašnjega profesora glazbe u Sarajevu.

10. rujna susreo se na Ordinarijatu sa skupinom hrvatskih ministara koji su posređovali za pomoć pojedinim župama: Davora Čordaša, Slavku Marina i Nevenku Hercega.

11. rujna predvodio euharistijsko slavlje na Redovničkom danu na Širokom Brijegu; održao prigodnu homiliju.

12. rujna, Ime B. D. Marije, na poziv župnika don Marka Perića u Gromiljaku, s blagoslovom vrhbosanskoga nadbiskupa kardinala Vinka Puljića, predvodio misno slavlje i propovijedao. Posjetio zajednicu sestara Služavki Maloga Isusa u Gromiljaku i u Vitezu.

14. rujna, Križevo, predvodio misno slavlje u mostarskoj katedrali u povodu 30. obljetnice posvete katedralne crkve i 18. obljetnice biskupskega ređenja.

17. rujna primio fra Antu Bekavca, člana Hercegovačke franjevačke provincije, bolničkoga duhovnika u Zagrebu.

18. rujna zajedno s drugim biskupima sudjelovao u Misi biskupskega ređenja fra Marka Semreni, pomoćnoga biskupa, u Banjoj Luci.

19. rujna, na poziv župnika don Ivana Perića, blagoslovio novu crkvu sv. Mateja na Rudniku u Mostaru.

20. rujna, zajedno s ostalim biskupima BiH i apostolskim nuncijem msgr. Alessandrom D'Ericom, sudjelovao u oproštaju od tajnika Nunciature msgr. Waldemara S. Sommertaga. Oproštaj priređen u župnoj kući na Palama.

21. rujna, zajedno s don Ivanom Kovačom preko Višegrada i Niša stigao u Skoplje, gdje je, na poziv biskupa Kire Stojanova, otpočeo trodnevne duhovne vježbe svećenicima zapadnoga i istočnoga obreda u Makedoniji.

24. rujna, zajedno s biskupom Stojanovim počinio župe u Strumici, Radovu i Novom Selu u južnoj Makedoniji.

26. rujna vodio svečano misno slavlje u Trebinju za Dan Trebinjske biskupije, vanjsku proslavu sv. Mihovila arkandela, zaštitnika dijeceze.

29. rujna održao predavanje roditeljima štićenika u Rehabilitacijskom centru i slavio sv. Misu za njih i za djelatnike u Centru.

30. rujna primio Vidu Potrebiću i njegovu suprugu iz Australije i Đuru Jaraka iz Dubrovnika.

2. listopada 2010. na poziv biskupa na Hvaru msgr. Slobodana Štambuka, predvodio procesiju i svečano misno slavlje u hvarsкоj katedrali u povodu njezina naslovnika sv. Stjepana I., pape i mučenika.

3. listopada uveo u posjed župe Svih Svetih Drežnica don Nikolu Menala i predvodio koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi.

Uvečer, na poziv oca provincijala Vinka Maćića, uvodnim predavanjem otvorio petodnevne duhovne vježbe karmelićanima u samostanu "Karmel sv. Ilijе" na Buškom jezeru.

4. listopada, sv. Franjo, pohodio župnika don Miju Klarića i župu Rašeljke, koja slavi svoga zaštitnika sv. Franju. Susreo se sa svećenicima koji su sudjelovali u slavlju.

8. listopada zajedno s p. Dragom Marićem, karmelićaninom, vratio se iz duhovnih vježbi u Mostar.

10. listopada, u dogovoru sa župnikom don Ivanom Perićem slavio večernju sv. Misu u župnoj crkvi sv. Mateja na Rudniku u Mostaru.

12. listopada primio španjolskoga bojnika Oscara C. Castra koji je došao u oproštaj od mirovne misije u Bosni i Hercegovini.

14. listopada sudjelovao na sjednici Profesorskoga vijeća Teološko-katehetskog instituta u Mostaru.

Otvorio trodnevnicu u čast sv. Luke u Ilićima: kratko govorio pod Klanjanjem, predvodio sv. Misu i propovijedao.

16. listopada, subota, u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz više župa (bilo ih osmero).

Primio dr. Mladena Boškovića iz Stoca, člana Matice hrvatske.

17. listopada, u dogovoru s don Krešom Puljićem, predvodio misno slavlje u Oratoriju sv. Tome na području katedralne župe u Mostaru.

18. listopada, na poziv dr. Ivana Ćelića, tajnika Hrvatskoga katoličkog liječničkog društva, predvodio misno slavlje za članove toga Društva u bazilici Srca Isusova u Palmotičevoj u Zagrebu. Poslije Mise zadržao se na domjenku u središnjici Društva.

19.-21. listopada kao delegat Biskupske konferencije BiH sudjelovao na 41. zasjedanju HBK u Lovranu.

21. listopada, zajedno s don Ivanom Štironjom, pastoralnim vikarom, posjetio sestre Presvetoga Srca Isusova na Drenovi u Rijeci.

23. listopada u povodu 120. obljetnice ute-meljenja sestara Služavki Maloga Isusa slavio sv. Misu u sestarskoj kapelici Svete Obitelji u Rehabilitacijskom centru u Mostaru, zajedno s ravnateljem Biskupijskoga caritasa don Antonom Komadinom, i pohodio bolesnike na stacionaru.

24. listopada, misijska nedjelja, u dogovoru sa župnikom don Mladenom Šutalom, predvodio sv. Misu u župi sv. Ivana, apostola i evanđelista, u Centru II. u Mostaru i propovijedao o misijama.

26. listopada na putovanju u Dubrovnik pohodio župnika don Milenka Krešića u Trebinju.

27. listopada, na poziv msgr. Želimira Puljića, nadbiskupa zadarskoga i apostolskoga upravitelja u Dubrovniku, održao u Dubrovniku predavanje svećenicima o odnosu znanosti i vjeri, s diskusijom.

Pri povratku u Mostar pohodio župnika don Rajka Markovića u Stocu.

28. listopada vodio sjednicu Vijeća za kler u Mostaru.

29. listopada održao predavanje "Znanost i vjera u dijalogu" u okviru međunarodnoga stručnog skupa pod naslovom "Suvremena znanost i vjera" na Sveučilištu u Mostaru.

1. studenoga 2010., Svi Sveti, prikazao večernju sv. Misu u mostarskoj katedrali za sve pokojne biskupe i svećenike u Hercegovini.

2. studenoga, Dušni dan, slavio sv. Misu na groblju u Čeljevu za sve vjerne mrtve u hercegovačkim biskupijama.

3.-5. studenoga sudjelovao na zasjedanju, 50. jubilarnom, Biskupske konferencije BiH u Sarajevu.

4. studenoga, na poziv s. Terezije Karača, provincijalke, pohodio provincijsku kuću sestara milosrdnica u Sarajevu.

6. studenoga, na poziv don Ivana Bebeka, župnoga vikara, zadužena za zaručničke tečajeve, održao predavanje zaručničkim parovima u katedralnim prostorijama u Mostaru.

7. studenoga predvodio misno slavlje u Rotimlji. Pod sv. Misom kršten mali Marko, sin Marija i Andrijane, koji imaju još trojicu sinova, evanđeoskih imena: Matej, Luka i Ivan.

9. studenoga primio gospodu Borjanu Krišto, predsjednicu federalne Vlade u Sarajevu.

10. studenoga predsjedao sjednici Konzultorskoga zbora na Ordinarijatu.

11. studenoga slavio sv. misu za Antoniju i Danijelu, vjeroučenice poginule u predvorju katedralne kripte 1994. godine.

12. studenoga slavio sv. Misu u katedrali za pokojnoga don Petra Vučetića Šjora (+1998.).

13. studenoga podijelio kandidatima iz raznih župa sakrament sv. krizme (13).

Poslije podne pohodio svećenike u mostarskoj bolnici: don Nedjeljka Galića, fra Vlatka Kozinu,

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija

don Marijana Bevandu i školskoga kolegu Mirka Barišića. U njihovim sobama zadržao se i pozdravio i druge bolesnike.

14. studenoga slavio sv. Misu u župnoj crkvi sv. Mateja na Rudniku.

Poslije podne s pastoralnim vikarom don Ivanom Štironjom, na poziv požeškoga biskupa msgr. Antuna Škvorčevića, otišao u Veliku držati trodnevne duhovne vježbe svećenicima mlađe dobi.

15. studenoga zadužio don Tomu Vukšića, generalnoga vikara, da pozdravi diplomirane vješroučitelje na Dan Teološko-katehetskoga instituta i njihove promocije u prostorijama katedralne župe u Mostaru.

16. studenoga održao predavanje u prostorijama Katoličke klasične gimnazije u Požegi profesorima, svećenicima i sestrama vjeroučiteljicama. Govorio o "talentiranim radnicima".

17. studenoga, na završetku duhovnih vježbi koncelebrirao sa svećenicima, sudionicima duhovnih vježbi u Voćinu, marijanskem svetištu Požeške biskupije.

19. studenoga primio dr. fra Ivana Dugandžića, umirovljenoga profesora Svetoga Pisma na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, koji se vratio u Hercegovinu.

20. studenoga obaviješten od rektora Papinskoga zavoda Germanicuma-Hungaricum, p.

Franza Meuresa, da je danas pomoćni biskup münchenske nadbiskupije, msgr. Wolfgang Bischof, podijelio u Rimu službu akolitata bogoslovu Mostarsko-duvanjske biskupije Peri Miličeviću.

21. studenoga prevodio misno slavlje u bjeleopoljskoj samostanskoj kapelici Školskih sestara franjevaka u povodu 100. obljetnice njihova boravka i djelovanja u Bijelom Polju.

24. studenoga predvodio godišnju sjednicu Prezbiterkoga vijeća na Ordinarijatu.

Primio dvojicu hrvatskih svećenika iz Temišvara u Rumunjskoj, Stjepana i Petra.

25. studenoga primio na Ordinarijatu Marinika Rozića.

29. studenoga počeо predvoditi Mise zornice u mostarskoj katedrali.

4. prosinca predvodio Misu zadušnicu u Roškom Polju za pokojnoga župnika fra Marka Jukića.

5. prosinca na poziv župnika don Tomislava Ljubana, na Drugu nedjelju došašća, blagoslovio sakralni objekt na Crkvinama u župi Ploče-Tepčići pod euharistijskim slavljem.

Uvečer u Oratoriju sv. Tome na Bijelome Brjeđegu predvodio sv. Misu pod kojom je primljeno 65 krizmanika u kandidaturu za uredno pripremanje i pohađanje vjeronauka.

RADI LAKŠEGA SNALAŽENJA PODSJEĆAMO GDJE SU I KADA OBJAVLJENI PRAVILNICI I STATUTI

- "Dopunske odredbe partikularnog prava koje je Biskupska konferencija BiH donijela uz opće norme crkvenog prava", u: *Vrhbosna*, 3/1999., str. 320-322.
- "Pravilnik o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama", u: *Vrhbosna*, 3/1999., str. 322-327.
- "Pravilnik o dekanatima", u: *Vrhbosna*, 3/2006., str. 298-300.
- "Statut Prezbiterorskoga vijeća", u: *Službeni vjesnik Biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske*, 3/2008., str. 33-35.
- "Pravilnik Zbora konzultora", u: *SV*, 3/2008., str. 38-40.
- "Dioba Mostarskoga dekanata u Mostarski i Čapljinski", u: *SV*, 3/2008., str. 41.
- "Preimenovanje nekih dekanata u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji", u: *SV*, 3/2008., str. 42.
- "Pravilnik Biskupskoga ekonomskog vijeća", *SV*, 3/2009., str. 232-233.
- "Pravilnik Župnoga ekonomskog vijeća", u: *SV*, 3/2009., str. 234-235.
- "Izvanredno upravljanje vremenitim crkvenim dobrima", *SV*, 3/2009., str. 237.
- "Pravilnik 'Svećeničke uzajamnosti'", u: *SV*, 2/2010., str. 165-166.
- "Statut 'Svećeničkoga doma'", u: *SV*, 2/2010., str. 167-168.

TEČAJEVI PRIPRAVE ZA SAKRAMENTALNI BRAK u hercegovačkim središta za 2011. godinu.

Mjesec	MOSTAR sv. Petar i Pavao	MOSTAR Katedrala	HUMAC	ŠIROKI BRIJEG	TOMISLAV GRAD	POSUŠJE	STOLAC	ČAPLIJNA	IMOTSki
Siječanj	od 25. do 29. od 28.	14., 15. i 16. od 7. do 11.	22., 23. i 24. od 8. do 13.	od 7. do 11.					
Veljača	do 4.	11., 12. i 13. od 21. do 25.	1., 2. i 3.						
Ožujak				od 19. do 24.					
Travanj									
Svibanj	od 9. do 13.	6., 7. i 8. od 23. do 27.	17., 18. i 19. 24., 25. i 26.		od 2. do 6.				
Lipanj				od 14. do 19.	od 14. do 17.				
Srpanj				od 25. do 29.					
Kolovoza		26., 27. i 28.							
Rujan	od 12. do 16.		13., 14. i 15. 20., 21. i 22.	od 20. 25..	do od 26. do 30.	Dračevо: 16., 17., 18.			
Listopad	od 24. do 28.		od 19. do 23.						
Studen									
Prosinac									

Napomena: Ovdje su upisana sva hercegovačka središta koja imaju raspored Tečaja za cijelu godinu. Dodali smo Imotski (fra Jakov Udovičić, 021 841 791) kao najbliže središte izvan Hercegovine (Župni ured D. Vinjani, 21260 Imotski). Satnica početka predavanja ustaljena je u Tomislavgradu, na Širokom Brijegu i u Posušju, uvijek je u 18 sati a u Katedrali u Mostaru i u Imotskom u 19 sati. Stolački dekanat svaki tečaj mijenja mjesto održavanja, a svake večeri ima po dva predavanja. Prijedlog je da sudionici na Tečaju, za troškove Tečaja, dađnu svoj doprinos u vrijednosti jedne (1) misne nakane, u Imotskom 100 kuna.

